

Зміст

- Від авторів
- Символіка села Трихати
- Село Трихати – від заснування до революції
- Роки революції та голодомору
- Село в роки війни
 - Переправа
 - Село в окупації
 - Трихатське ґетто
 - Підпілля
 - Героїчна землячка
 - Завжди у нашій пам'яті
- Через труднощі до вершин
 - Біографія сільської ради
 - Міст через Південний Буг
 - У складі радгоспу "Криничанський
 - Трихатська енергосистема
 - Дошкільний навчальний заклад
 - Культурні осередки
 - Аміакопровід
 - Радгосп "Лазурний
 - Інші господарські об'єкти на території села
 - Історія школи
 - Культурні та історичні цінності
- Життєві долі
 - Колодєєва Віра Пилипівна
 - Степанов Федір Пилипович
 - Подсака Ольга Пантелеївна
 - Кравченко Ніна Юріївна

- Кондратьєва Ніна Костянтинівна
- Цибко Петро Андрійович
- Кондратьєв Михайло Іванович

- Молодь і спорт
- Здорові діти – здорове суспільство
- Їм вдячні трихатчани
 - Почесні громадяни села
 - Воїни-інтернаціоналісти
 - Воїни АТО

- Трихати сьогодні
- Джерела

Від авторів

Велика історія починається з малої.

Справді кажуть: не буває маленької чи великої історії. Все велике, значуще бере свій початок і є невід'ємною частиною чогось маленького, інколи навіть непомітного. В цьому можна переконатись, взявши до рук цю книжку про наш рідний трихатський край - про малу батьківщину багатьох жителів нашого невеликого мальовничого села, яке зустрічає кожного, хто опиняється тут, чарівними краєвидами. І живуть тут такі самі чудові люди - щирі, гостинні, працелюбні.

Живуть вони тут, не шукаючи іншої долі та іншої землі, тому що, напевно, краще цього куточка України для них ніде нема. Не все може запам'ятати людська пам'ять, тому події, факти, спогади, унікальні фотоматеріали, зібрані в цій книзі, в жодному разі не повинні піти у забуття. Вони викликають почуття любові до рідного краю, гордість за величезний внесок наших попередників і сучасників у розвиток рідного села. Матеріали, зібрані з архівних документів і з вуст старожилів, сімейних хронік, родинних оберегів наших земляків, повинні відіграти велику роль у вихованні майбутніх поколінь.

Історія села Трихати Миколаївського району Миколаївської області пропонує читачам розповідь про розвиток села в різні часи.

Можливо, ця книга допоможе комусь зрозуміти свою історичну сутність, комусь стане уроком добра, а для когось стане символом, згадкою про свою батьківщину або навіть реліквією.

І в майбутньому її цінність - не лише в тому, що вона буде збережена для майбутніх поколінь, а в тому, що, можливо,

знайдуться продовжувачі, які доповнять її ще не одним століттям розвитку села над Бугом.

ШАНОВНІ ЗЕМЛЯКИ!

Звертаємось до вас з проханням: не ображайтесь, якщо в цій книзі не згадали когось з ваших рідних чи близьких, чогось важливого. Ми висвітлили те, що нам вдалося підняти з пам'яті людської, з архівів, про кого знайшли згадки в пресі.

Велика подяка, шана і низький уклін краєзнавцю, благодійнику, меценату і громадському діячу Михайлу Івановичу Кондратьєву, який став ініціатором створення цієї книги, надав багато матеріалів: зібрані ним спогади старожилів, архівні газетні статті, багато фотоматеріалу. Немало зробив він для мешканців села. Саме завдяки таким небайдужим людям наше село процвітає і живе

Над створенням цієї книги працював і Бесклубий Валерій Вікторович, який знаходив матеріал на інтернет-сайтах. Дякуємо йому за маловідому інформацію та цікавий матеріал.

Велика подяка Бесклубій Тетяні Іванівні, людині, закоханій в рідне село, яка зробила дуже багато для написання цієї книги.

Дякуємо старожилам за їх розповіді та спогади: Кондратьєвій А.К., Степанову Ф.П., Степановій (Колодєєвій) В.Ф., Чечую В.Т., Подсаці О.П., Гурку М.Д., Кравченко Н.Ю., Шубіній Т.В., Бандурко Т.О. та за інформацію - Цибку П.А., Волошину Г.В., Леонтьєву М.І., Макаровій В.Д., Пушкарьову М.С., Антонову В.М., Попок С.А., Нійзамовій О.О., Мостовому С.С., Колосовській Л.О., Кондратьєву Ю.Д., Буян Т.І., Мельник Ю.П., Черновій Л.М.

Ця книга – священний обов'язок перед тими, кого вже немає серед нас, вона для тих, хто ще пам'ятає різні події, і для тих, чиє життя лише починається

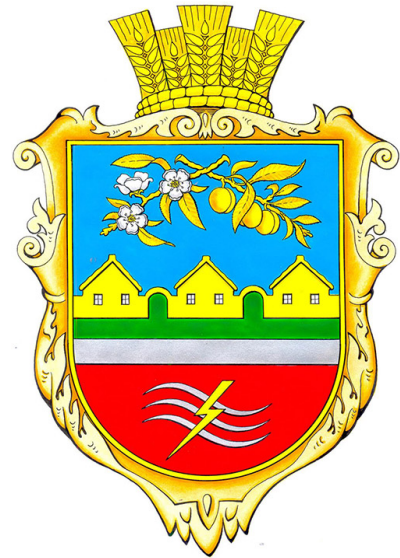
*Де хвиля в берег б'є дзвінка,
Де Буг, ясний, багатий,
Розкинулась моя земля,
Моє село Трихати*

*Майбутнім поколінням в знак любові
Про Трихати – про своє село,
Історію, освячену у слові,
Як естафету ми передамо*

*Щире спасибі тому, хто в дорогу
Благословить цю книгу постаравсь...
Історія писалася для того,
Щоб поколінь зв'язок не перервавсь*

Символіка села Трихати

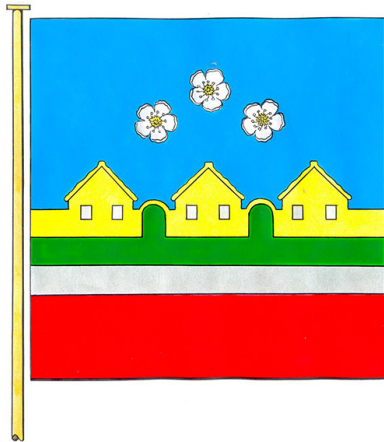
Герб села. На ньому зображено складеною із трьох мурованих селянських хат з фронтонами золотого кольору в один ряд зі срібними вікнами, з'єднаних між собою кам'яною огорожею з відкритими ворітьми між якими зелене поле. Над балками у синьому полі навхрест – дві гілки плодового дерева, одна – із цвітом срібного кольору і золотим листям, друга – з плодами та листям золотого кольору. Внизу у червоній основі – три срібні стилізовані хвилі, які перетинає золота блискавка.

Герб села

Тлумачення символіки. Три муровані селянські хати, з'єднані між собою кам'яною огорожею, нагадують про заснування села трьома незаможними господарями, які у XVIII ст. поселилися із своїми родинами на хуторах-обійстях біля Південного Бугу. Назва села утворилась від історичного факту забудови переселенцями перших хат, які пізніше об'єдналися у село. За місцевими переказами, це були сім'ї Степанових, Кондратьєвих та Карасьових, нащадки яких тепер проживають у Трихатах.

Зображення трьох хат, з'єднаних мурованою огорожею з ворітьми, підкреслюють типову забудову поселень на Миколаївщині у минулому. Три хати, з'єднанні в ряд, символізують згуртованість односельчан для спільного життя і праці. Відкриті ворота символізують гостинність і щедрість господарів осель. Зелене поле символізує благоустрій села і квітучі обійстя

Флаг села

Вузька срібна балка нагадує залізничний міст через р. Південний Буг стратегічного призначення, розташований біля села. За свою історію міст двічі зазнавав руйнацій і відновлювався. Сучасний міст довжиною 1200 м. з металевих конструкцій введений в експлуатацію у 1954 році.

Три срібні хвилі нагадують р. Південний Буг, на берегах якого розташоване село та стилізовано уособлюють важливі промислові і енергетичні шляхи, які утворилися на території села – аміакопровід “Укртрансміак”, нафтоперекачувальна станція “Миколаївська” та транзитні лінії електромереж, які переходять через Південний Буг і концентруються біля села. Золота блискавка символізує підстанцію електричних мереж потужністю 800 МВт, яка забезпечує транзит та розподіл електроенергії по Миколаївській області і сусідніх регіонах.

Червоний колір нагадує про героїчне минуле в історії села, подвиг односельчан в боротьбі із загарбниками за волю і незалежність, також символізує пам'ять про трагічні події в роки війни (1941-45 рр.) на переправі біля села через Південний Буг.

Гілки з цвітом та плодами символізують аграрний розвиток промисловості громади Трихат, яка спеціалізується на вирощуванні садових культур. Персик, абрикоса, яблуні і черешні і тепер прикрашують садиби мешканців Трихат. Цвіт дерева символізує радість життя, відновлення, зростання та надію на врожаї, плоди – древній символ життя, уособлюють собою цілісність, вічність та досконалість.

Синій колір втілює вірність і чесність, червоний колір геральдично символізує мужність, великодушність і любов, золотий колір (поданий жовтим) втілює багатство, знатність та постійність, срібний колір уособлює чистоту та духовність.

Геральдичний щит півкруглої форми має співвідношення сторін 5:6. Щит обрамований стилізованим бароковим картушем золотого кольору у національному українському стилі і увінчаний короною у вигляді перев'язаних золотих пшеничних колосків (перший, третій та п'ятий більші) що означає для Трихат статус села та підкреслює сільськогосподарський напрям розвитку.

Прапор побудований на основі елементів герба, та відповідає всім встановленим державним нормам.

Село Трихати від заснування до революції

Села, як і люди, мають свої біографії, у кожного вона своя. Тільки в селі людина може так близько спілкуватись із природою, розуміти її душею. Для людей, які живуть в селах, вони назавжди залишаються маленькою батьківщиною.

Трихати – гарне село на березі Південного Бугу, особливо привабливе навесні, влітку, восени. Завжди чепурне, впорядковане, доглянуте.

Це село живе завдяки людям, які роблять його незвичайним, саме люди є його окрасою. Вони живуть в ньому, скромні, працьовиті, вони не звикли до слави, але їх щоденна праця, життя – то джерело людської мудрості і самовідданості.

Трихати – центр сільської ради, розташоване за 30 км від міста Миколаєва. Межує з Ольшанською, Кир'яківською, Криничанською сільськими радами. Територія сільської ради займає площу 4138 га. Населення – 1100 осіб, всього 350 сімей.

Звідки пішло це село Трихати? Чому має таку назву?

За спогадами старожилів, історія села почалася у кінці XVIII століття, коли російський уряд сприяв заселенню півдня України. Тоді у цей регіон переселялися козаки, а також німці, греки, болгар, росіяни. Шукали свою долю тут і переселенці із с. Степанівка, що знаходиться біля Москви, Степанови, Кондратьєви і Карасьови. Сподобалось їм місце на березі Південного Бугу. Кожна із сімей побудувала собі житло близько річки. Назву поселення, скоріше за все, адаптували з

турецької. Про те, що також тут оселилися козаки, свідчать козацькі хрести на сільському цвинтарі.

Степанов Федір Пилипович – один із представників династії Степанових, 1926 року народився в Трихатах. Мав ще двох братів і трьох сестер. В цій сім'ї історію про походження роду передавали з покоління в покоління. Він згадує, як його дядька, Івана Тимофійовича, батькового брата, одного разу, на сімейній раді вирішили відправити на історичну Батьківщину. Там йому і розповіли, як в далекі часи їх предки покинули рідні місця.

Починаючи з XVI століття, землі, на теренах яких знаходиться наше село знаходились у провінції Сілістра у складі Османських імперії. Основу населення становили кримські й ногайські татари, румуни, молдовани, турки. Були також великі громади греків, вірмен, євреїв, українців, циган.

Перші офіційні згадки про населений пункт який знаходився на території сучасного села Трихати, знайдені на польській карті, котру склав відомий італійський картограф Річчі Заноні (Rizzi Zannoni) у 1767 році. На той час ця територія належала Османській Імперії. На ній ми можемо бачити поселення Utch Tchetchme, яке лежить на правому березі Південного Бугу, вище Солонітци, що відповідає селу Петрово-Солониha, та нижче Андрєєва, що і зараз має таку саму назву – Андріївка. У перекладі з турецької Utch Tchetchme (Üç çeşme) значить “Три джерела” що дуже подібно до нинішньої назви – Трихати. Кожне поселення на мапі показано позначкою з напівмісяцем або хрестом на горі, які відповідно показують мусульманські або християнські релігії населення в населеному пункті. Балка, яка оминає Трихати, називалася тоді “Kuru suyu” (Kourou Souii) або “Суха річка (вода)”. Також на цій мапі можемо бачити російсько-турецький кордон встановлений від 1740 року, який проходив дуже близько від нас.

На початку червня 1775 року, коли закінчилася Російсько-турецька війна (1768—1774), російські війська під командуванням російського генерала Петра Текелія,

зруйнували Нову Січ на Дніпрі. Козацький флот майже всім складом був переведений за Дунай. Османський султан виділив козакам під Задунайську Січ острів святого Юрія з Сулинським і Георгіївським гирлами Дунаю та видав клейноди — булаву, бунчук, печатку та висвячену Константинопольським патріархом корогву. Таким чином руйнація Запорізької Січі та утворення непідконтрольної Петербургу Задунайської Січі призвели до того, що південно-західні кордони Російської імперії виявились безборонними. Для оборони кордонів, царський уряд створює у 1783 році Військо вірних козаків, згодом перейменоване у Чорноморське козацьке військо. Частина козацтва яка базувалась біля Південного Бугу, так і називалась – Бузьке козацтво. Через чотири роки після створення, військо приймає активну участь у російсько-турецькій війні (1787–1792).

1792 рік

По закінченню війни, між Російською і Османською імперіями 29 грудня 1791 (9 січня 1792) року, було підписано Ясський мир. За цією угодою, до Російської Імперії приєднана територія між Бугом та Дністром, яка, згідно з указом №17017 від 6 лютого 1792 року (по новому стилю), увійшла у склад Катеринославської губернії, під назвою “Очаківська область”. Губернатором назначено майора В.В. Каховського. Територію області було поділено на 4 повіти.

Очаківська область

Наступним, під номером 17018, того ж дня, став указ про заселення приєднаної території:

Дав указ Сенату Нашему о присоединении к губернии, вами управляемой, земель новоприобретенных от Порты Оттоманской, между рек Буга и Днестра лежащих и о препоручении вашему попечению заселения оных приходящими из заграницы жителями, сообразно состоянию их на основании плана о губернии Екатеринославской, всемилостивейше вам повелеваем:

1) Обозреть сию страну, разделить оную на уезды, назначить города по способности, и о том Нам и Сенату Нашему представить ваше мнение с планами.

2) Употребить всемерное старание о скорейшем заселении сей земли, отводя оную как для казенных слобод, так и для помещиков небольшими участками, и отнюдь не свыше положенного по плану губернии Екатеринославской количества, и обязывая притом

получающих сии участки населять оные без потери времени.

У журналі “Чорноморська минувшина”, який випускається Одеським національним університетом імені І. І. Мечникова, оприлюднено документ – “Відомості повітів № 1, 2, 3, 4 межиріччя Південного Бугу та Дністра”. Даний звіт відображує результат дії указу від 6-го лютого 1792 р. У ньому міститься інформація про кількість населених пунктів, жителів, належність землі окремим чиновникам та поміщикам в Очаківській області. У відомості повіту №4 прописано, що 6000 десятин придатної землі було виділено Якову Івановичу Булгакову. Кількість населення та населений пункт – не вказані.

Перша згадка про Трихати у російських документах, датована 1792 роком, знайдена у Херсонському Державному Архіві у “Відомості про заселені та незаселені поміщицькі землі, яким не минули пільгові роки”. Тут затверджені ті ж самі дані, що і у попередньому документі, але вже вказана назва села, та кількість мешканців.

Деревня Трехкрат тайного советника и кавалера Якова Булгакова

Число десятин земли: – удобной – 6000 – неудобной – 88 в какое время отведены – 1792 По числу земли следовало населить душ мужского пола – 200 Состав населенных: – мужского пола – 13 – женского пола – 5 противу количества земли: – недостает: 187 – превосходит: –

Назва дачі прописана як “Трехкрат”. Село з подібною назвою “Трикрати” також знаходиться у Вознесенському районі, Миколаївської області, але воно не входило до Очаківської області, бо лежить по іншу сторону Буга.

На основі вищезгаданих фактів, можна впевнено стверджувати, що село було засноване саме у 1792 році.

1804 рік

2-го липня 1804 року, Булгаков продає свої землі Кудашевій Катерині Сергіївні (1762 – 1847), про що знайдений запис у документі “Прибавления к Санкт-Петербургским Сенатским Ведомостям”.

11 Июля 1804 г. от коллежской советницы, княгини Екатерины Сергеевны Кудашевой, явлена купчая, данная ей того же года, 2 Июля 1804, от действительного статского советника Якова Ивановича Булгакова, на проданное им недвижимое имение, состоящее в Херсонском уезде, дачу, называемую Трихатки, Булгаковка тож, под коею земли 6000 десятин,людей крепостных мужского пола 16 душ. – за 5000 рублей.

Наступна згадка про село знайдена на “Столистовій мапі”, що була також першою державною багатолистовою мапою Російської Імперії, і була виготовлена у 1801-1804 роках. Трихати позначене на мапі як “Деревня” (російською), з кількістю жителів менше ніж 500, що вказано на умовних позначеннях. Назва села має відмінну від звичної нам форму – “Трехъ Хать”.

Столистова мапа

1806 рік

Кордони Трихатських земель під № 289 вперше можна побачити на генеральному плані Херсонської губернії складеному у 1806 році.

Генеральний план Херсонської губернії

1808 рік

Герб Кудашевих

1795 року.

1808 року на Трихатських землях було проведено межування для оформлення володінь княгині Катерини Сергіївни Кудашевої. Тоді був складений План Генерального Межування в якому було докладно описано землі які їй належали. У плані вказано що кількість дворів та жителів взято з “V” Ревізських Казок, від

У державному архіві херсонської області у “Колекції карт і планів” (опис фонду № 302), знаходиться розгорнутий опис Трихатських земель:

11 октября 1813-го года, коллежский секретарь, землемер Кирилов, утвердил обновление геометрического специального плана Херсонского уезда в Забугской части, деревни Трех хат (Булгаковка), с принадлежащими к ней всеми землями, которые состоят во владении коллежской советницы княгини Кудашевой Катерины Сергеевой (герб родины Кудашевых представлен зліва) ранее межеванные 20 августа 1808 года, землемером титулярным советником Буткевичем.

Внутри того владения, обмежеванного одною окружною от всех смежных владельцев межею понынешней меры, и по исчислении земли состоит: – 408 десятин, 1800 сажень (446.56 га) – пашенной – 5525 десятин, 1757 сажень (6037 га) – сеного покосу, и степи способной к пашне – 7 десятин, 1600 сажень (8.36 га) – мелкого кустарника – 13 десятин, 569 сажень (14.2 га) – под поселением огородами игуменниками – 28 десятин, 2283 сажени (31.65 га) – под проселочными дорогами – 213 десятин, 1324 сажени (233.3 га) – под каменистыми и хрещеватыми местами – 113 десятин. 1992 сажени (124.4 га) – под

солонцоватыми местами – 153 десятины. 2296 саженой (168 га) – под болотистыми местами – 706 десятин, 1552 сажени (772 га) – под половиною реки Буг, речки Салонной, оврага Звездарки, под речкою, заливами – 7192 десятины. 783 сажени (7857 га) – всего во всей окружной межи – 5953 десятины, 936 саженой (6504 га) – за исключением неудобных мест, осталось одной удобной земли В оной деревни по последне-поданной к пятой ревизии, состоит дворов – 30, в них мужеского пола с разными переведенными 104, женского – 95.

1823 рік

Для побудови та підтримки нової церкви, у 1823 році була виділена ділянка землі біля села Ново-Григорівка, а вже через 8 років у 1831 р. на кошти поміщиці княгині Катерини Миколаївни Кудашевої (1811 – 1872), внучці Катерини Сергіївни, була збудована церква Св. Великомучениці Катерини. Це стало відомо з архівного документа “Справочная Книга Херсонской Єпархії, 1906 р.”. А у книзі “Историко-хронологическое описание церквей епархии Херсонской и Таврической, 1848 р.”. зазначено, що до побудови церкви у селі був молитовний дім. Населення складалось з Малоросіян, поселених князем Кудашевим.

1833 рік

За програмою створення Планів Генерального Межування, у 1833 році був закінчений план Херсонської губернії. Ціллю програми, було точне встановлення кордонів земельних володінь, як окремих осіб, так і міст, сіл, церков, та інших можливих власників землі. На даному плані можна побачити кордони трихатських земель на той час.

План Генерального Межування села Трихати 1833 року

З 1826 по 1840 рік Російським органом по видавництву картографічної продукції “Депо карт” була розроблена 10-ти верстова “Специальная карта Западной части Российской Империи”. На мапі вже відмічена недавно збудована церква. Назва села трохи змінена на “Трехаты”. Невідомо чи це були помилки при написанні, чи назва дійсно змінювалась. Кількість дворів вказано – 32, що було досить малим у порівнянні з селами навкруги. На мапі також позначений річковий шлях, який починався від нашого села і виходив у Чорне Море.

1850 рік

По IX ревізії населення, проведений у 18 жовтня 1850 року, у Трихатах було зареєстровано 200 жінок та 209 чоловіків. У сумі населення складало 409 мешканців. Тоді село було у володінні поміщиці Маври Максимової Щербакової.

1856 рік

Практично відразу після завершення Кримської війни вийшов указ (26 червня 1856 року) про проведення чергової X ревізії населення. Слідуючи указу були складено видання

“поселення Херсонської губернії за повітовими алфавітами від 1856 року”, що зараз зберігаються у фонді Херсонської губернської креслярні Державного архіву Херсонської області (ДАХО, ф. 14, оп. 1, спр. 1873). У праці Пивовара А.В., який зробив аналіз цього видання, було знайдено інформацію і про Трихати, що кількість дворів зросла до 47.

Мапа околиць 1856 року

1858 рік

У державному архіві Херсонської області знаходиться детальний перепис населення по прізвищах від 03 травня 1858 року. Тоді село належало поміщику Миколаю Фроловичу Бернацькому. Перейшло воно йому у спадок від матері Капітан-Лейтенанта Євдокії Осипової (по чоловіку Бернацької). У списку не зазначені прізвища які не вдалося точно прочитати. Біля половини з наведених нижче прізвищ люди мають і у наш час, 150 років потому. Тож можна зробити висновок що деякі трихатські родини, мають історію близько 200 років.

За даними перепису населених пунктів Херсонської губернії від 1859 року у селі нараховувалось 56 дворів, з населенням 492 людини (чоловіків 252, жінок 240). Також була організована православна церква.

Повертаючись до роботи Пивовара, у одному з додатків “Склад найбільших землевласників та їх маєтки у повітах Херсонської губернії станом на 1860 рік” згадується про Миколая Бернацького, який був поміщиком у Трихатах. При ньому було закріплена 201 кріпосна душа та 68 дворів. На підставі цих даних можна зробити висновок що село в цей період дуже активно розвивалося. Кількість дворів за, приблизно, 30 років зросла більше ніж вдвічі з 32 до 68, а кількість населення з 200 до 492 душ.

1869 рік

У 1869 році була видана 3-х верстова військово-топографічна мапа Російської Імперії, розробка якої почалася ще з 1846 року. Ця мапа була у три рази точнішою за попередню і на ній вже можна побачити більше подробиць. Назва села вже написана у сучасній формі – “Трихати”. Кількість дворів виросла до 94. Добре видно ділянку землі виділену у користування церквою, яка засаджена культурними деревами. На краю села збудовано два млини, дерев'яна та кам'яна. Понад річкою, на півдні села, вже позначені фруктові сади, які трохи збереглися до нашого часу. На відомому жителям села місці, відмічене кладовище (Кл.). До Трихат підходять прямі дороги з Кир'яківки, Чубовки, Калестрово (зараз Степове), Сапетні та Терноватої. Одна з доріг веде до річки, де позначений паром на веслах.

1888 рік

Оновлена версія перепису населених пунктів Херсонської губернії вийшла у 1888 році і базувалась на даних від 1887 року. Тоді у селі вже проживало 781 осіб, що на 289 людей

більше ніж 28 років тому. З них чоловіків було 370, а жінок 411. Також цікаво що одна сім'я з двох осіб, проживала на Звездаркі, і 32 особи на Горобчанській косі, відомій у Трихатах зараз як "Три Стовпи".

№ № по ряду	Названіе населенныхъ мѣстъ	Число жителей		Разстояніе, въ верстахъ, отъ ближайшей почтовой казенной или земской или железнодорожной станции
		Муж.	Жен.	
33	х. Яворскаго	25	28	5 *
34	Усадьба Значко-Яворскаго	30	35	6 *
35	Экономія Балицкаго	20	25	18 *
28. Петровская.				
1	с. Петровское (Солониha)	446	405	8 *
2	д. Кирьяковка	124	153	8 *
3	» Каменная балка	96	117	7 *
4	» Ново-Григорьевка (Чубовка)	80	95	4 *
5	» Паточина	23	28	12 *
6	с. Трихаты (Булгаково)	370	411	9 *
7	» Штейнбергъ	187	166	8 *
8	» Гальбштадтъ	175	142	6 *

Перепис населених пунктів Херсонської губернії

1896 рік

У черговій редакції перепису населених пунктів від 1896 з'являється більш детальний опис села. Дворів налічувалось 167, це на 73 більше ніж у 1869 році. Кількість населення істотно не змінилось від останнього перепису і дорівнювало 791 чоловік, але чоловіків стало більше ніж жінок, 405 проти 386. У селі знаходилась православна церква, 4 лавки (магазини), 1 корчма, працював фельдшер. Також з'явився опис збудованої нещодавно школи. Тоді у школі навчалось 30 дітей, 26 хлопчиків та 4 дівчинки.

За ціле XIX століття наше село мало дві альтернативні назви, це Булгаково та Щербаківка, але офіційна назва

залишилась незмінною до наших часів. Цей факт підтверджує теорію більш раннього походження назви населеного пункту.

1905 рік

Про події першої російської революції в архівах Миколаєва виявлено донесення командира козачого полку, полковника Карпова, який доносив Одеському генерал-губернаторові про події в червні 1905 року в с.Трихати (ця дата збігається з повстанням на броненосці "Потьомкін"). Ось що писав полковник:

Ось що писав Карпов: "Зважаючи на очікувані заворушення в Трихатах, за моїм розпорядженням, в село введено півсотні козаків". А що ж було причиною такого розпорядження?

На початку червня 1905 року, напередодні жнив, до священника церкви Шатунова, прийшла група селян, 250 чоловік, і поставила перед ним вимогу про підвищення оплати за роботи на збиранні врожаю. Одночасно вони вимагали розрахунку за вже виконані роботи.

Селяни примусили священника прийняти їх вимоги. Після цього вони розіслали своїх делегатів по сусіднім селам з закликом приєднатись до боротьби за права наймитів і поденних робітників. Цей заклик знайшов відгук у селян Ковалівської та Петрівської волостей. Особливу активність проявили жителі Петрівки (Петрово-Солониha) та Новогригорівки. 26 червня 1905 року, вісім чоловік села Трихати було арештовано за організацію селянських виступів, і відправлено в Одесу. На жаль, в донесенні Карпова не зазначаються прізвища селян-бунтарів. Слід їх треба шукати в архівах Одеси.

Козачі нагайки не залякали повстанців, і в серпні виступи набули ще більшого розмаху. Ці заворушення були результатом роботи більшовиків Миколаївщини на селі. Вони

прагнули перетворити стихійні селянські виступи у свідому революційну боротьбу разом з робітничим класом.

1906 рік

Далі про Трихати ми дізнаємось на основі архівного документа "Справочная книга Херсонской Єпархії 1906 г." про те, що у с.Трихати була збудована церква Св. Великомучениці Катерини у 1831 році на кошти поміщиці княгині Катерини Кудашевої. До церковного приходу село налічувало 182 двори, також входило ще два села: Новогригоріївка на 47 дворів та Тернувате на 28 дворів. Крім жителів цих сіл, були ще й парафіяни – українці. Кількість парафіян становила 2071 чоловік, з них 1029 – чоловічої статі та 1043 – жіночої статі. При церкві Святої Великомучениці Катерини працювали три школи: земська школа, в якій налічувалось 63 хлопчики та 26 дівчаток; церковна школа, грамоти в якій навчались 18 хлопців та 8 дівчат, і ще одна земська школа в Новогригорівці, в якій налічувалось 26 хлопців і 13 дівчат.

Штатних працівників в церкві було двоє: священник і псаломщик. Заробітна плата священника на той час становила 141 р. 12 к., у псаломщика - 26 р. 46 к. Церква мала 120 десятин землі. Крім того, мала і заповідну землю – 35 десятин: з них 20 десятин - на користь церкви і 15 десятин - на користь парафіян

Священником церкви Св. Великомучениці Катерини був Микола Федорович Шатунов, 1834 року народження. Навчався у Одеській Семінарії. Працював псаломщиком з 1848 року. У 1855 році був підвищений до диякона, а з 1861 по 1864 був священником у селі Касперівка. з 1864 року – священник у трихатській церкві.

Псаломщиком церкви був Володимир Трофимович Бринкін, 41 рік, який закінчив курси Одеського духовного училища. Учитель грамоти церковної школи. Саме церква на той час

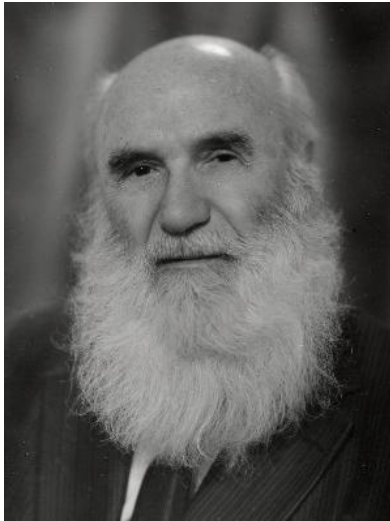
була осередком духовності, освіти та культури для жителів трьох сіл.

Зі спогадів старожилів села, будова церкви мала квадратну форму, закінчувалась одним великим напівсферичним куполом з хрестом. Вікна були відсутні. З середини купол був прикрашений "зірками по синьому небі". З заходу до основного об'єму церкви примикався притвор, в якому знаходились сходи, що вели на дзвіницю. Зі сходу до центрального об'єму приєднувалася алтарна прибудова. Все було побудоване з каменю. До 1931 року в церкві ще правилось. А в 1932 році на Великдень люди прийшли до церкви, а комуністи послали двох чоловік на купол, ті зачепили хрест і звалили його. Тоді ж і колокол зняли. У священника забрали ключі і хотіли його заарештувати, але жителі допомогли йому захватись. А в 1934-1935 роках з церкви зробили зерносховище.

Чечуй Володимир Тимофійович пам'ятає, що в той час біля церкви були три корівники і птахоферма. А навколо церкви була огорожа, куди переганяли стадо у літній час. У 1936 році був хороший урожай зерна, і керівники двох господарств колгоспу "Молотова" і колгоспу "Кагановича" - не могли визначитись, кому зсипати зерно. І щоб не було непорозумінь, вирішили розібрати церкву і поділити камінь, який переправили баржами до Миколаєва. Протягом десятиліть старожили села з болем згадували зруйновану церкву і жалкували, що село залишилося без Божого храму. 22 квітня 2009 року за ініціативою та фінансуванням миколаївського краєзнавця та громадського діяча Кондратьєва Михайла Івановича на місці зруйнованої церкви в знак пам'яті про неї встановили Поклінний хрест з написом: "Тут була церква на ім'я Св. вмч. Катерини, кам'яна, однопредстоїна, побудована у 1831 році на кошти княгині Кудашевої, зруйнована у 1936 р."

1917 рік

Спогади вченого Леоніда Павловича Крайзмера про Трихати

Леонід Павлович
Крайзмер

Леонід Павлович Крайзмер є видатним вченим, ім'я якого відомо як на батьківщині, так і за кордоном. Він зробив великий внесок у становлення та розвиток кібернетики, науки “про управління в живих організмах і машинах”, запропонованої Н. Вінером у 50-ті рр.. ХХ століття і спочатку не визнаної в СРСР. В останні роки життя Л.П. Крайзмер працював над спогадами свого життя. У цих спогадах є цікавий для нас факт – це опис періоду життя у нашому селі, який

приведено нижче.

Жили мы в Киеве всего несколько дней до получения отцом нового назначения – помощником начальника станции “Трихаты”. Эта станция находилась примерно в середине небольшой стратегической однопутной железнодорожной линии, проложенной во время войны от Одессы до Николаева. На станции было действительно три строения: здание собственно станции барачного типа, сарай для дров и туалет. Здание станции имело две половины. В одной находилась квартира начальника станции. В ней он жил с женой и дочерью Алинкой, которая была немного старше меня, и на которую я впервые смотрел с интересом как на красивую девочку...

Во второй половине строения находилась комната дежурного помощника начальника станции с телеграфным и телефонным аппаратами. Была еще и комната нашей семьи и миниатюрная кухонька. Интересная деталь: поезда ходили очень редко и, как правило, только днем. А о следовании поезда по направлению к нашей станции сообщалось по телеграфному аппарату Морзе. Стенка

между нашей комнатой и помещением дежурного была фанерной, и я помню, что мы удивлялись и восхищались папой, который даже во время дневной дрёмы безошибочно узнавал код (из точек и тире) вызова нашей станции. Станцию окружала типичная украинская степь с древними курганами, копаясь в которых, мы обнаруживали монеты многолетней давности. Станция находилась верстах в пяти-шести от украинского села, расположенного на берегу Южного Буга. По другую сторону железной дороги на расстоянии нескольких верст были владения немецких фермеров-помещиков Янкеля и Мартина. Они стремились поддерживать со станционным начальством дружеские отношения, ибо от этого в некоторой степени зависели их возможности транспортировки урожая в ближайшие города. Иногда они присылали свою бричку с кучером, который отвозил нас в гости, где нас угощали парным молоком, свежим мясом, чаем с мёдом и прочей вкуснотой.

Помню, как австро-венгерские солдаты, вторгшиеся в это время на Украину, бросали нам, детям, с тендера паровоза проходящего поезда пригоршни сахара-рафинада.

Помню, как однажды в конце осени разыгрался сильный ветер, который сорвал засохшие кусты перекасти-поля и погнал их в сторону станции. Кустов было очень много и издали они показались мне стаяй собак или волков. Они подкатывались к забору, накатывались большой грудой, так что последующие перекатывались через забор, и опять было впечатление, что это скачут собаки или волки.

В этот период я уже самостоятельно читал детские книжки. Запомнился рассказ о горбуне, над которым насмехались уличные мальчишки. Они развлекались, забрасывая его на улице камешками, и весело хохотали при "попадании в цель". Читал я этот рассказ в одиночестве, и когда родители вернулись домой, то застали меня плачущим горькими слезами из жалости к калеке и к себе. Последнее было вызвано тем, что когда папа и мама видели

меня сгорбившегося над книгой, они говорили, что такая поза может привести к горбатости...

Нас угнетала необходимость частого посещения ближайшего села, где мы приобретали все продукты. Родители решили, что целесообразнее будет снимать квартиру в селе, а папе ходить на станцию только на дежурства. Мы сняли комнату с кухней у хозяина, который разводил птиц. Во дворе было много кур, гусей, уток. Непосредственно ко двору примыкала бахча с арбузами и дынями. Если мы хотели купить арбуз, хозяин сам выбирал по своему усмотрению лучший и раскалывал его о столбик забора. Зрелище это было столь ярким, что и сейчас стоит перед моими глазами. Достойный арбуз хозяин вручал нам, а не удовлетворявший его выбрасывал скоту.

Запомнилось еще одно, казавшееся тогда страшным событие. Во время одного из сильных летних ливней поток воды пробил глинобитную стену кухни и устремился через нее по лестнице вниз.

Большой радостью для меня было катание на лодке по реке Южный Буг, которая текла за селом. Мы проплывали по заводям, окруженным камышами. Особенно запомнилось вечернее катание при свете луны. Папа с мамой что-то напевали вполголоса, а я болтал руками в воде.

По Бугу один раз в день около 12 часов дня проходил небольшой пароход. Я всегда просил позволить мне искупаться в доходящих до берега волнах, причем я представлял себе купание в морской стихии.

В ноябре 1917 года отец получил новое назначение в Шепетовку, и мы распрощались с Трихатами. Жизнь в которых оставила ярчайшие впечатления моего раннего детства.

Роки революції та голодомору

Про повалення самодержавства та утворення Тимчасового уряду мешканці села довідалися на початку березня 1917 року. Селяни приймали участь у створенні волосного комітету, який було утворено у сусідньому селі Гур'ївці. Створюють Комітети незаможних громадян.

Жителі навколишніх сіл вимагають перерозподілу землі. На мітингах у Ковалівці, Трихатах, Нечаяному у 1918 році підтримали Перший з'їзд Рад у Харкові. Активну допомогу продовольством, кіньми, грошима, добровольцями надають селяни Червоній Армії, яка добивала Врангеля та білополяків. Відважно в її лавах билися трихатці.

*Братська могила
загиблим у 1919 році
червоноармійцям*

Бурхливі події початку минулого століття не обминули і Трихати. У 1919 році на переправі (біля мосту) відбувся жорстокий бій між денікінцями і червоноармійцями, в результаті якого загинуло багато людей. На спогад про події громадянської війни в селі залишилася братська могила та пам'ятник загиблим червоноармійцям. У 1920 році 14-та Армія І.П. Уборевича остаточно вигнала білогвардійців. Селяни одержали землю й інвентар для її обробітку. Закінчилася громадянська війна та нова біда –

посуха 1921 року навалилася на зруйноване війною село. З десятини збирали лише по 60 кг зерна. Створюється фонд голодуючих. Допомагають - робітники із Норвегії, США.

Після революції і громадянської війни ожило село. Вигнали панів і німецьких колоністів. Врятувався управляючий Рачковський, який встиг втекти, а селяни стали господарями своєї землі. Побудували млин, ферми. Мали свої сільгоспмашини. Створено школу-семирічку, клуб, амбулаторію, пологовий будинок. Книги, газети, кіно, радіо увійшли в повсякденний побут селян.

В березні 1923 року було утворено Варварівський район. В цей час починаються зміни в сільському господарстві.

20-ті роки стали періодом активних експериментів у галузі аграрного будівництва. В Трихатах організували кілька артільей з романтичними назвами: «Ідеал труда», «Незаможник», «Надія», «Ластівка» тощо. В селі, як і в усій країні, була проведена колективізація, яка завершилася в 1931 році. У 1930 році всі артілі, розташовані на території села Трихати та села Морозівки, були об'єднані у два господарства. В колгосп імені Молотова увійшли село Морозівка, частина села Трихати і об'єднали в себе 128 дворів, де проживали 490 колгоспників. Головою колгоспу був Храпенко Максим Тимофійович. Колгосп імені Кагановича нараховував 108 дворів, де проживали 399 колгоспників. Головою колгоспу був Чечуй Дмитро Іларіонович. Згідно з рішенням Миколаївського окружного земельного відділу було виділено 100 га земельних угідь під посадку садів, 30 га під посадку виноградників.

Ці сади були висаджені на схилі берега річки Південний Буг та на піщаних землях біля села Морозівка. Вони плодоносили до середини 80-х років. Село Морозівка, яке було розташоване за два кілометри від Трихат, виникло у 20-х роках минулого століття. У зв'язку з будівництвом аміакопроводу Тольятті – Одеса протяжністю понад 2000 км, що повинен був пройти по дну річки біля Морозівки, село потрапило в санітарну зону, його мешканці отримали грошову компенсацію від держави і були переселені. В 1979 р. цього села не стало.

Голодомор 1932-1933 років

Голодомор 1932-1933 років спричинив в Україні величезну смертність населення, особливо дітей і старих людей. Селяни змушені були їсти собак, котів, щурів, листя і кору дерев. Траплялись і численні випадки канібалізму. Живі не мали сил.

Спогади очевидців

О.Ю.Губенко (Чубенко), 1922 р. н., яка мешкала в с. Трихати, згадувала, що у 1933 році урожай був, але все забрали. Виживали, як могли: били кісточки з вишень, вибирували горішки. При колгоспі батько був головою сільради, потім агрономом. І, коли весною сіяли, міг щось принести додому. Так вони всі вижили. Пам'ятає, як пасли корів, а коли корови заходили на посів, то давали п'ять трудовнів штрафу.

Л.Т.Пугач, 1 920 р.н. В 1932-1933 роках мешкала в с.Трихати, потім – в Ольшанському. Розповідала, що цвіт акації рятував земляків, а декому спричинив смерть. Вилізе квоча людина на дерево, зачепиться, не в змозі звільнитися, а рятувати нікому. Так і висіла до смерті. Цього видовища довго не могла забути очевидця. Згадувала, як Іван Дегтярьов викопав з могили труну вчителя, зняв з нього костюм, щоб виміняти на харчі. Вранці люди побачили і розриту могилу, і труну, і тіло покійного. Голодний Іван не мав сили закидати могилу. У Чубівці (Новогригорівці) Митько Степанович наївся зерна і вмер... Згадує Кондратьєва

Згадує Ніна Костянтинівна Кондратьєва (Щербина) страшні часи голодомору 1933 р. *"Жила по сусідству родина Льва і Ганни Чечуїв, померли з голоду, їх тіла і зуби були жовтого кольору. Домовину не було з чого зробити, і їх тіла загорнули в старе рядно, на підводі завезли їх на кладовище і поховали"*.

А ще пригадує, як люди ходили за село в кар'єр, де був худобомогильник, там відривали і їли мертвих коней. Ходили в

поле, ловили мишей і хом'яків, з нетерпінням чекали морозів. На мілководді річки Південний Буг (його називали «бакай»), коли ставав лід, майже всі жителі села йшли вибивати з льоду горіхи лілій. Приносили їх додому, сушили, розбивали, мололи в ступці і з цього помолу варили суп або пекли млинці. Можливо, ці горіхи врятували багатьох мешканців села від голоду.

*Ніна Костянтинівна
Кондратьєва*

Ще пам'ятає, як недалеко від них жила родина Мандри, в якій було 7-ро дітей. Згадує, і сльози виступають на очах: ця родина наливала відро вишень і ввечері сідали біля нього 9 чоловік і вечеряли – це їжа на весь день. На другий день їли суп із трави. Так і чергувалися ці страви, поки були якісь ягоди чи фрукти.

Люди ходили працювати в колгосп за тарілку супу, який варили в колгоспній їдальні тільки тим, хто працював. Додому не давали. Батьки Миколи Мандри працювали в колгоспі, а їжу ховали і приносили сину, а самі залишались голодні. Вони померли, і після їх смерті маленького Миколу забрав дід Пилип Федорович. Вже дорослим Микола вирішив поставити пам'ятник батькам, які врятували його від смерті, жертвуючи власним життям, але, на жаль, не зміг відшукати місця їх поховання. Тоді поставив пам'ятник на місці масового захоронення людей, які померли від голоду.

Згадує Чечуй Володимир Тимофійович, що у приміщенні старої школи (зараз там пустир біля кінцевої зупинки автобуса по вулиці Жовтня) у 32-33 роках відкрили ясла для підтримки дітей, яким не було чого їсти. Нянею там працювала його мати Чечуй Марія Абрамівна.

За свідченнями Подсаки Ольги Пантелеївни, 1925 року народження. «Під час голодовки 1932-33 років люди пухли з голоду, розкопували дохлих коней, рубали і їли їх». Пам'ятає

тітку Уляну, яка зарізала свою семирічну доньку і з'їла, а потім сама померла.

У сім'ї Подсаки було 4 дітей. У 1933 році батько пішов із сім'ї, а матері було дуже важко. Вона ледь не померла з голоду, але її врятували діти. Григорій (1924 р.н.) і Ольга (1925 р.н.) ходили на річку, збирали горішки з лілій, носили комиш, ним топили піч, сушили горішки, товкли їх і варили суп. Маму підняли на ноги, а брат Коля помер під час голодовки.

Після 33-го року у селі було організовано патронат для дітей-сиріт та малозабезпечених. У ньому знаходились діти із сусідніх сіл, навіть з Варварівки. Подсака Ольга Пантелеївна згадує, що її тітка Кіхтенко Олександра Семенівна здала до патронату трьох синів, тому що не було чим годувати.

Вихователем у патронаті була Сімчук Тетяна, яка займалась вихованням дітей, навчала їх в'язати (вона дуже гарно вміла це робити). Навчатися в'язати до неї ходили навіть і сільські діти.

Після страшних голодних років село почало оживати і відроджуватись. В колгоспах імені Молотова і Кагановича будувались ферми: корівники, вівчарні, свинарники, птахоферма. Поля на той час засівали пшеницею, кукурудзою, ячменем, вівсом. Навіть намагались вирощувати бавовну, але потім відмовились, тому що в наших кліматичних умовах вона не встигала дозрівати.

Люди працювали на полях. Подсаку Ольгу, яка закінчила 4 класи, мати забрала теж працювати в полі. На той час її мати, Подсака Анна Семенівна, була ланковою і за відмінну роботу її та інших працівників преміювали: давали або теля, або вівцю, або порося.

На той час в селі працював млин (зараз на цьому місці пустир на вулиці Набережній), діяла молочарня, де приймали молоко, віяли вершки та відправляли до Миколаєва. Тут же

були ями з льодом (льодники), де охолоджували молоко під час спеки.

У колгоспах з'явилися трактори, жатки, молотарки. Працював дитячий садок (на вулиці В.Степанової), школа, сільська рада (там же, де був млин), клуб, де демонстрували фільми, були танці, проводились різноманітні заходи, була лікарня (біля глибокої криниці по вул. Гагаріна). Фельдшером там працювала Лях Марія Яківна.

Село відроджувалось. Люди почали жити заможніше

Напередодні Великої Вітчизняної війни Трихати було велике заможне село.

Село в роки війни

Переправа

На березі Південного Бугу біля села Трихати встановлено пам'ятний знак «Учасникам трагічних подій 11-14 серпня 1941 року на переправі Трихати - Піски від нащадків 2011 р.».

Що ж відбувалося тут у 1941 році?

В серпні 1941 року триває переправа на лівий берег Південного Бугу військ 9-ї армії генерала Я.П.Черевиченка. Зі спогадів генерала: «Протягом трьох діб з 11 по 13 серпня 1941 року йшла боротьба за переправу від Гур'івки до Варварівки, особливо в районі Трихатської переправи, де пройшли інтенсивні бої і напади ворожої авіації»

Біля Трихат на лівий берег в район села Піски переправлялись біженці, кінні обози, тилові частини, техніка і поранені.

Із архівної довідки: «03.08.1941 р. на переправу прослідувало два санітарних потяги з тяжкопораненими командирами і бійцями (до 2000 чол.), а також потяг із заводським обладнанням. Відмічається бездіяльність начальника санітарного потягу № 329 воєнного лікаря 2-го рангу Вайнбаума, який допустив, що біля річки скупчилось тисячі поранених до приходу барж» (із донесення помічника командира переправи Михайлова начальнику тилу 9-ї армії).

Біля Трихатської переправи загинуло дуже багато людей: воїнів, біженців і, особливо, поранених. Лежачих, беззахисних розстрілювали із літаків фашистські аси.

Із розповідей генерала Я.П.Черевиченка, деяких архівних документів та літературних джерел про переправу вимальовується така картина: комендантом, який відповідав за переправу Трихати-Піски було призначено командира дорожно-комендантського батальйону капітана Козаченка. Переправа в Трихатах почалась в перших числах серпня. Важко було переправлятися під постійним обстрілом німецьких літаків. Але гірше стало, коли під вогнем німецьких танків до переправи направились основні сили 48-го стрілкового корпусу, який ще вранці 13 серпня знаходився на правому березі у різних населених пунктах. Тому, навантаження на Трихатську переправу було величезним. Вдень і вночі переправлялись пороми, які буксирували катери річпорту і заводу ім. 61 комунара. Ширина від берега до берега – до трьохсот метрів. Кожен рейс займав 30-40 хвилин, але переправити таку масу людей, техніку, обози та ін. не встигали. Баржа за один рейс протягом 3-3,5 годин перевозила 25-30 автомашин. В хід було пущено човни, риболовецькі дуби, пасажирські катери і пароходи.

Не дивлячись на інтенсивність переправи, колони відступаючих не зменшувались. Ворог же рвався до річки, до переправи. 13 серпня його танки і мотопіхота підійшли до лінії залізничної колії, яка йшла до околиць Трихат. Це викликало хаос. В хід пішла фізична сила. Дехто кинувся перепливати річку вплав, інші направились попід річкою в бік Сливино до Варварівського мосту. Багато воїнів залишилось хто в землі, хто у воді. Багато потрапило в полон.

Але все-таки головні сили армії (48-й стрілецький корпус генерал-майора Р.Я.Малиновського) вирвались із залізних лап ворога. В цьому заслуга організаторів переправи, а ще більша заслуга тих, хто захищав цю переправу. Тут вони проявили свою міць, героїзм, відвагу.

Від початку переправи і до 13 серпня 1941 року переправа оборонялась лише кулеметом служби повітряного спостереження і оповіщення. 13 серпня переправу прикривали

частини 150-ї стрілецької дивізії. Дуже багато артилеристів загинуло, але перші атаки ворога були відбиті.

Ввечері 13 серпня до переправи підійшов підрозділ 74-ї Таманської дивізії під командуванням Ф.Є. Щевардіна, який входив до складу 48-го стрілецького корпусу (він захищав Веселинове, Широкий Лан, Степове, Покровське, станцію Колосівка та ін...)

Біля переправи їх атакували танки і мотопіхота ворога з боку села Корчине. Утворилась нова загроза захвату Трихатської переправи. Положення врятував 109 стрілецький полк Таманської дивізії А.В. Лапшова. Він особисто повів у контрнаступ не тільки свій полк, але і всіх бійців, які були на переправі. Ворога було відкинуто на 5-6 км. Переправа військ продовжувалась.

За подвиг біля Трихат командир полку Афанасій Васильович Лапшов був відзначений званням Героя Радянського Союзу. Це був єдиний випадок такої нагороди за подвиги в районі переправи через Південний Буг в серпні 1941 року.

*Лапшов Афанасій
Васильович*

Трагедію тисяч загиблих тут людей відображено в сухих архівних документах. По зернятках збирав документальні свідчення і розповіді очевидців автор історично-документальної книги «Героїзм і трагедія на півдні Прибужжя. Серпень 1941- березень 1944 рр.» Василь Антонович Кузьєв.

Із закликом увіковічити пам'ять загиблих в 1941 році він звернувся зі сторінок газет: «Тут проявляли приклад мужності і героїзму солдати Великої Вітчизняної війни. Подвиги періоду наступу відзначені багатьма нагородами та пам'ятними знаками, але те, що відбувалося в перші дні, тижні, місяці

війни, мало кому відомо. Відсутні навіть пам'ятні знаки, які б нагадували про події того часу. Але без трагедії 41-го року, не було б і перемоги в 45-му» – стверджує автор книги.

*Поклінний хрест на місці
переправи. 2010 рік*

*П.А. Цибко та В.А. Кузьєв на
відкритті пам'ятного знаку на
переправі Піски-Трихати*

Трихати стали першим місцем на Миколаївщині, де увіковічена пам'ять про трагедії 1941 року. Спочатку за ініціативою групи по увіковіченню пам'яті добрих справ та подвигів наших предків при краєзнавчому музеї під керівництвом миколаївського краєзнавця Михайла Івановича Кондратьєва у травні 2010 року на місці кривавої переправи 1941 року було встановлено і освячено Поклінний хрест, що стоїть на березі річки Південний Буг.

А вже через рік у серпні 2011 року до 70 річчя трагічних подій на місці переправи було встановлено пам'ятний знак. Ініціатором встановлення цього знаку став колишній сільський голова села Трихати, депутат Миколаївської районної ради Петро Андрійович Цибко. 12 серпня 2011 року на березі Південного Бугу на мітинг-реквієм, присвячений відкриттю пам'ятного знаку, зібрались з квітами і вінками жителі села Трихати і гості, щоб згадати і ніколи не забувати тих подій і ту ціну, яку було заплачено за чисте небо над рідною землею.

Відтоді щорічно збираються жителі села та району на цьому місці, щоб вшанувати світлу пам'ять про загиблих на переправі.

Село в окупації

14 серпня 1941 року німецько-румунські війська увірвалися до села. Почався період окупації. В перший же день румунські окупанти ввели комендантську годину, за якою жителі села не мали права виходити з будинків після 22.00 години, а також призначили старосту. Кондратьєв Дмитро Якович змушений був погодитися стати старостою після того, як його побили окупанти.

За спогадами Степанової (Колодєєвої) Віри Федорівни (1936 р.н.), «Яша Кондратьєв був хорошою людиною, допомагав, підказував, що треба робити, відводив від односельців різні біди. Одного разу розбомбили потяг з продуктами для німців. Багато речей жителі встигли розібрати по домівках: сірники, сіль, цукор, борошно, але староста їх не виказав румунам. А її брат Федір приніс з цього потягу музичні інструменти: гармошку, скрипку, мандоліну, гітару і вся сім'я згодом стала маленьким оркестром». За свідченнями очевидців, румуни місцеве населення не вбивали. Жителі села працювали на румунських окупантів: на полях, молотарках, млині, будували дороги та виконували інші важкі роботи. Восени отримували ячмінь, жито – це була плата від румунських окупантів.

Під залізничним насипом знаходився байрак – тимчасовий табір для військовополонених. Їх переганяли з Миколаєва. Інколи жителям села вдавалося передавати їжу радянським солдатам. Полонені знаходились в таборі не більше двох - п'яти днів. Потім їх кудись переправляли.

За спогадами Степанової (Колодєєвої) Віри Федорівни «окупанти ввійшли в Трихати без бою, лише один солдат із горища школи застрілив декількох окупантів, а потім його забрали в полон. Село майже не бомбили, інколи німецькі літаки, які не долітали до Миколаєва, скидали бомби в річку, інколи долітали до села. На правому березі Південного Бугу, включаючи і Одесу, господарювали румуни. На іншому березі – Гур'ївка, Піски - по всьому лівобережжю стояли німецькі

окупанти. Порядки там були суворі – за будь-яку провину вішали або відправляли в Німеччину. Румуни до місцевого населення ставились по іншому. Люди могли вести господарство, щоб не померти з голоду.

Була в селі жандармерія із румун. Вони слідкували за дотриманням жителями нових порядків. Тих, хто їх порушував, відправляли в Одесу.

Трихатське ґетто

16 серпня 1941 р. німецькі війська зайняли м. Миколаїв, а до кінця місяця захопили всю область. З перших днів окупації нацисти запровадили «новий порядок», одним з елементів якого стало винищення єврейського населення. З вересня 1941 р. територію між Дністром та Південним Бугом було передано в управління румунським окупаційним органам під назвою Трансністрія. Таким чином, західна частина Миколаївської області опинилася під румунською окупацією, в той час як східна частина разом з Миколаєвом увійшла до складу генеральної округи «Миколаїв» Рейхскомісаріату «Україна». Однак протягом серпня-вересня 1941 р. у західній частині Миколаївської області команда айнзацгрупи «D» винищила усіх євреїв, яких змогла виявити.

Восени 1941 р. генерал-губернатор Трансністрії наказав створити спеціальні табори для утримання євреїв, яких «переміщували» з інших окупованих нацистами регіонів України. На Півдні України, на відміну від інших захоплених регіонів, окупанти майже не створювали ґетто як місця постійної концентрації євреїв.

У Трихатах було створено два табора. Вони були розміщені близ зруйнованого ще у громадянську війну мосту через Буг по обидві сторони залізничного насипу. В'язні ґетто працювали на відбудову мосту і через сім місяців міст почав функціонувати.

У одному з цих таборів знаходився Брумберг Азріель, який поділився своїми спогадами по ці події.

Весной 1943 года наш староста в гетто Бейрл получил новый приказ – собрать сто молодых людей на работу, и меня опять забрали со многими другими. Привезли нас в Копайгород, оттуда в Жмеринку, здесь еврейская община собрала и передала нам еду. На железной дороге было большое движение: ехали на фронт немцы, венгры, итальянцы. Наши вагоны были среди их эшелонов. Нас привезли в Одессу. В Одессе стояли сутки из-за взорванной дамбы, пути были затоплены. Местные жители узнали, что везут евреев-лагерников, они приходили и бросали нам в маленькие окошки вагонов хлеб, картошку. Затем нас привезли в Херсон и отсюда – по узкоколейной железной дороге в вагончиках на реку Буг. На одном его берегу было село Варваровка с румынской администрацией, на другом – немцы. В Варваровку свозили рабочую силу из разных мест. Нас загнали в сарай, били, издевались над нами. Причина такого отношения была одна – мы евреи.

Но помню и другой случай отношения к нам. На одной из остановок мы ожидали, может, дадут поесть. К нам зашёл румынский жандарм, он знал, что мы из Бессарабии, владеем румынским, дал нам газету и тихо сказал: «Почитайте, как немцы получили под Сталинградом».

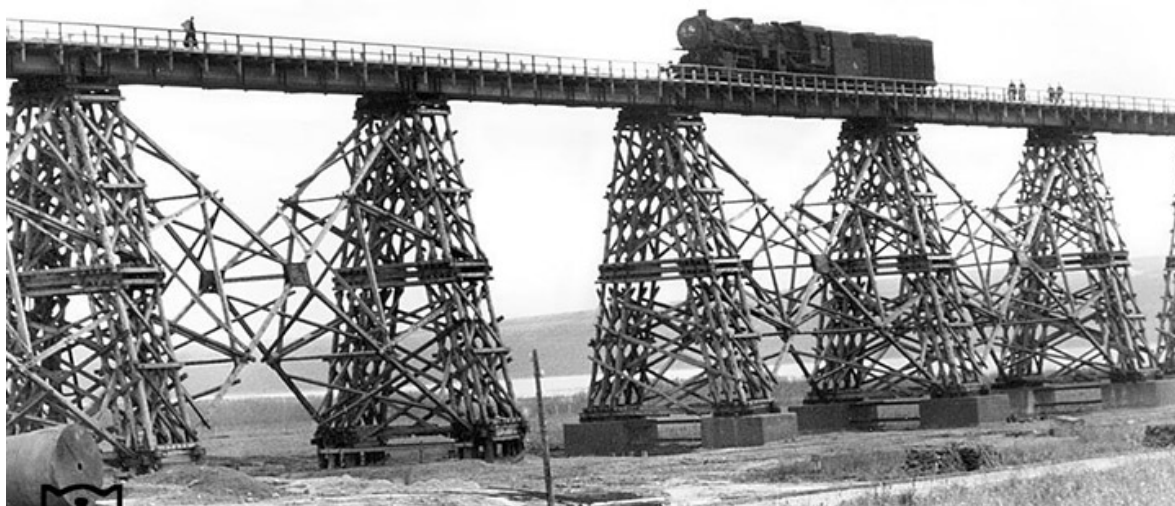

Транснiстрія - територія під контролем Румунії в часи 2-ї світової війни

В Варваровке нас продержали 2-3 дня, а потом привезли в село Трихаты в Варваровском р-не Николаевской области, в трёх километрах от реки Буг. После Сталинградского поражения немцы строили мост длиной 300 метров над Бугом для отступления своих войск.

Строительство было большое: стройматериалы привозили по железной дороге и баржами по реке, имелись склады, здания администрации, бараки рабочего лагеря. В Трихатах румыны передали нас эсэсовцам по списку, сделали пофамильную перекличку. Немцы поместили нас в один из пяти барakov, где уже жили люди, и распределили на

разные работы. В конце июля 1943 года я начал работать в этом лагере. Помню, что коменданта лагеря-немца звали Екелюс. В Израиле живут люди, работавшие со мной в Трихатах: Фрайфельд Бурех – из Ашкелона, Шихман Яша – из Азура, родом из Кишинёва.

Будівництво трихатського залізничного мосту, 1943 рік

Нас водили на работу и обратно под конвоем колонной 200 человек. Я попал на разгрузку вагонеток с щебнем для изготовления бетона. Ноги моста требовали много бетона. Бригадир нашей группы Файнер или Вайнер, чернявый человек в коротких штанах, командовал по-немецки, что надо делать. Он ходил с плёткой, бил нас. В полдень был перерыв на 10 минут, нам давали пить «кофе» – мутную жидкость без сахара. Мы садились на насыпь и отдыхали.

Работой вагонеток руководил здоровенный поляк из Варшавы, уголовник с татуировками на груди. Он что-то не поделил с Файнером, пошёл и донёс, что тот не «фольксдойче», а еврей. Файнера арестовали, пытали, и он назвал еще семерых евреев из лагеря, считавшихся «фольксдойче». Это были интеллигенты, знавшие иностранные языки и работавшие в разных учреждениях на

строительстве. Еще в 1939 году они выехали из Польши в другие страны, устроились в разные фирмы с немецкими документами. Их всех поймали, увезли в Варваровку, в 25 километрах от Трихат, и там повесили.

Затем меня отправили на другие работы. Я был помощником сварщика, немца Карла. Он резал автогеном по шаблону тяжёлые толстые листы железа, которые приваривались к металлическим рельсам внутри ног моста, я таскал эти листы, шлифовал их машиной после сварки, чтобы места швов были гладкими. Была ещё работа – обшивал деревянные части моста и шпалы листовым железом, чтобы они не загорелись, когда из паровоза падает горящий уголь. Работал на высоте, на страшном холоде. Каждый вечер после работы нас везли обратно в бараки. Однажды перед субботой к нам пришёл варшавский еврей, работавший на продовольственном складе, и принёс хлеб, мы поговорили на идише.

Ходили мы оборванные, от работы одежда стёрлась. Узники делали одежду из бумажных мешков из-под цемента, вместо пояса – проволока, и так работали. Мы мечтали о мешках из мешковины, но их не было. Немцы на это не смотрели, нас выгоняли каждое утро на мороз и снег, жутко издевались, обливали по прихоти коменданта ночью холодной водой. 40 человек из барака остались голыми, совсем без одежды, другие были прикрыты хоть каким-то тряпьем. Немцы обещали, что привезут старую военную форму и нас оденут. Я был одним из голых, и месяц мы сидели в бараке, не выходили, ждали. Так ничего и не выдали. Из-за холода у меня на лице образовался нарыв и опухла половина лица, но я продолжал работать.

Пришёл канун нового, 1944-го, года. 31 декабря нас не кормили, потому что немцы с утра начали крепко праздновать. Когда мы не работали, нас не кормили. Решил я с голоду выбраться из лагеря и пойти в село Трихаты в трёх километрах от бараков, чтобы добыть еды. У меня уже был опыт выхода из Крыжопольского леса. Попрощался

с друзьями на случай, если не посчастливится вернуться. Придумал, как выйти из лагеря. Туалета как такового в лагере не было, его роль выполняла вырытая канава, на которую положили толстые доски. Канава оканчивалась у проволочного забора лагеря, я углубил её руками под проволокой и смог вылезти. Лагерь был на возвышенности, а село – в низине, я быстро добрался до села и увидел, что во дворах и по селу стоят немецкие танки и орудия. Я не знал, что в Трихатах расквартированы немцы с вооружением, но мне нечего было терять. Зашёл в первый же двор, в нём были пушки. Вошёл в украинскую хату с сенями и дверью в большую комнату. Дверь была распахнута, смотрю: стоят столы вдоль стены, за ними сидят немцы и празднуют новый год – пьянствуют. Встал на пороге комнаты и стою, потому что бежать ещё хуже. Простых солдат в комнате не было – только офицеры, как я успел понять. Вдруг один из немцев поднялся и говорит мне по-немецки: «Камрад! (Приятель!) Давай свой мешок». У меня была с собой торба, и он набросал мне в неё хлеб и сало. Другой немец налил мне в тонкий стакан водки и сказал: «Камрад! Выпей за новый год». Я сказал: «Мне нельзя. Данке шен (большое спасибо)», повернулся и вышел. Перешёл дорогу и вошёл в другой двор. Повторилась та же история – мне надавали еды. Тут немцы были пьяны ещё сильнее, видно, всю ночь накануне праздновали и продолжали гулять.

С торбой надо было незаметно вернуться в лагерь. Когда стемнело, тем же путём подлез под проволоку, пришёл в барак. Меня уже не ждали и обрадовались. Когда еду разделили на всех, мне тоже достался кусочек. Раздумывая над этой историей с годами, я припомнил: немцы видели, что я лагерник. Я был одет в бумажный мешок, подпоясанный проволокой, на ногах, завернутых в бумагу, были деревянные башмаки. Может, у немцев есть обычай, что на новый год нельзя трогать человека, или они были совершенно пьяными. Возможно, этим армейским

воякам дела не было до того, кто я, когда они праздновали. Как бы то ни было, Бог меня охранял.

Однажды нас построили во дворе парами лицом к лицу и приказали сдать деньги, часы, ценности. Видно, кто-то доложил, что у евреев есть золото. Каждому дали палку и приказали бить ею товарища, стоящего напротив. Строго наблюдали, чтобы никто не притворялся, что бьёт. Я делал вид, что ударяю своего собрата по несчастью. Ко мне подскочил немец и закричал: «Ты плохо бьёшь, вот как надо бить», – и моей палкой нанёс сильный удар моему напарнику.

Когда закончили строить мост, фронт уже был в 80 километрах от нас. Мы его слышали. В конце марта 1944 года нас всех опять вывели во двор, поставили в два ряда, привезли немцев с автоматами, пулемётами, чтобы нас расстрелять. Перед строем прохаживался комендант, рассматривал узников, пощёлкивая плёткой по сапогу. Я стоял в заднем ряду. И почему-то мне пришла в голову мысль, а вдруг он меня пожалеет. Я поменялся местами с тем, кто стоял передо мной, и очутился в первом ряду. Комендант прошел мимо меня один раз, увидел голого человека и сказал по-немецки, чтобы я ушёл из первого ряда. Я сделал вид, что не понимаю. Он вернулся и второй раз крикнул мне убираться с его глаз. Я и во второй раз остался стоять, будто не понял. Не знаю, чем бы кончилось, но в эту минуту появились румыны.

В трёх километрах от нас находился жандармский пост румын, им, видно, сообщили о расстреле евреев, которых они отдали на строительство. Тут же в лагерь примчались их жандармы на лошадях, и казнь остановилась. Немцы и румыны долго спорили, что с нами делать. Наконец немецкий комендант сказал, что согласен отдать всех евреев, кроме сорока голых. Мол, они понадобятся для ремонта моста, когда будут повреждения. Он прошёл мимо меня в третий раз, посмотрел на моё лицо с нарывами и приказал, чтобы меня, голого и больного, румыны тоже

забрали с собой, но взамен потребовал оставить ему здорового человека. После этого румыны увели нас к себе, погрузили в вагоны с часовыми и повезли.

Наш поезд ехал на Херсон, мы видели отступающих немцев: их пехоту, артиллерию. Они видели, что румыны везут евреев, и рвались расстрелять нас, но румыны не давали им это сделать, говорили, что везут нас на работу.

Підпілля

На початку 1942 року в Трихатах була створена підпільна організація, якою керував Юхим Іович Явкін. До війни він вчителював у Трихатській школі. Під час евакуації виїхав до Миколаєва, однак, змушений був повернутися у своє рідне село. Працюючи в дні ворожої окупації на Трихатському млині та інших роботах мав змогу зустрічатися із потрібними йому людьми, надавати матеріальну допомогу сім'ям, чоловіки яких воювали в лавах Радянської Армії.

Метою Ю.І. Явкіна було створення таких груп і в інших селах. До підпільної роботи в організації залучив трихатців: Павла Максимовича Григор'єва і Григорія Іларіоновича Тимченка, мешканця Петрово-Солониhi Василя Кабанова, з Тернуватого – Василя Івановича Ворону. Останнім двом він доручив створити підпільні групи в своїх селах. Водночас, через Григор'єва встановив зв'язок із Ковалівською групою.

У грудні 1942 року в Трихати повернувся Павло Максимович Крапивний, колишній вчитель історії, до війни – режисер Київської кіностудії. Під Харковом він потрапив в оточення, повернувся до Трихат. Тут він став одним із керівників підпільної організації.

В лютому 1943 року трихатські месники створили комітет у складі Ю.І.Явкіна, Г.І.Тимченка і П.М. Крапивного. Явкін керував Трихатською групою, Тимченко – групою в селі Гур'ївці, Крапивний – у Новогригорівці.

Комітет ставив завдання – антифашистська агітація серед населення, переписування і розповсюдження листівок, що передавали з Миколаєва, або ж писав Крапивний, і підготовка до збройної допомоги Радянській Армії в дні визволення від фашистського ярма. На цей час в організації вже сорок п'ять підпільників. Повідомлення про події на фронтах одержували з Миколаєва через кінооператора Є.Т.Ємельяненка, добре знайомого Крапивному. Зв'язківцем з Ємельяненком був син Крапивного – Сашко. Він неодноразово пробирався в окупований Миколаїв, приносив листівки, повідомлення Радіоінформбюро, двічі переходив замерзлий Південний Буг з цінними повідомленнями (після війни Олександр Павлович Крапивний (1929-1990рр.) став доктором наук, завідувачим кафедрою Харківського педагогічного інституту ім. С.Сковороди. На його рахунку багато дослідницьких робіт, присвячених вивченню птахів.

Мапа партизанського руху та антифашистського підпілля на території Миколаївської області 1941-45 року

Активним зв'язківцем з підпільними групами сусідніх сіл була Наталка Мусоївна Безушко, яка неодноразово передавала месникам листівки, виконувала інші завдання (після війни Н.М.Безушко працювала директором Варварівської середньої школи № 2)

У березні 1943 року в Трихати під виглядом представника Українського штабу партизанського руху, нібито для об'єднання підпільних груп у партизанський загін, приїхав М.М.Скелетов. Насправді ж це був зрадник. 10 квітня 1943

року було заарештовано П.Григор'єва. Його розстріляли в Миколаївській в'язниці. Також було розстріляно Григорія Кирюшина. 26 червня до лап румунської жандармерії потрапили й інші члени організації, за винятком Новогригорівської групи. До катівні було кинуто більше 20 чоловік. Багато хто з народних месників пройшов через тортури, але вистояв, а деякі були закатовані румунськими жандармами. Серед них – Тихін Семенович Мандра.

Т.С. Мандра та довідка про смерть

Указом президії Верховної Ради Української РСР про нагородження медалями партизанів підпілля, які діяли в період Великої Вітчизняної війни за мужність і відвагу нагороджено медаллю «За відвагу» Мандру Тихона Семеновича (посмертно). Нині у селі встановлено меморіальну дошку та названо вулицю імені Тихона Мандри.

Героїчна землячка

Героїчно загинула за багато кілометрів від рідної домівки двадцятирічна Валентина Іванівна Степанова. Відважна розвідниця народилася і жила в селі Трихати в сім'ї селянина-бідняка, учасника громадянської війни та здібного організатора колгоспів на Миколаївщині. У 1939 році Валя закінчила Миколаївський фінансово-економічний технікум і одержала призначення у місто Суми. Ще в технікумі подружилась з Марією Бадаєвою, яка була родом із Сум. Разом дівчата тренувались, вміли стрибати з парашута, відмінно стріляли, добре плавали. У червні 1941 року Валя Степанова – інспектор Сумського міськфінвідділу, член бюро міськкому комсомолу – була у відрядженні у Краснопільському районі на Сумщині. Тут і дізналася вона про початок війни.

Коли фашисти захопили місто Суми, підпільниці Марія Рахманова, Марія Бадаєва та Валентина Степанова були вже у Краснопільському партизанському загоні. Це були перші кроки боротьби молодих дівчат. Підірвані німецькі автомашини, знищені склади, пущені під укіс вагони зі зброєю і фашистами. Підпалювали фашистські установи, розповсюджували листівки, вбили чотирнадцять гітлерівських офіцерів та двадцять вісім солдатів.

Але дуже скоро група підпільників-партизан була заарештована, серед них Марія Бадаєва, Валя Степанова та Марія Рахманова.

Партизанки-підпільниці

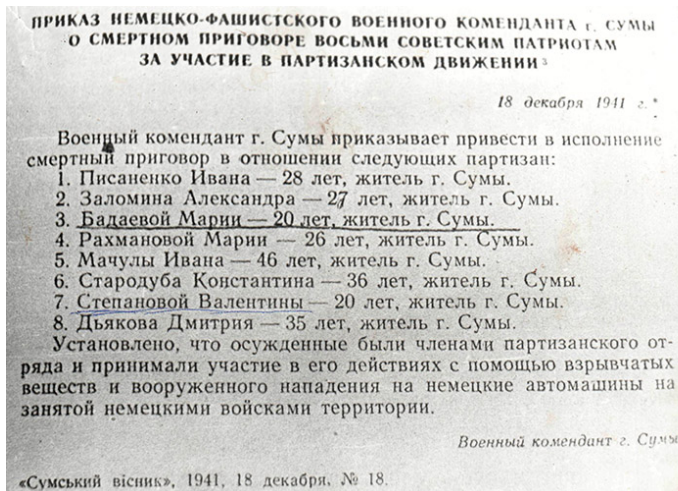
Допити! Катування! Намагання здолати підпільників. А в середині грудня 1941 року – смертний вирок.

В ніч перед стратою підпільників розвели в окремі камери і майже одразу звідти залунали пісні про Батьківщину, про Дніпро, про кохання. Всю ніч слухали їх ув'язнені. А вранці їх вели на площу до шибениць вулицями міста. Люди зі сльозами на очах дивилися їм услід. І раптом залунала пісня. Її співали ті, чиї вуста через кілька хвилин мали замовкнути навіки. Дівчат били, штовхали, але пісню не можна було спинити. І тоді, біля Писарівського мосту комсомолок відірвали від групи засуджених до страти чоловіків і повели на територію колишньої школи № 5 міста Сум, щоб піснею не підіймали в народу дух протесту. Тут, на подвір'ї школи їх і розстріляли.

На місці розстрілу партизанок-підпільниць встановлено пам'ятний знак.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 22 грудня 1966 року за мужність і відвагу, виявлені в боротьбі проти німецько-

фашистських окупантів у період Великої Вітчизняної війни Рахманова Марія Степанівна і Степанова Валентина Іванівна нагороджені медаллю «За відвагу» (посмертно), а Бадаєва Марія Василівна – медаллю «За бойові заслуги» (посмертно).

Наказ про страту партизанів

Пам'ятний знак розстріляним

Сьогодні в селі Трихати встановлено меморіальну дошку біля школи, в якій навчалась Валя Степанова, і вулицю, на якій знаходиться школа, названо в честь землячки – партизанки, підпільниці.

Завжди у нашій пам'яті

Ніколи з пам'яті рідних і близьких не зітреться пам'ять про тих, хто загинув на війні.

На фронт із села Трихати пішло понад 200 чоловік, не повернулися з війни 72 односельців. Їх імена викарбувані на меморіальній плиті. Протягом багатьох років трихатчани знали й шанували ветеранів війни, школярі займались пошуковою роботою, проводили зустрічі з ветеранами.

Багато матеріалів зібрано, але ще немало треба зробити пошуковцям, щоб імена тих, хто вже пішов у небуття, навіки залишились у пам'яті нащадків. Вони захищали рідний край,

були героями - прості, звичайні люди із нашого південного краю. Це:

Артеменко Костянтин Васильович. 1914 р.н. На фронт пішов 23 червня 1941 року. Воював в 116 дивізії 666 полку. Був призначений командиром кулеметного відділення ручного кулемета. Брав участь в боях за м. Котовськ, Сміла, Черкаси, Харків. Під Харковом був поранений. Потрапив в оточення, потім - в полон. Тікав з полону з Кіровоградської в'язниці. Степами добирався додому, хоч вдома також були німці. Після визволення Кіровоградської області пішов в діючу армію на початку 1944 року. Воював у 32 стрілецькому полку III Українського фронту. Був командиром взводу. 11 червня 1944 року був тяжко поранений на румунському кордоні, потрапив у госпіталь, де знаходився до кінця війни. Нагороджений медалями «За відвагу» та «За Перемогу над Німеччиною».

Артеменко К.В. Голуб О.П. Кондратьев Д.Т. Мащенко С.И.

Героїчним шляхом пройшов війну Голуб Олександр Пилипович, 1925 р. н., старший сержант, танкіст 3-го Українського фронту. Сімнадцятирічним юнаком у 1942 році пішов на фронт. Звільняв Україну, Молдавію, Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину, Австрію. Тричі був поранений, але знову повертався в бій. Нагороджений орденами Вітчизняної війни, «За мужність», медалями «За взяття Белграда», «За перемогу над Німеччиною».

Діденко Іван Михайлович народився в с. Трихати в 1924 р. На фронт потрапив у березні 1944 року. Воював сапером у складі 3-го Українського фронту. Брав участь у боях за Одесу,

у форсуванні Дністра, в розгромі Яссо-Кишинівського угруповання німецько-фашистського війська. Потім були бої в Румунії, Болгарії, Угорщині. Нагороджений орденами «За мужність», медалями «За перемогу над Німеччиною», «За відвагу».

Кондратьєв Дмитро Тимофійович. В армії з 1 лютого 1940 р. На фронті – з перших днів війни. Сержант стрілецької частини. Брав участь у боях з Японією на Далекому Сході. Воював на 1-му та 2-му Українському фронтах. Визволяв міста: Ясси, Бухарест, Будапешт, форсував річку Дністер. Нагороджений орденом Слави III ступеня, медалями «За відвагу», «За взяття Будапешта», «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною», «За перемогу над Японією».

Мащенко Семен Йосипович у травні 1941 року закінчив Чернігівське військово-інженерне училище у званні лейтенанта. Був направлений у 268 саперний батальйон 48 стрілецького корпусу командиром взводу. Потім старшим лейтенантом служив у другому інженерному батальйоні. У травні 1942 року в боях під Харковом отримав тяжке поранення, залишився без лівого ока. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня, медаллю «За перемогу над Німеччиною».

Дзюба К.П.

Ратушний Г.А.

Цибко А.В.

Гончаренко І.І.

Дзюба Костянтин Пантелейович, 1921 р.н. Призваний до лав Радянської Армії в 1940 році. Учасник Великої Вітчизняної війни. Визволяв міста Мінськ, Смоленськ. У 1944 році був поранений. Перебував в госпіталі м. Ульяновськ.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня, медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною».

Ратушний Георгій Антонович. Славний бойовий шлях пройшов наш земляк. Він був артилеристом-обчислювачем. Від нього багато в чому залежала точність стрільби гаубиць. І артилеристи вели нищівний вогонь по ворогу. В бою за Будапешт Георгій Антонович був поранений. Воїн-фронтовик нагороджений медалями «За відвагу», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною», ювілейними медалями.

Цибко Артем Якович. 1911 р. н. Воював у 906 стрілецькому полку II Українського фронту. В 1944 році потрапив в оточення на Дністрі в Молдавії. Він згадував: «Командир наказав виходити групами. Я з п'ятьма товаришами вночі вийшов з оточення. Командир з вісьмома бійцями вийшов з оточення пізніше». Нагороджений медаллю «За відвагу».

Гончаренко Іван Іванович, 1 91 8 р. н. Воював з 1941 до 1945 року у 220 танковій бригаді старшим сержантом. Потім був заступником командира взводу. Брав участь у боях за визволення Польщі, Румунії, Німеччини. Нагороджений медалями «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною».

Безклубий А.С.

Маєв Ф.Ф.

Чайка С.С.

Раховський П.Ю.

Безклубий Андрій Семенович. Служив у 28 гвардійській дивізії. Брав участь у боях за визволення Бреста. За час

служби в Радянській Армії був нагороджений орденами та медалями. Після війни Андрій Семенович працював слюсарем на мосту, який з'єднує правий і лівий береги Південного Бугу.

Маєв Федір Федорович. 1917 р. н. Його спогади: «13 квітня 1945 р. частині, в якій я служив, пощастило визволити м. Відень, столицю Австрії. 14 квітня ми форсували р. Дунай і пішли в наступ. Нашому взводу було дане завдання: перерізати шосейну дорогу, щоб не дати німецьким військам відступити. Було підбито 2 танка, похідну зброю, бронетранспортер, дві автомашини, знищено групу мотоциклістів і декілька десятків німецьких солдат. За це я був нагороджений медаллю «За відвагу».

Чайка Степан Семенович, учасник Великої Вітчизняної війни з 1944 року до кінця війни. Приймав участь у форсуванні річки Одер, за що був нагороджений орденом Червоної Зірки. Приймав участь у боях під Кенінгсбергом. Нагороджений медалями «За визволення Варшави», «За визволення Берліна», «За перемогу над Німеччиною».

Раховський Петро Юхимович. Народився у 1924 році. 21 травня 1944 року пішов захищати Батьківщину. Пройшов бойовий шлях від України до Чехословаччини. Визволяв міста Брно і Прагу, брав участь у війні проти Японії. Нагороджений медалями «За визволення Праги», «За перемогу над Німеччиною», «За перемогу над Японією».

Чернов П.Д.

Хоршев О.І.

Майстренко В.А. Пташкограй М.І.

Чернов Петро Дем'янович. Народився в 1913 році. У 1942 році пішов на фронт. Визволяв Польщу, Чехословаччину, дійшов до Берліна. Був двічі поранений. Нагороджений орденами і медалями: «За визволення Польщі», «За визволення над Німеччиною». Чехословаччини», «За перемогу над Німеччиною»

Хоршев Олександр Іванович, нагороджений орденом Червоної Зірки, орденом Слави III ступеня і 5 медалями.

Майстренко Василь Олександрович нагороджений орденом Слави і чотирма медалями.

Пташкограй Микола Іванович, нагороджений орденом Червоної Зірки і чотирма медалями.

У 1955 році встановлено пам'ятник воїнам-землякам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни.

У 1992 році пам'ятник було замінено на пам'ятний знак, на якому викарбувано прізвища 72-х воїнів-земляків, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни і захоронені в різних куточках нашої планети.

Пам'ятник воїнам-землякам, 1955-1992 рр.

В одній з миколаївських газет («Миколаївський бізнес» № 19 15.05.2013 р.) є стаття «Поездка в Пуркары». Її автор Андрій Цуканов розповідає: «Одного разу мені в руки потрапила довідка Миколаївського районного комісаріату від 04.04. 1975 року, в якій повідомлялось, що Щербина Костянтин Піменович, червоноармієць 814 стрілецького полку 236 стрілецької дивізії був убитий 17 травня 1944 року і похований в могилі, що знаходиться в 100 метрах від південно-західної частини села Пуркары Кишинівської області». Це був прадід

автора цієї статті. Андрій Цуканов звернувся до Суспільної Організації «AUGUST Республіка Молдова», яка займається пошуком і пере захороненням воїнів, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни. Там підтвердили інформацію. Поїхавши до Молдови в с.Пуркари, він дійсно побачив величезний меморіальний комплекс, де на дев'яноста одній плиті викарбувано 1176 прізвищ, а серед них прізвище Щербини Костянтина Пименовича. Покидаючи Молдову, правнук думав: «Скільки ще таких «Щербин», які віддали свої життя за мирне небо над головою, лежать в різних куточках нашої землі і наш обов'язок пам'ятати про них». (Інформацію надав Кондратьєв Ю.Д. онук Щербини К.П.)

Давно вже немає ветеранів і учасників бойових дій: хто помер від ран, а хто за віком, але пам'ять про них зберігають нащадки. Кожного року 9 травня жителі села збираються біля пам'ятника загиблим воїнам-землякам, щоб віддати шану тим, хто загинув, тим, хто помер від ран, тим, хто чекав своїх чоловіків і синів, тим, хто ще пам'ятає ті страшні часи.

Трихатчани вшановують світлу пам'ять тих, хто поклав своє життя на вівтар перемоги, покладають квіти до пам'ятника, передають естафету мужності та відданості Батьківщині молодому поколінню, нащадкам. Щоб пам'ятали і берегли мир на землі.

Пам'ятник воїнам-землякам, встановлений у 1992 році

Відзначення Дня Перемоги

Ми за мир

Патріотична іскра в Трихатській школі, 2014 рік

День Перемоги, 2016 рік

Через труднощі до вершин

Відновлювати господарство і життя, зруйноване війною, було непросто. Практично без техніки і тягової сили колгоспники засіяли землю. Орали коровами, косили вручну, але зібрали перший післявоєнний урожай. А вже наступного року, перебравши по деталях старі розвалені машини, трактористи Дар'я Василівна Кондратьєва та Яким Сергійович Біндус зуміли вивести в поле два трактори – універсали. Бригадиром на той час працював Терещенко Микола. Трихатські господарства, як і до війни, були розділені на два: імені Молотова, контора якого знаходилася на вулиці В.Степанової, головою колгоспу був Усіков А.П. і Кагановича, головою колгоспу був Хоменко І.П.

Після переможного закінчення війни повернулися в село фронтовики, які активно включилися у відновлення господарства.

У 1947 році знову тяжка ноша випала на долю селян. Неврожай спричинив голод серед населення. Під час жнив, згадує Подсака О.П., була кухарем в колгоспній їдальні, варила кашу з пшеничного лушпиння на 70 чоловік, без жиру і зажарки. Хліба видавали по 100 грамів. Кожен підходив і зважував свій кусочок хліба. Хто не виходив на роботу або запізнявся – судили. Розповідає, як Ряба Тетяна, у якої було двоє дітей, взяла у кишеню трішки зерна. Її засудили на 10 років. Діти залишилися з бабусею. Тяжким був цей рік, але наступного року зібрали гарний врожай зернових, почали досягати успіхів у розвитку тваринництва. Створено птахоферму, свиноферму. Зміцнилась матеріально-технічна база.

У 1948 році була організована Варварівська МТС, де колгоспники за натуроплату могли наймати техніку і обробляти

2360 га землі.

Спираючись на величезну допомогу держави, жителі села подолали труднощі післявоєнного періоду. Позитивно позначилося на розвитку економіки села об'єднання двох трихатських господарств у 1950 році в один колгосп, який почав економічно розвиватися, набирати силу. Очолював колгосп Кучеренко Пантелій Васильович. Почалося будівництво тваринницької ферми. Була збудована зрошувальна система. На березі річки збудована насосна станція, яка забезпечувала подачу води на площу біля 170 га, де вирощувалися овочеві та кормові культури. До 1952 року, крім вирощування зернових, колгосп спеціалізувався на вирощуванні технічно важливих культур: бавовни та кліщовими. В колгоспі була комсомольсько-молодіжна тракторна бригада (бригадир Григорій Котвалюк), яка добивалася високих трудових успіхів і була однією з кращих в області. В 50-ті роки відновив свою роботу млин. Мельниками були Кожа Гаврило та Чечуй Гнат. Працює пекарня (пекарем був Бугай Йосип), та молочарня.

Потім до 1957 року головою колгоспу був Журавський Павло Карпович.

Біографія сільської ради

Устюжаніна В.А.

У селі на той час діє сільська рада. Її біографія теж насичена подіями. Вона була створена у 1918 році і безперервно працювала до 1957 року, не припиняючи роботи навіть у період окупації. Тоді румуни її охрестили по-своєму «примарією»... У 1947 році головою сільської ради був Кучеренко. У 1952 році секретарем сільської ради працювала Колодєєва (Степанова) Віра Пилипівна.

Потім до 1957 року головою сільської ради був Чечуй В.І., а з 1957 по 1986 роки село перебувало у складі Криничанської сільської ради. Після створення радгоспу «Лазурний» на території села знову почала діяти сільська рада, яку до 1991 року очолювала Устюжаніна В.А. Потім протягом 7 років головою сільської ради працювала Макарова В.Д., а секретарем Огирь Л.С. Після виборів у 1998 році головою сільської ради був обраний Нійзамов С.С.

Макарова В.Д.

З 2002 року сільську раду знову очолила Макарова В.Д., а у 2010 році більшістю голосів жителів села сільським головою Цибка було обрано П.А., який працював на цій посаді один рік, а потім був обраний депутатом районної ради.

З 2011 р. сільським головою було обрано Макарова О.В. У 2015 р. він був обраний на другий термін. Секретарем вже протягом 14 років працює Бесклуба Тетяна Іванівна. Незмінними її помічниками є Чернова Людмила Миколаївна – соціальний працівник сільської ради, начальник військово-облікового столу та спеціаліст-землевпорядник Артеменко Олена Олександрівна. Колектив установи працює з депутатами сільської ради. Велика увага приділяється соціально-економічному, культурному розвитку села та благоустрою населеного пункту.

Нійзамов С.С. Огирь Л.С. Цибко П.А. Бесклуба Т.І. Макаров О.В.

Міст через Південний Буг

Сучасний вигляд мосту

У 1954 році здано в експлуатацію залізничний Трихатський міст довжиною 1200 метрів

Непроста у нього доля. Відбудовували його тричі. У 1912 році прокладали залізничну дорогу і розпочали будівництво мосту, щоб з'єднати лівий і правий берег річки. Це був міст на 4-х бетонних опорах до фарватеру, а потім ішли дерев'яні опори. Сам міст був дерев'яний. У 1914 році було завершено будівництво мосту і відкрито залізницю Миколаїв-Водопій-Гур'ївка-Колосівка-Одеса. Через міст їздили поїзди, перевозили різноманітні вантажі. Під час громадянської війни, коли територія переходила від однієї влади до іншої, в одному з боїв між червоноармійцями і денікінцями міст було спалено, а залишки розібрані населенням.

У 1939 році почали відбудовувати міст. Продовжили насип. Для цього прислали так званих «грабарів». Майже 50 возів завантажували піском з місцевого кар'єру і насипали близько ста метрів насипу. Жили грабарі у бараках біля насипу і по квартирах. По відновленій залізничній дорозі підвозили матеріал для майбутнього мосту. Потім побудували тимчасову залізничну гілку від кар'єру і вагонами возили пісок на будівництво, а грабарі на возах відправились на інші об'єкти. Будівельники засипали плавні, щоб скоротити довжину мосту.

Побудували технологічний міст над водою в півтора метра. Міст не доходив до протилежного берега близько 150 метрів.

По руслу річки ходили пароплави з лопастями, возили пасажирів з Миколаєва до Вознесенська, заходили у великі села, баржі возили щебінь, граніт. В 1940 році недалеко від майбутнього мосту побудували пірс з рельсами, туди заходили паровози для заправки водою.

Зі спогадів Степанова Федора Пилиповича: «З початком війни ще до відходу наших військ до Трихатської переправи направились перші біженці. Спочатку були євреї з Бессарабії з великими вантажами. Але вони не знали, що до протилежного берега не вистачає 150 метрів. Почалось скупчення людей, возів. Люди почали перепливати річку самотужки, залишаючи багато речей під водою».

Під час окупації для німецької армії цей міст був важливим об'єктом, тому у 1941 році німці почали добудовувати міст. Була створена так звана «трудова армія», яка до кінця 1941 року збудувала його. До кінця добудували дерев'яні опори, а зверху металеві фірми у вигляді суцільної коробки-решітки (сучасний міст складається з трьох фірм по 90 метрів).

На мосту проклали дерев'яний настил для того, щоб танки, гармати, машини могли іти своїм ходом. Була створена і охорона мосту. Так названі спарені гармати, закопані в землю. До ста штук чотирьохствольних гармат були розташовані по всій довжині мосту і керувались однією людиною. Будівельними роботами керували німці, які жили при школі. Водночас побудували ще одну окрему гілку залізничної дороги і створили біля насипу нафтобазу для заправки паливом німецького транспорту. Поїздом підвозили, зливали у розташовані під насипом цистерни.

Вид зібраної ділянки мосту. На передньому плані – отвір для можливості піднімання частин мосту, які привозили на човнах

Будівельними роботами керували німці, які жили при школі. Водночас побудували ще одну окрему гілку залізничної дороги і створили біля насипу нафтобазу німецького підвозили, для заправки транспорту. паливом Поїздом розташовані побудови під насипом цистерни.

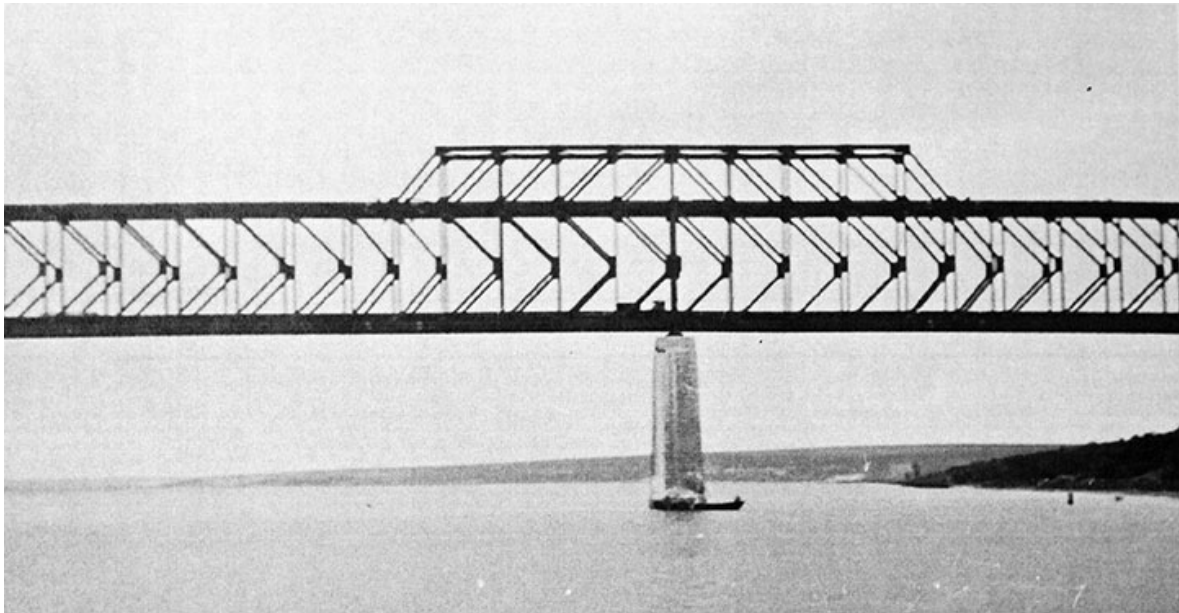

Will Otto

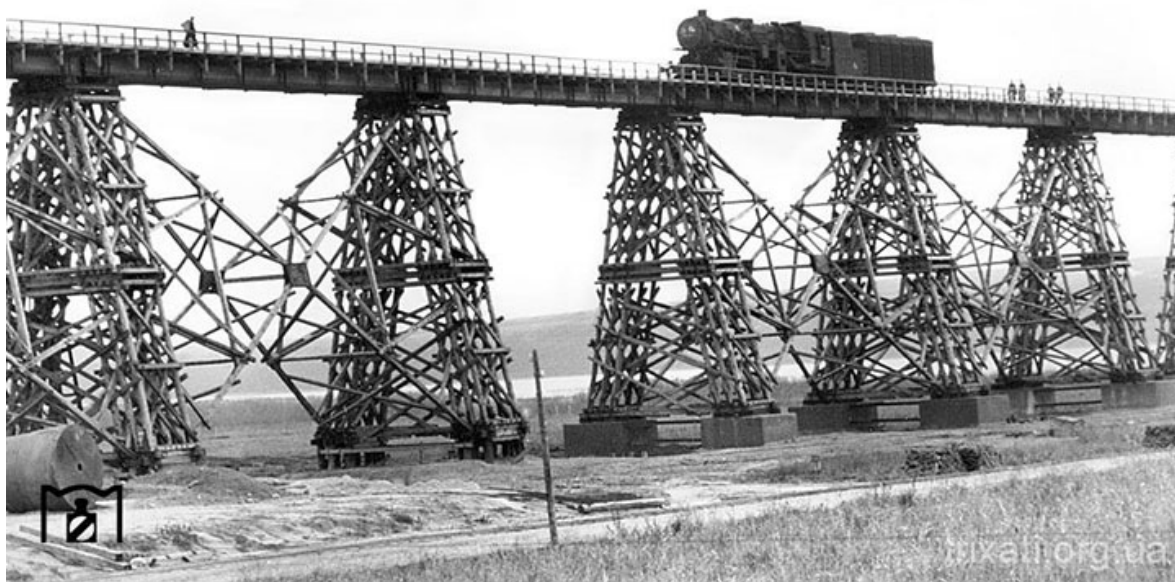
У 1943 році зливали у процес був зафіксований на фотографії у період з 10 по 15 жовтня, генерал-лейтенантом Otto Will, командувачем Залізничними військами вермахту. Оригінали фотографій знаходяться у Національній бібліотеці конгресу США. Міст типу SKR6 (нім.) все ще має армуючі поля на опорах для подальшого розширення, які видаляють після завершення збірки.

Цей залізничний міст був важливим об'єктом, через який переправляли вантаж для німецької армії. Нафтобаза

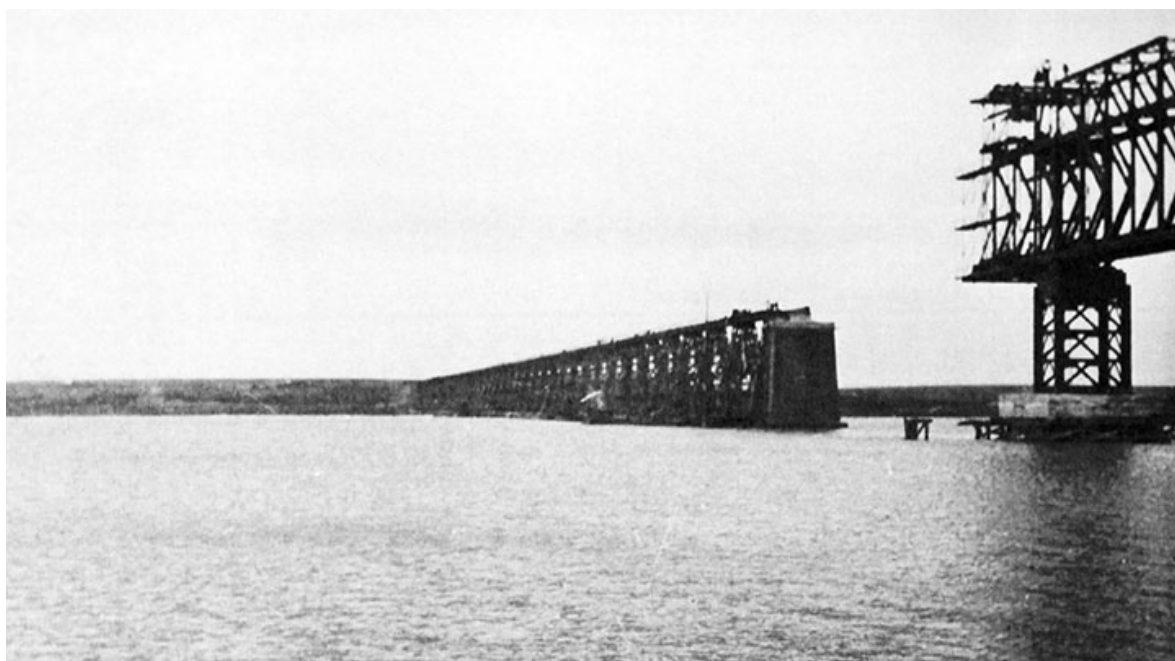
продовжувала функціонувати і після війни. Спочатку директором її було призначено Юхневич Казимира. Вона забезпечувала паливом машинно-тракторні станції в Ковалівці, Широкому Лані, Криничках. А паливо поїздами доставляли з Баку. З 1948 року директором бази був Моржин О. і працював там до її закриття у 1959 році.

Вид зібраної ділянки мосту з води

Тестовий проїзд локомотиву BR52 по тимчасовому мосту

Встановлення останнього прольоту мосту

Закінчене будівництво мостового бика. 15 жовтня 1943 року о 8:00 ранку. На задньому плані село Трихати.

Вид повністю зібраної ділянки мосту

Зупинка вантажного потяга, який складено з двох військових локомотивів серії 52 на станції Трихати.

А міст, який був збудований під час війни, фашисти при відступі у 1944 році зірвали, підклавши динаміт під опори. За спогадами очевидців о 2 годині ночі всі почули страшенні вибухи. Залишки від зруйнованого мосту почали розбирати на металобрухт. Протягом двох років тут працював робочий загін моряків під керівництвом майора Назарова і Юсупова, і рештки вивозили до Миколаєва.

У 1948 році з'явилися перші будівельники нового мосту, але незабаром їх перевели на інший об'єкт в Західну Україну і будівництво припинилося. Повернулись вони у 1952 році. Почались підготовчі роботи. По залізничній дорозі підвозили матеріал, будували будиночки за фінськими проектами. Побудували ціле містечко для будівельників з клубом, дитячим садком, спортивним майданчиком, навіть, фонтан був і невеличкий базарчик. У вихідні дні привозили цікаві фільми, були танці на літньому майданчику. Ходили до будівельників і місцеві жителі. А діти будівельників ходили до місцевої школи. Класи були переповнені (до 45 учнів у класах було). За спогадами директора школи Чечуя Володимира Тимофійовича, на коліях, що йшли попід річкою, стояли додаткові вагони. В одному з вагонів була електростанція, яка забезпечувала електроенергією містечко будівельників, територію мосту і подавали світло деяким жителям села. А в

другому вагоні навчались 34 третьокласники, вчителем яких був Чечуй В.Т. У 1954 році мостозагін побудував ще одне приміщення для місцевої школи і діти почали навчатися у світлих класах.

Лев Карелі

На будівництві мосту були залучені спеціалісти: інженери, виконроби, приїхала молодь із різних кінців Радянського Союзу. Головним інженером був німець на ім'я Гауер. Начальником мосту був Карелі, який керував потім будівництвом мостів у Китаї, Монголії, Казахстані, Росії.

Будівництво мосту було завершено у травні 1954 року. І зразу ж була створена воєнізована охорона першої категорії Одесько-Кишинівської залізничної дороги згідно з розпорядженням Міністерства шляхів сполучення від 21 травня 1954 року у складі Одеського загону Охорона на об'єкт 71 кілометру Трихати-Баловне було виставлено 11 серпня 1955 року о 20.00 год.

Хоптинич В.С. Пташкограй В.І. Дітковський М.М. Ратушний Г.А.

Начальником команди було призначено Охріменка О.І., який працював на цій посаді до 1956 року. Потім на цій посаді були Ємелін І.С., Плюснін Г.А., Агаришев О.І. Всі вони вимагали від особового складу команди підвищеної дисципліни, практичного несення служби, підвищення навчання, наведення уставного внутрішнього порядку та підвищеної бойової готовності.

*Мостобудівельники-
жителі села, 1954 рік*

У 1960 році особистий склад команди здав інспекторську перевірку на відмінно. Відмінниками бойової службової і політичної підготовки стали Майстренко В.О., Нуржанов Н., Мандра Т.І., Дітковський Н.М., Садовський І.Ф., Хоршев А.І., Кондратьєв І.Я., Мащенко Н.В., Ратушний Г.А., Яковлев І.В.

Протягом 10-ти наступних років члени команди воєнізованої охорони залізничного мосту неодноразово своїми діями і особистими якостями запобігали аваріям поїздів, ліквідували різні перепони на мосту, що виникали внаслідок негоди, різні порушення. За це були нагороджені медалями, значками, грамотами, грошовими преміями стрілки Садовський І.Ф., Мандра Т.І., Діденко В.В., Пташкограй Н.І., Шпінь А.С., Демченко Ю.Ю., Майстренко В.А., Демченко Л.Ю., Задніпрянець В.П., Веремєєнко О.І..

У 1972 році начальником команди було призначено Хоптинич В.С., який пройшов шлях від стрілка до начальника команди. 3 травня 1977 року два роки цю посаду займав Шмуратов В.М.

Яковлев І.В. Мащенко М.В. Садовський І.Ф. Січкаренко В.Г.

З 23 травня 1979 року на посаду начальника команди було призначено Антонова Віктора Михайловича. За цей період команда не тільки добросовісно і пильно несла службу, але

Антонов В.М.

багато зробила для покращення побутових і житлових умов. На території мостоохорони було було заасфальтовані доріжки, встановлена металева огорожа і ворота, зроблено басейн для питної води. Для службових собак було побудовано сучасні вольєри. Також оформлено навчальний клас для занять співробітників мостоохорони. Скрізь на території містечка воєнізованої охорони розбито квітники, посаджено біля 120 дерев різних видів. Для нужд воєнізованої охорони велось величезне підсобне господарство, цьому сприяло і місцезнаходження установи і велика територія, що дозволяло випасати худобу, косити і сушити сіно. В господарстві утримувались свині, велика рогата худоба.

Всі будівлі на території воєнізованої охорони завжди доглянуті, працівники самостійно здійснюють ремонт приміщень, утримують територію в належному стані. Зараз повністю зроблено євроремонт кімнати начальника команди та кімнат відпочинку, в будівлі казарми замінено 17 вікон на металопластикові. Для того, щоб команда після охорони важливого об'єкта мала змогу повноцінно відпочити та набратися сил, створюються всі належні умови. Облаштовано душову кімнату з гарячою і холодною водою. На зміну охоронцям-ветеранам, які йшли на заслужений відпочинок, поступово приходив новий склад молодих працівників – Малий В.О., Огирь В.І., Цибко П.П., Тунда М.І., Бітков В.І., які вже більше 20 років несуть службу з охорони мосту. За останні роки команду стрільків поповнили Богонюк В.Г., Сівак А.В. Команда під керівництвом Антонова В.М. виконувала всі завдання з охорони особливо важливого об'єкта. 15 січня 2014 року Віктор Михайлович пішов на заслужений відпочинок, а команда прожовжує виконувати свій обов'язок.

Меценат і благодійник Кондратьєв Михайло Іванович мостобудівельникам і залізничникам». Незабаром вона буде

встановлена неподалік мосту та залізничного полотна.

У складі радгоспу «Криничанський»

У 1957 році колгосп імені Кагановича увійшов до складу радгоспу «Криничанський». Трихатський відділок спеціалізувався на вирощуванні зернових культур. Селяни займалися вирощуванням великої рогатої худоби та овець. По виробництву вовни радгосп посідав перше місце в області. На ланах працюють 28 тракторів і 9 комбайнів. На відділку було 2 свинарника, де розміщувалося 800 голів свиней, кошара на 2 тис. голів овець та корівник на 1800 голів ВРХ, в тому числі корів – 464. Першим керуючим відділку був Смолянов П.П. Потім Антонов А.М. І потім, протягом 30-ти років відділок очолював ветеран Великої Вітчизняної війни Олександр Пилипович Голуб. Його колектив у кількості майже 200 чоловік досягав високих виробничих показників. Кожного року відділок продавав державі 1500 т зерна, 180 т. м'яса, 5 т вовни, 700 т. молока, 800 тис. штук яєць, 700 т. овочів, 350 т. соняшника. Господарським методом було збудовано тракторний парк, кузню, плотню, їдальню, будинок механізаторів та 15 житлових будинків.

Орденоносець Макарова Є.О. з працівниками відділку

Багато працівників були удостоєні урядових нагород. Комбайнери відділку: Щербина Іван Іванович, Багнюк Іван Якович, Наумов Петро Якович, Наумов Яків Пимонович, Чечуй Валентин Іванович, Цибко Павло Артемович. На току працювали жінки: Пірова Векла Іванівна, Нуржанова Надія Тихонівна, Карасьова Галина Ананіївна, Наумова Ганна Півонівна.

Голуб О.П.

За досягнення у розвитку сільськогосподарського виробництва, високих виробничих показників державою були відзначені Голуб Олександр Пилипович орденами «Знак пошани» та Трудового Червоного прапора, Макарова Євгенія Онуфріївна, бригадир молочнотоварної ферми Орденом Леніна та Трудового Червоного прапора. Медалями відзначено 12 працівників відділення.

Кравченко Ніна Юріївна, 1932 року народження, яка приїхала до Трихат молодим спеціалістом-агрономом у 1954 році, присвятила Макаровій Є.О. цей вірш:

*Нелегким був шлях, що до Ордена вів,
Але ти завжди готова у бій,
Готова у бій за високий надій,
Щоб молочні ріки лилися,
Щоб на фермі твоїй не був спокій і застій.
На досягнутім не зупинилася,
Сама не спала, всім муштру давала,
Муштрована і ферма, і сім'я
Тому не даремно у тебе, Євгено
Орден Леніна на грудях сія,
Від серця вітаю з нагородою високою,
Бажаю і щастя, і сил,
Щоб вела свою ферму до нових висот,
Щоб гордився тобою колектив.*

У 60-ті роки Трихатський відділок радгоспу «Криничанський» славився далеко за межами радгоспу

майстрами вирощування високих врожаїв. У 240 парникових хоромах вирощували розсаду капусти, помідорів, баклажанів, перцю, огірків.

Овочівництво поставлено на найвищу основу. Під городами зайнято 50 гектарів схилів, які до недавнього часу заростали кущами шипшини, терн, були засипані грудьми каміння. Але, завдяки силам колгоспників, цю місцевість біля берега річки стало не впізнати: вздовж схилів, через кожні сто метрів тягнулись водозбірні канали. В будь-яку спеку тут кожного дня йшов «дощ» . Дві потужні дощувальні установки ДДА- 100-М, які здійснюють полив. Їх обслуговують молодий тракторист Петро Чечуй і його помічник Володимир Кравченко, на іншій – тракторист Володимир Чайка і дощувальник Петро Кондратьєв. За справність мотора і насосів на насосній станції слідкує С.Й.Мащенко.

На догляді за городами працювали дві ланки, які очолюють Євдокія Дмитрівна Овчаренко і Євгенія Іванівна Бугай. В кожній ланці по 10 чоловік. Бригадиром працював Данило Андрійович Цибко. Серед членів ланок відзначилися в роботі Любов Братченко (Пташкограй), Катерина Мащенко, Ганна Цибко, Галина Карасьова, Тетяна Кондратьєва, Таміла Дяченко (Шубіна), наймолодша з них Валентина Огир. Овочівникам багато допомагав полеглили їх працю тракторист Олександр Кауцман. Членам городньої бригади при збиранні овочів і навантажуванні на машини допомагають учні місцевої школи, молодь села: Надія Демченко, Олена Рикунова, Леонід Цибко. Щодня бригада здавала по 2,5-3 тонни овочів.

Наприклад, у 1969 році овочівники Трихатського відділку виростили добрий урожай овочевих культур помідорів, огірків, кабачків, моркви, буряків, цибулі капусти. Всього державі здано 200 тонн овочів. У 60-70 роки між відділеннями, бригадами, фермами і окремими працівниками широко розгорнулось соціалістичне змагання.

Працівники молочнотоварної ферми Трихатського відділку радгоспу «Криничанський», бригадиром якої була Макарова Є.О., успішно виконували свої соціалістичні зобов'язання.

Макарова
Є.О.

Стрижка овець, 1964 рік

Телятниці, 1970 рік

Цибко Лідія Федотівна, доярка, за досягнуті успіхи у соціалістичному змаганні – перевиконання плану по надоям молока у 1962 році була нагороджена поїздкою до Москви на Виставку Досягнень Народного Господарства. Десять днів на виставці, розповідає Лідія Федотівна, - пролетіли як один день. Маса вражень та маленьких пригод для молодої жінки, яка вперше потрапила до Москви, запам'яталися їй надовго. Цибко Л.Ф. в той час була обрана депутатом районної ради, неодноразово нагороджувалась нагрудним знаком «Переможець соціалістичного змагання», за високі досягнення у праці нагороджувалася почесними грамотами. У 1977 році отримала Почесний знак «Ударник комуністичної праці».

У 1969 році доярка Євгенія Олексіївна Радутна надоїла по 3197 кг молока на фуражну корову, що на 497 кг більше взятого зобов'язання, а Єфросинія Борисівна Чечуй одержала по 3062 кг при зобов'язанні 2500 кг. Більше як по 3000 кг від кожної корови надоїли доярки Марія Іванівна Пташкограй, Ольга Тихонівна Чечуй, Марія Федорівна Маєва.

Наприклад, у 1974 році доярки молочнотоварної ферми, взявши зобов'язання надоїти по 3000 кг молока від кожної корови, лише за чотири місці надоїли в середньому 970 кг молока. Передові доярки мали ще вищі показники. Любов Федосіївна Почтаренко одержала від кожної корови за 4 місяці 1137 кг молока. Понад 1000 кг молока від кожної корови надоїли Валентна Миколаївна Перетятко, Катерина Григорівна Ковальчук, Марія Федорівна Маєва, Тамара Павлівна Боса, Галина Іванівна Ковальчук, Поліна, Єфросинія Борисівна Чечуй, Поліна Федорівна Годованюк.

Багато працівників ферми були відзначені грамотами, преміями. А були й такі, які скромно працювали, начебто нічим непомітні, але вносили свій внесок у цій нелегкій праці. Саме одній з таких жінок присвятила свій вірш Кравченко Н.Ю.

*Нічим не відзначилась вона
Проста трудівниця,
І навіть у праці перед не вела
Показників високих не давала,
А просто в чотири вставала вона,
На ферму дорогу топтала.
І сорок тисяч тонн молока
За ці десять місяців дала.
І десять літ таких пройшли
Бували і більші надої
Не менше п'ятисот тонн молока
Вручну тягли малі її долоні.
Тож треба пишатися нам
Такими простими жінками.
А зветься вона, ця жінки проста
Дояркою Красулею Галею.*

Досягненню високих показників сприяло соціалістичне змагання, яке розгорнулось між доярками ферми. Вони працювали під девізом: «Кожного дня надоювати на кілограм молока від корови більше, ніж торік». Це давало відрадні результати.

Телятниці, 1970 рік

Допомагав дояркам доглядати за здоров'ям корів ветлікар Кожа Дмитро Іванович (на фото він разом із сином керівника підпільної групи в с.Трихати у роки Великої Вітчизняної війни Явкіним Віктором.

Незмінним водієм молоковозу працював Перетятко Дмитро Михайлович.

У 1966 році і механізатори дружно розгорнули збирання врожаю. З перших днів перевиконали норми виробітку на косовиці озимої пшениці комбайнери Іван Щербина та Микола Цибко. Приклад самовідданої праці показали трактористи Степан Чечуй, Петро Наумов, Дмитро Кондратьєв, які косили пшеницю жатками «ЖРБ-4,9».

Високої продуктивності праці добилися механізатори Микола Рикунов, Павло Кучерявий, Яків Наумов і Микола Кондратьєв на косовиці хліба лафетами. Всі вони виконували свої виробничі завдання на валкуванні пшениці на 120-130 відсотків.

Механізатори відділку брали високі соціалістичні зобов'язання і докладали багато зусиль, щоб збирання провести в стислі строки і при високій якості.

У 1974 році було відзначено трудовий успіх Орденом «Знак Пошани» Валентина Івановича Чечуя – ветерана праці і Великої Вітчизняної війни. Його груди прикрашали і бойові і трудові нагороди. Він завжди добивався в роботі високої якості. Був правофланговим соціалістичного змагання.

У ці ж роки на сівбі просапних культур працювали п'ять агрегатів. Коткував посіви Наумов Петро, а боронував Бесклубий Петро. За сто робочих годин членами механізованого загону, начальником якого був Валентин Чечуй

посіяли зернових на площі 1170 гектарів, закультивували понад 1200 гектарів ґрунту, заборонували 2150 гектарів.

Ветлікар Мінаєв П.С. з доярками

Високими темпами з максимальним навантаженням проводили сівбу соняшника, кукурудзи на силос і зелений корм сільськогосподарські агрегати Петра Наумова, Анатолія Гуляєва, Павла Дзюби, Якова Наумова. Високу якість передпосівної культивування ґрунту забезпечували механізатори Анатолій Круч, Петро Петров, Петро Кондратьєв, М.С.Цибко, О.П.Яковлев. Механізатори працювали під девізом «Кожному полю – знак якості». Головною турботою механізаторів була турбота про успішне проведення жнив. Головне – не допустити втрат зерна, повністю зібрати урожай, успішно виконати виробничі плани і взяті соціалістичні зобов'язання по вирощуванню всіх сільськогосподарських культур і продажу державі продукції рослинництва.

На Трихатському відділку була створена ланка, ланковим якої був Іван Якович Багнюк. Створена вона була за прикладом кримського радгоспу «Кіровський», яка почала працювати за безнарядною системою організації і оплати

праці. До складу ланки увійшло дев'ять чоловік. За ними закріплено 2065 гектарів орної землі і техніку, для проведення комплексних робіт по вирощуванню і збиранню сільськогосподарських культур.

Комбайнер Іван Якович Багнюк на зборі врожаю у змаганні йшов попереду, вимолочуючи по 300-350 центнерів ячменю і вівса на своєму комбайні СК-4, а пшениці по 500-600 центнерів за робочий день. Його помічником був Віктор Прокопович Ковальчук, соломі збирав на своєму тракторі Наумов Яків Пилипович, а зерно перевозив водій Володимир Степанович Чечуй.

Вірш, який Кравченко Н.Ю, присвятила хліборобам, працівникам полів:

*Ветерани праці перші давно
Чечуй Валентин і Цибко Павло
А за ними слідом іде комсомол:
Чечуй Віктор, Кондратьєв Сашко.
Сіють вони соняшник, сіють зернові
І на підготовці працюють молоді:
Яковлєв і Дубнін – хлопці, як орли,
Два Рифеля - брата - молодці вони.
Наумови також не впадуть у грязь,
Навіть діди – Іван та Пимон
працюють гаразд.
Ось такі є люди завзяті
У славному селі Трихати.*

Трихатська енергосистема

На початку 60 років біля села з'явилась бригада людей у кількості 150 чоловік, яка розпочала встановлювати високовольтні лінії електромереж для майбутньої підстанції. Рили котловани для стовпів. До них приєдналися і жителі села. Працювали з 3-ї годин ранку до 22-ї вечора. І вже у 1963 році було введено в експлуатацію підстанцію Трихати, яка

працює донині і є підрозділом південних енергетичних систем Миколаївських магістральних електричних мереж. Це енергетичний вузол для Миколаївської області та суміжних регіонів.

Жителі села отримали нові робочі місця. У 1963 році збудували відомче житло для працівників-енергетиків 16 квартир - це два двоповерхові житлові будинки з комунальними зручностями.

Відкриття підстанції, 1963 рік

Першим очолив підстанцію Романов Никифор Іванович, потім Саричев Микола Миколайович і після декількох змін 25 років підприємство очолював Федій Олег Іванович.

З початку роботи підстанції була створена воєнізована охорона. Першим начальником охорони був Степанов Петро Михайлович, потім Веремєєнко Олександр Іванович, зараз керує охороною Мінаєв Юрій Павлович. Протягом багатьох років у складі воєнізованої охорони Трихатської підстанції працюють Веремєєнко Лідія Павлівна, Садовська Олена Олександрівна

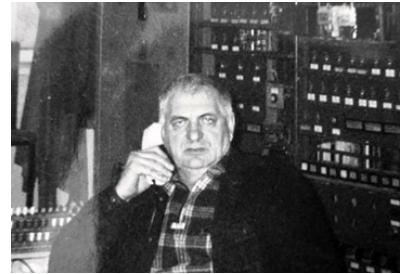

*Безклубий М.П., 1965
рік*

На станції працюють різні бригади. Це бригада по ремонту обладнання підстанції.

Першими були

Гольцов Борис Никифорович, Бандурко Павло Іванович. Багато років тут працюють ремонтники Чечуй Станіслав Миколайович, Пташкограй Сергій Леонідович, Кондратьєв Сергій Іванович, Корнієнко Віктор Вікторович.

*Леонтьєв М.І. на
робочому місці*

У службі релейного захисту автоматики першим був Гаврилов Віктор Іванович. Більше 40-ка років відпрацювали у бригаді Леонтьєва Катерина Григорівна, Косенко Олександр Іванович, зараз працює фахівець Кондратьєв Микола Миколайович.

Першими черговими електромонтерами з обслуговування підстанції були Діденко Михайло Михайлович, Чайка Гаврило Федорович, Пептюхов Володимир Васильович. Більше сорока років відпрацювали Волчелюк Анатолій Петрович, Леонтьєв Микола Іванович, Чечуй Павло Данилович, Чечуй Петро Данилович, Бокій Михайло Михайлович.

Окрема служба – зв'язківці, інженером якої є Кравченко Юрій Володимирович, зв'язківцем працює Старостіна Світлана Михайлівна.

Колектив підстанції, 2006 рік

Трихатські енергетики з багатьох критичних ситуацій виходили з честю. Тут працюють цілі сімейні династії справжніх фахівців: Веремєнки, Леонтьєви, Бокій, Кравченко.

У 2013 році начальником Трихатської підстанції Миколаївських магістральних електромереж було призначено Артеменка Олександра Германовича, з 2014 року – Леонтьєва Сергія Миколайовича.

Будні на підстанції

Колектив ММЕМ, 2013 рік

У квітні 2016 року за ініціативи Кондратьєва М.І. виготовлено пам'ятну плиту на честь всіх енергетиків, працівників підстанції, хто працював і зараз працює, подаючи світло і тепло в оселі жителів не лише с. Трихати, а й всієї Миколаївщини та сусідніх областей. Пам'ятна плита буде встановлена на території підстанції до Дня енергетика.

Дошкільний навчальний заклад

В селі давно піднімалося питання про будівництво дитячого садка, бо знаходився він у пристосованому приміщенні на вулиці Гагаріна. В приміщенні топили очеретом. У садочку було до 35 дітей. Працювала навіть цілодобова ясельна група, в якій виховувались дітки з 6 місяців. Вихователями там працювали Шубіна Таміла, Мацієнко Ганна. Нічною нянею працювала Псаревська Тетяна, а кухарем - Чайка Марфа Яківна. Доярки о 4-й ранку йшли на роботу, а дітей приводили в садочок.

У 1963 році було збудовано нове приміщення дитячого садка у центрі села на вулиці Жовтня, розраховане на дві різновікові групи. Завідуючою було призначено Безклубу Христину Афанасіївну. Вихователем тоді працювала Білявська (Чечуй) Софія Григорівна, вона мала ще й музичну освіту. У групах було по 15-20 дітей, ясельна – від одного року до трьох і середня з старшою – від трьох до шести років.

Дитячий колектив, 1970 рік

У 1969 році вихователем призначили молоду дівчину Терехову (Бандурко) Тамару Олександрівну, яка приїхала до Трихат з сусіднього села Ковалівка після закінчення педагогічного училища, а вже в 1970 році вона стала завідуючою. При підтримці радгоспу «Криничанський» в дитячий садочок придбали нові меблі, дитячі ліжка, плиту, піаніно. Територію біля дитсадка озеленили, висадили кущі та дерева, обладнали фізкультурно-оздоровчий майданчик.

Працівники садочку, 1974 рік

На початку 80-х років збільшилась кількість дітей. До 50 дітей знаходилось у двох групах: молодша і змішана. Майже 30 років завідувала дитячим садком Бандурко Т.О. Незмінними її помічниками були вихователі, няні, помічники вихователів, кухарі: Волошина Алла Олександрівна, Мащенко Наталія Іванівна, Гаман Любов Іллівна, Красуля Галина Дмитрівна, Ніколайчук Тамара Петрівна, Бесклуба Онисія Василівна.

Дитячий колектив, 1987 рік

Працівники садочку, 1985 рік

Зараз це сучасний дошкільний навчальний заклад, яким керує досвідчена, принципова та вимоглива завідувачка Попок Світлана Анатоліївна. У тяжкі 90-ті, коли в нашій країні багато

закладів дошкільної освіти закривалися, приміщення надавалися в оренду для іншого призначення, то завдяки її наполегливості та відповідальності, наш дитячий садок вдалося зберегти у доброму стані. З 1 липня 1997 року його перевели на сезонний режим роботи і малята відвідували його тільки в літній період, бо на опалювання приміщення не було коштів. Фінансова ситуація ускладнювалася, не стало грошей на харчування дітей і на заробітну плату працівникам, тому в цей період відбувається скорочення штатів, залишилася тільки посада завідувачки на 0, 25 ставки. В цей період діти не ходили до дитсадка. Але терпляча і віддана своїй справі Світлана Анатоліївна вірила в те, що настануть кращі часи, ретельно слідувала за збереженням приміщення та майна. Виникало багато проблем, які важко було вирішувати в часи безгрошів'я. Почала затікати стеля, відпадати штукатурка, і вона разом з тодішнім сільським головою Нійзамовим Собіржоном Садиковичем, змогла «вибити» кошти з обласного бюджету на перекриття даху, правда лише його частини. Але й цим врятувала ситуацію. Самотужки, залучаючи своїх членів сім'ї - тата, маму, ремонтувала стелю, білила стіни, наводила лад на прилеглий території. Тут завжди було чисто і доглянуто, весною висаджені квіти та побілено.

Ігровий майданчик

У 1999 році в садочок повернулися малята. Спочатку це була невеличка група прогулянково-виховного типу лише на пів-дня, потім садочок став сезонним, на цілий день, але тільки в літній період. А вже у 2009 році до дитячого садка було підведено газопровід. Завдяки спільним зусиллям районної ради, райдержадміністрації та сільської ради за бюджетні кошти діти отримали таке довгоочікуване тепло. Дитячий садок почав працювати повноцінно круглий рік.

Поповнюється матеріально-технічна база, працює пральня, оформлено спортивний і музичний зали, на фізкультурно-ігровому майданчику оформлено сюжетні куточки, реконструйовано тіньовий навіс. Силами колективу та батьків оформлено українську світлицю.

Дитячий садок розвивається, кожного року його «випускники» йдуть до першого класу, а підростаюче покоління трирічні малюки з нетерпінням чекають, коли ж можна прийти до такого гарного закладу з його досвідченими, добрими і мудрими працівниками. Адже тут працювали і працюють справжні фахівці своєї справи: Цибко Альона Петрівна – 25 років стажу, Зволінська Валентина Миколаївна, Каліна Тамара Володимирівна – більше 20 років стажу, Наумова Світлана Дмитрівна.

2010 році за кошти районного та місцевого бюджетів у садочку було замінено всі вікна на металопластикові та встановлено нові сучасні двері.

Українська світлиця

Наш дошкільний навчальний заклад не залишається без уваги і зараз. Так, останнім часом, до харчоблоку було проведено водопровід з гарячою водою, на його території було встановлено огорожу, дооблаштований ігровий майданчик, придбано нові меблі та комп'ютер.

Культурні осередки

Осередками культурного життя на селі, центром живого спілкування жителів села як і нині, так і в повоєнні роки, були культурно-освітні заклади. Основним місцем спілкування жителів села Трихати був сільський клуб, який знаходився у приміщенні, збудованому ще до початку Великої Вітчизняної війни на першій вулиці (зараз це вулиця Набережна). Ще до війни у ньому проводились танці, різні збори та свята, демонструвались фільми.

У 1947-48 році у клубі проводились лекції, вечори, працюють гуртки: драматичний, музичний, агротехнічний, організовано хор, адже народ у селі активний, здібний. Головою сільської ради на той час була Кучеренко, яка

організувала лекторську групу у складі директора школи Безушка, учителя Кондратьєва Д.Т., а також жителі Бугай, Миронюк, Юхневич проводили лекції, доповіді.

У клубі проводились зустрічі з цікавими людьми. Наприклад, колгоспник Сидір Диомидович Наточій розповідав про службу в царській армії та про свою зустріч з В.І.Леніним. З цікавістю слухали присутні розповіді старого колгоспника.

Під час будівництва мосту через річку Південний Буг було відкрито ще один клуб у містечку мостобудівців. Його відвідували і місцеві жителі. В цей же час було створено духовий оркестр, без якого не проходило жодне свято. До його складу входили Цибко М., Безклубий М., Гребцов С., Багнюк М., Кондратьєв М., Петров П., Григор'єв В.

У клубі проводяться концерти, організовуються свята, готуються вистави. Режисером і музичним керівником цих заходів був талановитий Чернов Петро Дем'янович. Активними учасниками вистав були Явкін Віктор, Чечуй Володимир, Пугач (Мандра) Лідія, Панченко Олександр.

Крім того, у селі працював літній кінотеатр, танцмайданчик. Все село гуляло на весіллях, проводжало в армію.

З 1958 року протягом 10 років кіномеханіком працював Герман Миколайович Нестеренко. Його всі поважали, за хорошу роботу йому неодноразово вручали грамоти, перехідний вимпел. За майже 10 років він виконував план на 110 відсотків. Завжди вчасно і якісно демонстрував фільми як для дорослих так і для дітей. Фільми демонструвались в клубі, а влітку – в літньому кінотеатрі.

Духовий оркестр, 1955 рік

В селі працювала сільська бібліотека, яка знаходилася у пристосованому приміщенні. У 60-ті роки бібліотекою завідувала Марія Василівна Риженко. Бібліотека вважалась на той час однією з кращих в районі. Її відвідує більше як 600 читачів різного віку і різних професій. Дояр Трихатського відділка радгоспу «Криничанський» Петро Григорович Слободянюк за рік прочитував більше 30 книг. Більше 100 назв за рік зареєстровано в картці пенсіонера Петра Григоровича Мандри. В бібліотеці оформлено куточки передового досвіду, юного читача, краєзнавчий. Проводяться конференції, тематичні вечори, дитячі ранки, усні журнали. М.В.Риженко надавала практичну допомогу бібліотеці Криничанської сільської ради.

*Чернов П.Д. з учасниками
художньої самодіяльності, 1960
р.*

Свято Масляної, 1987 р.

У 1970 році розпочалось будівництво будинку культури на вулиці Гагаріна. Довго чекали на його завершення. І ось у 1978 році його було введено в експлуатацію. У приміщення будинку культури було переведено і сільську бібліотеку. Бібліотекарем більше тридцяти років працювала Молодик Світлана Леонідівна. З 2010 року сільською бібліотекою завідує Макарова Валентина Дмитрівна. Протягом 80-х років у будинку культури часто змінювалися кадри. Директорами працювали Биндус В.С., Безклуба О.А., Короткова О.В. У клубі демонструються кінофільми, проводяться вечори до різних свят. Традиційним було проведення обрядових свят.

Молодик С.Л.

Свято Масляної, 1987 р.

У 1989 році директором було призначено Колосовську Любов Олександрівну, яка мала відповідну освіту. Під її керівництвом було організовано аматорський колектив «Вишиванка» у кількості 25 чоловік. Придбано гарні костюми. У репертуарі колективу були в основному народні пісні. Солістами колективу були Колосовська Л.О., Слушнене А.С., Садовська О.О. Художнім керівником був Максименко Олександр, який приїздив з Миколаєва двічі на тиждень. Колектив приймав участь у районних та обласних конкурсах, проводив звітні концерти, виступав перед жителями інших сіл. Проводились різноманітні свята, вогники, концерти.

Але у тяжких 90-х роках культурне життя села завмерло. Будинок культури знаходиться на балансі сільської ради. Коштів на утримання приміщення та оплату праці не було, опалювати приміщення теж не було можливості. Оплачувалося лише чверть ставки директору Будинку культури, тому і бажаючих працювати на мізерну зарплату в холодному приміщенні знайти було нелегко. Змінювалися вони часто і працювали недовго. Але в цей нелегкий час приміщення вдалося зберегти у задовільному стані. Тут

проводяться загальні збори, зустрічі та виїзні концерти під час передвоєних кампаній. З появою невеликих коштів у бюджеті сільської ради та завдяки власній ініціативі однієї з директорів БК Кондратьєвої Галини Олександрівни, було зроблено ремонт в приміщенні: пофарбовані стіни та стелю, відремонтована та пофарбована підлога, придбані нові занавісці. Також зовні проведено поточний ремонт, на території висаджено дерева, квіти, розбито клумби.

Учасники колективу Вишиванки, 1992 рік

Зараз культурне життя села знову оживає. Організовано ігровий зал, де всі охочі можуть пограти у більярд, теніс, шахи, шашки, нарди. Проводяться різноманітні турніри. Будівля культурного закладу набуває гарного вигляду: замінено вікна та двері на сучасні. Проводяться різні урочистості з нагоди свят, обрядові свята, ярмарки, конкурси.

Свято Івана Купала, 2012 рік

У 2012 році в Трихатському будинку культури почав працювати вокальний жіночий колектив, який створено директором БК Яровою Валентиною Михайлівною, директор будинку культури, яка й сама дуже гарно співає, запросила до участі Анну Слушнене та Тетяну Ігіну, і вони, під супроводом фонограми співали для похилих людей.

Пісня, як відомо, згуртовує і об'єднує, тому у цих творчих людей з'явилося бажання продовжити гарну справу. Пізніше до них приєдналися Любов Колосовська, Любов Дзюба, Наталя Гаман, яка, до речі, ще й гарно декламує вірші. А згодом і молоді таланти села підтягнулися : Альона Кондратьєва, що виступає з сольними номерами на кожне свято, Юлія Макарова, яка ще й розвеселить всіх чудовими гуморесками. З'явилася назва вокальної групи – «Пісенні барви». Зараз колектив збільшився до 10 чоловік. У 2014 році прийшли до нього Ірина Цибко, Світлана Ковальчук, Наталя Охріменко – душа кличе і співає.

Колектив «Пісенні барви» став гарною окрасою для кожного свята, які проводяться у Трихатах. Це і державні свята: День Незалежності України, День Перемоги, Новий рік, а також інші заходи – День Села, зустрічі випускників, щорічні ярмарки,

День Івана Купала. А ще, їх запросили прикрасити урочистий обряд весілля у селі, і тепер, коли в Трихатах народжується молода сім'я, вокальний колектив прикрашає обряд весілля піснями про наречених та батьків. У творчих людей немає меж, тому вони прагнуть більшого. 1 листопада 2014 року наші співачки вперше спробували виступати перед глядачами інших сіл. Перший виступ був у с.Новогригорівка, а 23 листопада – у с. Ковалівка. І це ще не межа.

Колектив Пісенні Барви, 2014 рік

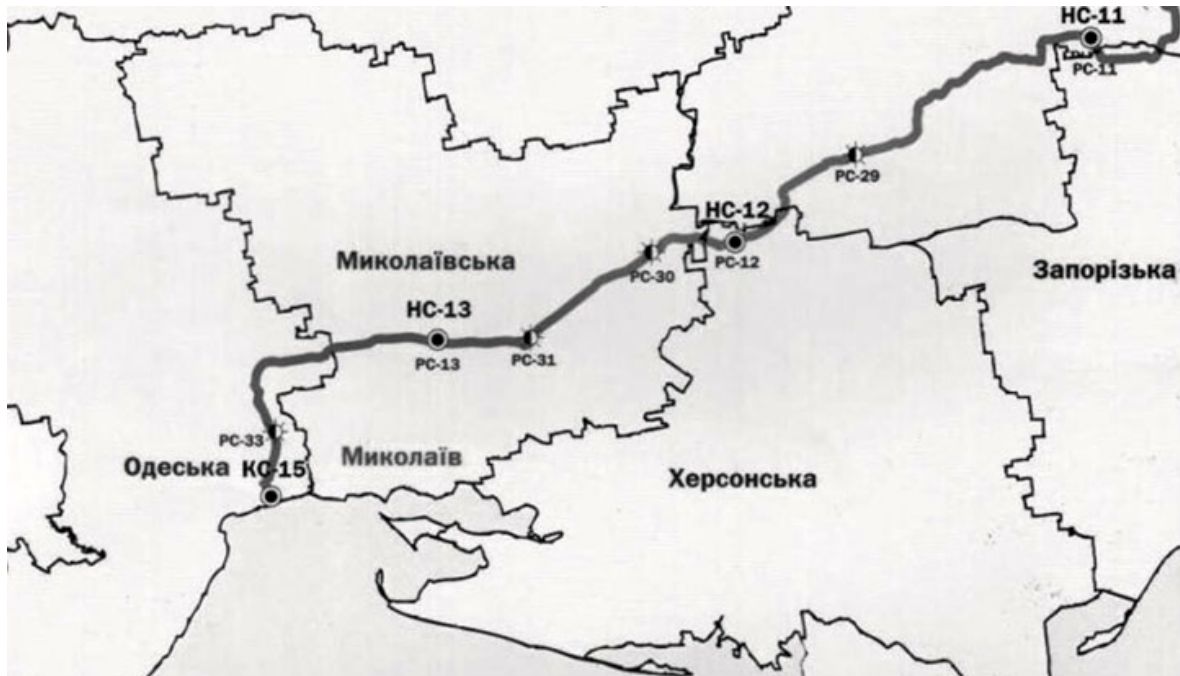
Виступ на день здоров'я у Миколаївській ЦРЛ

З великим задоволенням під керівництвом Ярової В.М. збирається колектив у свій вільний час на репетиції у клуб, підбирають репертуар, підшукують фонограми, продумують костюми і співають. У них гарно виходить: веселі пісні веселять і підбадьорюють, сумні – хвилюють і викликають сльози, патріотичні – надихають, викликають гордість за свою країну, свій народ, такий гарний і талановитий. І такий невтомний, життєрадісний та співочий, як наш колектив «Пісенні барви». І доки існуватимуть такі колективи, житиме і пісня, і Україна.

Аміакопровід

Біографія магістрального аміакопроводу Тольятті – Одеса починає свій відлік ще з 16 жовтня 1975 року, коли було прийняте важливе історичне рішення – радянський уряд уклав контракт із французькими фірмами «Антрепоз», «Софрегаз» і американськими «Оксидентал-Петролеул Крпореїшн» і «Вільям Бродерс» щодо постачання технологічного

устаткування для магістрального аміакопроводу. Понад 50 проєктних інститутів брали участь у проєктуванні.

Фрагмент мапи аміакопроводу

Уже в 1976 році почалося масштабне будівництво, до якого були залучені 5 союзних і 4 республіканських міністерств, понад 50 будівельно-монтажних трестів і управлінь.

11 жовтня 1979 року Одеський припортовий завод прийняв рідкий аміак по магістральному аміакопроводу першої черги і закачав його в судно. Цей день став офіційною датою народження цього підприємства. Лінійна ділянка НС – 13 розташована на місці села Морозівка (раніше воно називалося Дворянське), яке існувало в трьох км від Трихат понад берегом Південного Бугу. Так сталося, що по проєкту аміакопровод проходив саме на території цього села, тому необхідне було виселення людей. Жителі Морозівки були переселені в інші населені пункти. Деякі сім'ї поселилися в Трихатах, і живуть тут до цього часу. НС-13 була введена в експлуатацію у 1979 році

Сучасний колектив аміакопроводу Тольятті – Одеса

Трубопровід довжиною 124 кілометри перетинає три водні перешкоди й об'єднує на своєму шляху 1 насосну станцію, 2 роздавальні станції, 4 ГПС і 16 СПС, 4 готелі для вахтового персоналу. Обслуговування устаткування і забезпечення перекачування аміаку на ділянці НС-13 здійснює колектив 19 співробітників з навколишніх сіл і с.Ольшанського. Серед них і наші трихатчани: Мостовий Сергій Степанович, Карась Сергій В'ячеславович

Карась С.В.

Мостовий С.С.

Це висококваліфіковані фахівці, які мають великий досвід роботи на аміакопроводі.

За останній час на ділянці проведено заміну і модернізацію устаткування. Усе це забезпечило ще більш ефективну роботу магістрального аміакопроводу на лінійній ділянці НС-13.

Радгосп "Лазурний"

У березні 1985 року на базі Трихатського відділку був організований садово-виноградарський радгосп «Лазурний». Спочатку директором радгоспу був Бурдейний Іван Васильович, якого направили як спеціаліста з вирощування винограду. За недовгий час його правління на радгоспних землях було засаджено великі площі якісних столових та винних сортів виноградників – 170 га, а також закладено фруктові сади з персиків, абрикосів, слив, аличі, вишень, черешень – 42 га. У висадженні винограду та фруктових дерев активно брали участь всі працівники радгоспу, старшокласники та вчителі Трихатської школи.

Мінаєв П.С.

З 1987 року протягом 22 років незмінним директором радгоспу «Лазурний» був Мінаєв Павло Свиридович. У радгоспі за ці роки було розвинене тваринництво: 280 корів, збудовано чотири приміщення для ВРХ на 120 голів молодняку, два свинарники, пташник, де вирощували до трьох тисяч курей, вівчарня, механізований кормцех.

Господарство мало й достатньо техніки: 28 тракторів, 9 зернових комбайнів, 7 силосних комбайнів, 18 автомобілів, а також велику кількість реманенту.

Але головним напрямком у радгоспі стало вирощування садово-виноградних культур. Першим агрономом-виноградарем був Чауш Микола Іванович, який на той час працював у радгоспі головним економістом. Він займався посадкою багаторічних насаджень. Радгосп знаходився у підпорядкуванні «Винтресту». У 1988 році в радгосп за

направленням
приїхав молодий
спеціаліст —
агроном
Пушкарьов
Микола
Савелійович. З

цього часу до
1990 року було
закладено 270 га
винограду різних

Працівники ферми, 80-ті роки

сортів: столові — Ранній Магарац, Мускат Італії, Королева
виноградників, Карабурне; технічні - Піно чорний, Совіньйон,
Зала-Денді, Аліготе — і 76 га саду, в тому числі персик — 15,6
га, вишня — 16 га, черешня — 1 9,4 га, алича — 4,5 га, абрикоса
— 1 8,5 га, слива — 2 га. Бригадиром першої виноградарської
бригади була Кравченко Ніна Юріївна, а членами бригади —
Кондратьєва Марія Олександрівна, Цибко Таїсія Василівна,
Кондратьєва Олена Василівна, Щербина Катерина Іванівна,
Мирова Людмила Миколаївна, Каліна Тамара Володимирівна,
Шестаков Іван Іванович, пізніше прийшли в бригаду
Ніколайчук Тамара Петрівна, Соколова Єфросинія Степанівна,
Ткач Н.

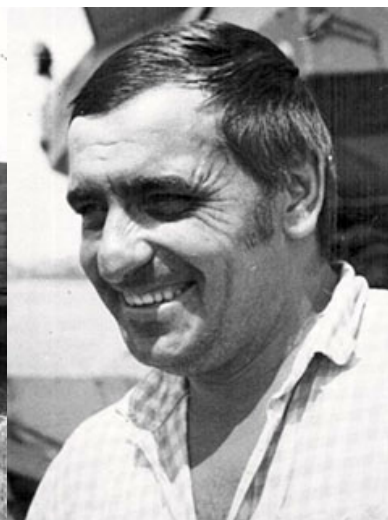
Бригада виноградарів

На той час технічні сорти виногради давали до 20 центнерів з гектара врожаю, пізніше – від 40 до 55 центнерів з гектара, а столові – від 15 до 20 центнерів з гектара.

У 1992 році було організовано бригаду садівників і виноградарів. Їх бригадами були Кравченко Ніна Юріївна і Карасьова Рита Олександрівна, А у 1993 році після виходу на заслужений відпочинок Кравченко Н.Ю., було призначено бригадиром Щербину Катерину Іванівну. За добросовісну працю часто відзначали роботу Наумова Якова Пимоновича, Кондратьєва Олександра Миколайовича, Кондратьєвої Марії Олександрівни, Кондратьєвої Олени Василівни почесними грамотами та преміями.

*Молодик О.І., Цибко В.П., Мащенко С.С.,
Чорний В.М.*

Цибко А.А.

У 1989 році було створено механізований загін, який обслуговував тільки багаторічні насадження. Керівником загону був Дмитраков Микола Миколайович, пізніше – Буделко Дмитро Миколайович, трактористами працювали: Наумов Я.П., Козенко Ф.Ф., Потьомкін С.В., Демченко О.Ю., Кондратьєв О.М.

У 1995-96 роках після сильних морозів велика частина виноградників загинула.

Починаючи з 1988 року, господарство розвивається як самостійна одиниця. Під керівництвом Мінаєва Павла Свиридовича у селі почала розвиватися соціальна інфраструктура: заасфальтовано вулиці Набережна та Гагаріна та п'ять провулків. Побудовано приміщення продовольчого та промислового магазинів, двоповерхову будівлю контори, гараж на 25 вантажних автомобілів.

Протягом 1988-1990 років збудовано 38 нових житлових будинків для молодих сімей-спеціалістів, робітників села. Будувались вони для тих, хто хотів працювати на землі, адже житлом можна зацікавити молодих спеціалістів.

В цих будинках поселились головний ветлікар Лященко Микола, агроном-садівник, комсорг радгоспу Пушкарьов Микола, механізатори Мостовий Олександр, Ємець Микола, парторг, заступник директора Хомишин Роман. Нове житло в цих будинках отримали вчителі Трихатської школи Антонова Т.О., Ярова В.М., Ємець Л.П.

Механізатори Молодик О.І., Бабков І.В., Пушкарьов М.С.

Мінаєв П.С. (директор), Чорний В.М. (агроном), 1995 рік

У 1990 році починаються реорганізації радгоспів. В умовах самостійного розвитку України українське село переживало складні часи.

Радгосп «Лазурний», як і багато колективних господарств країни, розпався. Утворилось відкрите акціонерне товариство «Лазурний», яке спеціалізувалось в основному на вирощуванні зернових та технічних культур. Лібералізація цін, зроблена на початку 1992 року, миттєво розорила рентабельні раніше господарства. Політика економічної самореалізації України, спрямована на розрив економічних зв'язків з Росією й іншими колишніми союзними республіками, привела до гострої паливно-енергетичної кризи у сільському господарстві. Уперше після важких післявоєнних років залишилася неопрацьована частина орних земель, значно скоротилося поголів'я худоби, впало виробництво всіх видів сільськогосподарської продукції.

У першій половині 1990 років держава не мала можливості повністю розраховуватись за куплену у селян продукцію, весь

прибуток з'їдало зростання цін на пальне, добрива, лісоматеріали і т.п. Заробітна плата у сільському господарстві – найнижча із усіх галузей господарства. Усі ці лиха, характерні для аграрного сектору у 90-х роках, були властиві і для ВАТ «Лазурний» (голова правління - П.С.Мінаєв).

Господарство зуміло вистояти в складних економічних перетвореннях і декілька років було серед кращих в продукції рослинництва. Тут оброблялось 1993 гектари ріллі, в тому числі 45 га саду.

Навесні поля господарства нагадували картату ковдру - клаптики полів засівались різними культурами, насіння яких могло придбати господарство. Головне – вся земля була оброблена. Все вирощене збиралось. Вирощування проса та гірчиці давало змогу поповнити фінансові ресурси. В «Лазурному» не було заборгованості із заробітної плати, по можливості людей забезпечували зерном, іншою продукцією. Також на той час на території сільської ради діяло три фермерські господарства. А ВАТ «Лазурний», починаючи з 2007 року, зазнавало значних збитків, і у 2008 році господарство було ліквідовано.

У 2009 році землі ВАТ «Лазурний» були розпайовані. Власниками паїв стали 137 працівників та пенсіонерів акціонерного товариства. Більшість паїв здаються в оренду ТОВ АТФ «Трихатське Агро», і щорічно пайщики отримують орендну плату у вигляді натуроплати або грошей.

Інші господарські об'єкти на території села

У 2003 році поблизу Трихат завершилось будівництво нового промислового об'єкта – нафтоперекачувальної станції «Миколаївська». Введення в дію станції дозволило збільшити потужність перекачування нафти по існуючому нафтопроводу «Снігурівка – Одеса».

Для села та його жителів цей об'єкт був перспективний. Ще на початку будівництва Трихатській сільській раді було виділено кошти на рекультивацію земель у сумі 260 тис. грн. На станції було створено робочі місця для трихатців.

З керівництвом нафтоперекачувальної станції було досягнуто домовленості щодо виділення коштів на розвиток соціальної інфраструктури, зокрема, на будівництво підвідного газопроводу. Протягом трьох років відбувалася реалізація проекту з газифікації села. І ось останній день жовтня 2006 року червоною стрічкою увійшов в історію с. Трихати, адже підведення блакитного палива до сільського населеного пункту – це завжди неординарна подія. Адже у більшості сіл немає базового сільгосп підприємства, яке, зазвичай, є основним джерелом фінансування.

Три роки мешканці села чекали на цю знаменну подію, і ось, нарешті, мрії та сподівання стали реальністю.

А зусиль для цього довелося докласти чимало. Лише коштів витрачено понад 600 тисяч гривень. Частину їх виділили з обласного, з бюджету сільської ради, допомагали спонсори, зібрали гроші жителі села. Більшість місцевих жителів безпосередньо брали участь у будівництві розвідного газопроводу, допомагали працівникам МПП «Березань» (директор О.Л. Алексюк), та ДП «Кіровське» (В.О. Алексюк), служба експлуатації газопостачання Миколаївського р-ну (В.О. Коноваленко). В результаті проведеної роботи було прокладено 5,8 км підвідного газопроводу, 9 км розвідного, 1,5 км повітряної розвідної мережі. Першими підключено до мережі десять будинків, але згодом, поступово підключались інші, і вже зараз у теплі і затишку мешкає 60 відсотків жителів села.

З 2007 року на території села одне з приміщень ВАТ «Лазурний» придбало приватне підприємство «Рубен», (директор підприємства А. В. Ісаакян). Директором виробництва філії в с. Трихати працює Корнієнко Л.Г.

Працівники АЧВШ

Працівники АС 30/2

Швачки

ПП "Рубен" займається виробництвом нетканих матеріалів: вата металева, ватин, з яких тут де виготовляють матраци та ковдри. Також шиють постільну білизну. На підприємстві було створено робочі місця для наших мешканців. Тут працюють

Богачов В.Є. – помічник майстра, Богачова А.Г., Садовська М.Л. та Кондратьєва С. М. - оператори АЧВШ, Бандурко І. В. - оператор АС 30/2, Демченко Л. Я. та Белих Н.В. - швачки, Хайновський Ю.М. та Карась Н.А. - працівники АЧВШ, Гаман Л.М., Цибко М.М., Швець О.М. - працівники. Їх добросовісну працю неодноразово відзначає керівництво підприємства. Споживачами нетканих матеріалів є жителі 16 областей України.

Керівники підприємства «Рубен» приймають активну участь в соціально-економічному розвитку села та займаються благодійністю.

Професія поштарів має свою велику історію і вже давно посіла вагомe місце у суспільному розвитку та комунікації. Хоча останнім часом ера Інтернету набирає обертів, але не збирається залишати свої позиції й поштовий зв'язок. Неоціненною є роль представників цієї професії на селі.

Довгий час місцеві поштарі чекали на поліпшення умов праці. Прагнули до цього й сільчани. І ось небайдужа мешканка Трихат, директор сільського Будинку культури, депутат районної ради Валентина Ярова «серйозно зайнялася» цим питанням. Разом із керівництвом районної ради та своїми колегами - депутатами знайшли вихід. Керівництво Миколаївської дирекції «Укрпошта» пішло назустріч, приміщення пошти капітально відремонтували.

Із задоволенням та радістю завідувачка відділенням Віра Чернецька та листоноша Валентина Берсан провели екскурсію. «Тепер нам дійсно приємно йти на роботу. Новий дах, підлога, стіни, світлі кабінети, де ми облаштували робочі місця, кімнату для сортування преси та кореспонденції», - розповіли жінки. Хоч і кажуть, що не місце красить людину, але такі, віддані вже 20 років професії, працівниці Трихатського відділення зв'язку гідні, щоб місце, де вони добросовісно виконують свої обов'язки, мало гарне обрамлення.

Перерізання символічної стрічки

На урочистому відкритті відремонтованого Трихатського відділення зв'язку «Укрпошта» були присутні голова районної ради Ю. Піньковий, перший заступник директора Миколаївської дирекції «Укрпошта» Д. Бороденко, голова

обласного комітету профспілок працівників зв'язку дирекції УДППЗ «Укрпошта» О. Потьомкін, депутати районної ради, та громада села. Трихатський сільський голова О. Макаров, а також представники апарату сільської ради.

Також, Олександр Макаров наголосив, що ДП «Укрпошта» такими діями виправдовує саме державну підтримку та піклування про громадян.

Денис Бороденко подякував працівникам пошти у Трихатах за плідну роботу та побажав, щоб сільчани ще більше пишалися та поважали їх, приходячи вже в оновлену будівлю.

Оновлена будівля відділення зв'язку "Укрпошта"

Під оплески присутніх Валентина Ярова та Денис Бороденко перерізали стрічку, що стало офіційною перепусткою для гостей та сільчан у відремонтоване відділення зв'язку, на якому здалеку видно напис: «Укрпошта».

Окрасою заходу став виступ колективу «Пісенні барви» Трихатського будинку культури. Святкове дійство добігло

завершення, але робота Трихатського відділення зв'язку «Укрпошта» триває.

Історія школи

1 вересня 2009 року було здано в експлуатацію Трихатську загальноосвітню школу I-III ступенів. Найкращий і найкоштовніший подарунок отримали юні жителі села, вчителі, батьки, вся сільська громада. Навчальний 2009 рік тут розпочався в новій, гарній, чудово обладнаній школі. Довгим та тернистим був шлях до здійснення мрії, яка стала реальністю.

Якось римський оратор Цицерон розмірковував «Маючи поганих кравців, не матимеш гарного одягу, якщо погані пекарі – то матимемо такий-сякий хліб, а якщо матимемо поганих учителів, то в нас не буде майбутнього». Але в нас завжди була віра в майбутнє, тому що більше століття існує Трихатська школа і працювали і працюють в ній справжні вчителі, які дарували і дарують учням радість пізнання, сіють в дитячих душах добро і красу.

Кінець 1884 року. На пагорбі села стоїть хатинка під очеретом з двох кімнат (на місці сучасної вулиці Жовтня). Тут проживає директор школи Зітовецький О. П., ця ж хатинка служить і школою для 25 дітей села Трихати. Уроки проводить директор і батюшка з місцевої церкви (під час революції церква була зруйнована). Біля школи гарні клумби з трояндами і шкільне господарство – пасіка...

1914 рік – біля села розпочинається будівництво залізничного мосту через річку Південний Буг. Будівельники приїжджають з сім'ями, приміщення для школи мале. І ось на пустирі у 1914 році відкривається нова школа – земська (зараз вулиця Валі Степанової). Тут навчаються старшокласники, а в старій школі – початкові класи.

При новій школі живе її директор Новоставський Микола Анатолійович, який очолює школу до 1936 (у 1920 році було змінено тип школи на трудову).

Корпус школи збудований у 1936 році

З 1936 року до початку війни директором вже семирічної школи працює Тимченко Григорій Ларіонович та вчителі: Явкін Юхим Йосипович вчителем української та німецької мов, Терехов Микола Миколайович вчителем історії, Белая Галина Олександрівна, Явкіна Марта Мусіївна, Шевченко Дмитро Денисович, Сопільник Ольга Михайлівна вчителями початкових класів, Воробйов Федір Овсійович вчителем біології та Некислий Микола Миколайович.

1941 рік. Радянська Армія відступає. У приміщенні школи розташувався госпіталь, але діти продовжують навчатись у пристосованій для цього хатинці до 1943 року, навіть під час окупації. Деякі вчителі пішли на фронт. А Явкін Ю. Й. і Тимченко Г. Л. були організаторами створення підпільної організації в с. Трихати.

1943 рік. Радянська армія наступає. Вздовж р. Південний Буг готується велика наступальна операція. Вже було не до навчання. У приміщенні школи знову розташувався госпіталь, але для німецьких солдатів.

28 березня 1944 року село було звільнене від німецьких окупантів. І відразу ж з ініціативи Безушко Наталії Мусіївни за допомоги батьків та дітей приміщення школи відновлюється і починає працювати.

У 1945 році знову змінено назву школи: Трихатська семирічна середня школа.

Жодна школа району не була так гарно оформлена, як Трихатська.

Старшокласники Чечуй Володимир, Щербина Петро масляними фарбами малюють величезний портрет Сталіна, Жукова, портрети всіх класиків української та російської літератури і на пів стіни при вході до школи «Орден Перемоги»

Кондратьев Д. Т.

Чечуй В. Т.

Каплун-Мащенко П. Г.

У 1950 році директором школи призначено Чечуй Ніну Миколаївну.

З 1952 року молодий вчитель української мови та літератури Кондратьєв Дмитро Тимофійович очолює

педагогічний колектив протягом 13 років.

Педагогічний колектив 1944 року

У школі сформувався міцний, сталий колектив. Молоді, енергійні, творчі вчителі, які виховували майбутнє покоління на прикладі історії і традицій, прищеплювали любов до праці. Це Чечуй Володимир Тимофійович, вчитель німецької мови, Мащенко Поліна Гнатівна, вчитель математики, Рожкова Ганна Романівна, вчитель української мови та літератури, Затящук Любов Григорівна, вчитель історії та географії, Панченко Олександр Якович, вчитель хімії та біології, Кондратьєва Єфросинія Тимофіївна, вчитель російської мови та літератури, Мащенко Семен Йосипович, вчитель фізкультури, та вчителі початкових класів: Чечуй Надія Василівна, Майстренко Лідія Яківна, Поліщук Олександра Артемівна, Поліщук Кіндрат Ілліч.

Педагогічний колектив 1950 року

Педагогічний колектив 1953 року

Педагогічний колектив працює. Біля школи висаджено величезний сад, парк, при школі розводять кролів (на той час школа була однією з перших в районі по вирощуванню кролів), учні доглядали не тільки за кролями, а й за кіньми.

Через річку Південний Буг розпочинається будівництво зруйнованого під час війни залізничного моста. До села прибув загін будівельників МВО – 5 разом з сім'ями. Оселяються в сім'ях жителів села, в бараках. Маленьке приміщення школи не може помістити велику кількість дітей. Мостобудівельники добудовують до приміщення школи ще 2 класні кімнати. З 1953 року створено середню школу. В класах було по 40 учнів, навчалися в 2 зміни.

Педагогічний колектив 1966 року

В 60-х роках з ініціативи директора школи Кондратьєва Дмитра Тимофійовича за допомогою місцевого радгоспу «Криничанський» розпочинається будівництво нового корпусу.

З 1965 року педагогічний колектив очолює творчий, ініціативний, енергійний директор школи Чечуй Володимир Тимофійович, який був незмінним протягом 20 років. При ньому було завершено будівництво нового корпусу. Колектив працює майже в тому ж складі і поповнюється молодими вчителями: Албова Надія Іванівна, вчитель математики, Голуб Галина Михайлівна, вчитель біології, Письменний Іван

Андрійович, вчитель фізкультури, Голубова Тетяна Олександрівна, старша піонервожата.

Головним напрямком педагогічного колективу крім навчання було військово-патріотичне виховання на прикладі землячки Валі Степанової (школа мала її ім'я), яка була партизанкою, підпільницею і загинула від рук фашистів у м. Суми. В цьому напрямку Трихатська школа славилась не лише в межах району і області, а й України.

На могилі партизанки-підпільниці В. Степанової, м. Суми 1975 рік

З ініціативи директора школи було створено майстерню, в якій стояв саморобний, зроблений директором, токарний, свердлильний і стругальний станок. Починає працювати гурток технічної творчості «Умілі руки». Вироби і експонати учнів школи були представлені не лише в районі, а й в республіці. Силами гуртківців було створено макет села Трихати, який зайняв I місце в області.

Під керівництвом Чечуя В. Т. та ініціативи старшої піонервожатої Мандри Т. О. школярі займаються збором

лікарської сировини та металообробу і займають перші місця в області. За кошти зароблені учнями, організували екскурсії до Криму, Києва, Очакова, Миколаєва.

Шкільна майстерня

Антонова Т.О.

З 1985 року Трихатську восьмирічну школу очолює Голубова-Мандра Тетяна Олександрівна.

Новий директор будує свою роботу на демократичних засадах. Головним методом роботи з людьми вважає індивідуальну бесіду, важливу роль відводить створенню ситуації успіху, встановленню контакту з колективом. Більше десяти років педагогічний та учнівський колектив під її керівництвом брав активну участь у конкурсах, олімпіадах, досягали високих спортивних результатів.

Велика увага приділяється господарській діяльності: пічне опалення замінюється водяним, заасфальтовано подвір'я

школи. В цей час багато вчителів пішло на заслужений відпочинок. Колектив постійно змінюється через відсутність житла.

Тетяна Олександрівна приділяє велику увагу підготовці своїх кадрів і багато випускників стають вчителями: Гурко-Ковальчук С. М., Яковлєва Л. І., Соколова С. В., Кондратьєва Л. М., Молодик В. О., Молодик-Нійзамова О. О., Багнюк С. М.

1989 рік – школа має назву неповна середня школа.

Розпочинається кропітка робота: листи-прохання, клопотання, поїздки в область, до Києва, щодо будівництва нової школи.

І ось 1990 рік. Проєкт будівлі складено і закладено фундамент нової школи – на 306 місць. В 1992 році радгосп «Лазурний» аграрно-виробничого об'єднання «Миколаївсадвинпром» розпочав будівництво середньої школи. Загальна вартість будівництва склала 1 млн. 560 тис крб. в цінах 1984 року. Було виконано 70% кам'яних робіт, але через брак коштів роботи з 1994 року знову припинились.

Фундамент нової школи

Педагогічний колектив 1991 рік

В 1999 році інститут «Миколаївагропроект» здійснив перепроєктування новобудови в бік зменшення учнівських місць та приміщення в цілому, а саме: на 198 учнівських місць,

вартість становила 2 млн. 364 тис. 490 грн. За браком коштів будівництво знову припиняється.

З 2003 року як перспективного та ініціативного фахівця директором Трихатської загальноосвітньої школи I – III ступенів призначають Кравченко Світлану Тадеушівну. Не згасає полум'я в Трихатській школі, бо підтримує вогонь – директор, яка вже 10 років працює директором в ній.

Кравченко С.Т.

Восени 2005 року було вкладено значні кошти з депутатського фонду в реконструкцію стін підвалу і поверху новобудови, які постраждали під впливом атмосферних чинників. Було проведено гідроізоляцію фундаменту, зовнішніх стін підвалу, замінено переходи з першого на другий поверх, звели дах і накрили шифером, встановили 30% віконних рам. І знову роботи припинено.

Восени 2007 року віконні рами було замінено метало пластиковими вікнами.

Влітку 2008 року вісімнадцятирічне будівництво вже Трихатської середньої загальноосвітньої школи I – III ступенів вирішено. Постановою Кабінету Міністрів України щодо затвердження переліку об'єктів школа фінансується за рахунок субвенції з державного місцевого бюджету на соціально-економічний розвиток.

12 вересня 2009 року відбулася довгоочікувана подія для мешканців села Трихати – офіційне відкриття Трихатської загальноосвітньої школи, будівництво якої розпочалося ще в минулому столітті, в 1991 році

Ярова В.М.

Задвірний О.П.

Леонтьєва І.М.

Протягом 18 років в будівництві було залучено три різні будівельні організації. Роботи неодноразово призупинялися через брак коштів. Всупереч цьому, новобудова вийшла надзвичайно гарною, сучасною, комфортабельною, за що хочеться подякувати будівельній організації. Будівництво здійснювалось за рахунок коштів державного бюджету – загальною сумою 9,5 млн. гривень. Замовником і розпорядником робіт було управління капітального будівництва облдержадміністрації (начальник Григор'єва С.К.).

Новобудова школи, 2007 рік

Школа побудована на 192 місця. Зараз навчаються 93 учні в 11 класах-кабінетах. Є окремі кабінети: фізики, хімії, біології, інформаційно-комп'ютерних технологій.

Педагогічний колектив 2008 рік

Учнів привітно зустрічає затишна їдальня на 42 місця. В новому сучасному спортзалі крім уроків фізкультури проводяться заняття спортивних секцій: баскетбол, легка атлетика, футбол. Хоча покоління учнів змінюється, але триває зв'язок із вихованцями всіх поколінь. До школи йдуть зі своїми проблемами, турботами, тривогами й радощами як діти так і їх батьки.

Під керівництвом Кравченко С.Т. працює в школі 19 вчителів, з них вчителів-методистів – 1, старших вчителів – 7. Серед них вчителів вищої категорії – 9, I категорії – 4, II категорії – 3, спеціалістів – 3.

Більше 20 років в школі працювали Ковальчук С.М., Ярова В.М. і тепер працюють Кравченко С.Т. (директор школи, учитель хімії), Леонтьєва І.М. (заступник директора, учитель

української мови та літератури), Нійзамова О.О. (учитель історії), Кондратьєва Л.М. (учитель біології), Ємець Л.П., Багнюк Т.І., Нійзамова І.А. (учителі початкових класів).

Понад 10 років педагогічного стажу у нашій школі мають Задвірний О.П. (заступник директора, учитель географії), Панфілова Н.В. (учитель зарубіжної літератури), Лапинський В.І. (учитель історії), Лапинська С.О. (учитель математики), Головка С.Д. (учитель фізичної культури).

Обслуговуванням освітньої установи багато років займаються Мостова І.М. (заступник директора з господарської діяльності), Кондратьєва В.П. (бібліотекар), Багнюк В.І., Багнюк Т.М., Гойман Л.В., Бесклуба К.М., Бокій О.В., Кондратьєва Н.М., Багнюк В.М., Калін О.М., Мішура І.А.

Педагогічний колектив вчить дітей, передає їм свої знання не для оцінок, а для подальшого життя, вселяє в кожного учня почуття віри, надії, любові.

Славилась і славиться Трихатська школа своїми випускниками. 90% жителів с. Трихати є її випускниками, які живуть і працюють в рідному селі. З 1952 року зі стін школи випущено 1326 випускників: базової - 1126, основної - 200. Вони навчались в нашій школі і працею вславляли і вславляють Батьківщину.

Врочисте відкриття новобудови, 2009 рік

Педагогічний колектив 2009 рік

Педагогічний колектив 2014 рік

Сучасний вигляд школи

Це такі випускники: Щербина Петро – інженер, заступник директора космічного агентства, Явкін Віктор – лікар-хірург Харківського інституту нейрохірургії, Луньов Анатолій – офіцер-підводник, Постоленко Ніна, Усіков Олександр – лікарі-хірурги, Корчинський Анатолій – інженер, Биндус Ігор – юрист, Копа Олександр – заступник начальника порту «Южний», Бугрім Леонід – професор математичних наук, Руденко Надія – музикант і композитор, Захаров Микола – начальник автотранспортного підприємства, нагороджений орденом Російської Федерації «Во славу Отечества», Макарова Валентина – голова Трихатської сільської ради. Педагогами стали: Руденко Олег, Кондратьєва Єфросинія, Дєєв В'ячеслав, Яковлєва Любов, Олійник Тетяна, Кожа Валентина, Гурко Світлана, Кондратьєва Лариса, Молодик Оксана, Кондратьєва Альона, Попок Римма, Молодик Вадим, Соколова Світлана, Волчелюк Світлана, Шамрай Валентина, Нійзамова Анастасія, Чернецька Альона, Дзюба Світлана.

Гордістю школи є її випускники, які своєю працею, наполегливістю та жагою до знань здобули високих результатів у навчанні. Це такі випускники як Бесклубий Олег (срібна медаль, 2007 р.), Кравченко Марина (золота медаль, 2008 р.), Козенко Тетяна (срібна медаль, 2009 р.), Попок

Римма (срібна медаль, 2010 р.), Васильчук Олена (золота медаль, 2012 р.) та Ємець Сергій (срібна медаль, 2013 р.).

Значною проблемою є відсутність актової зали, шкільних майстерень, неповне оснащення кабінетів фізики та хімії. Колектив працівників та учнів націлений на творчу цілеспрямовану роботу. Планується створення ігрової кімнати для учнів початкової школи, збираються матеріали для відкриття шкільного краєзнавчого музею.

Реальних обрисів набуває давня мрія педагогічного колективу та учнів школи – створення ландшафтного дендропарку.

І вже 31 жовтня 2009 року відбулося закладання парку. Учні та випускники минулих років висадили дерева, декоративні чагарники, створили альпінарій з насадженням рослин, невибагливих до ґрунтів. З кожним роком поповнювали новими мешканцями, і тепер біля та кущів.

Школа школи – зелене мереживо з різноманітних квітів, дерев живе, працює, випускники школи навчаються в багатьох вищих навчальних закладах не тільки Миколаївщини, а й всієї України. З гордістю можна сказати, що вчителі школи – майстри своєї справи, які збагачують школу сьогодення, формують школу майбутнього, поспішають творити добро, сіють зерна любові до людей до природи, до рідного краю.

Культурні та історичні цінності

Криниці

Про культурні традиції Трихат можна складати історичні дослідження, писати художні твори.

З давніх-давен трихатці шанобливо ставились до річки, джерел, криниці. Берегли їх, бо вода – це життя. З неї починається життя (купають новонароджених дітей), з водою

закінчується життя людини (омивають тих, хто пішов у небуття).

Люди знаходили джерельце, навколо копали ямку і користувались тією водою.. Але ці «копанки» швидко замулювались і люди почали обкладати їх камінням або колодами.

Як же наші предки шукали воду? Як і в кожному селі, в Трихатах був чоловік, який знав цю справу. Зранку колодязник йшов на околицю села, відламував гілочки з верболозу і ці «всевидючі» палички допомагали визначити місце, де копати колодязь. Він обстежував ті місця, де ріс найгустіший спориш. Якщо листочки на прутиках загнулися вниз до землі невидимим магнітом, то можна на цьому місці копати криницю. І це вже, напевне, що вода в цій криниці завжди буде свіжою і прохолодною.

Іноді допомагали копати криницю родичі, сусіди, односельці.

Криниця за селом

Криниця у селі

Кондратьєв Іван Васильович (1932 р.н.) розповів багато цікавих історій, пов'язаних з деякими криницями. Одну з криниць викопав його батько Кондратьєв Василь разом із сусідами Мащенком Йосипом і Цибком Іваном, коли заселяли північну частину села. Ця криниця до цього часу дає живильну воду мешканцям села

Посеред села знаходиться Глибока криниця. Їй більше ніж 150 років

В наш час криниці є майже в кожному дворі, а раніше Глибока криниця була єдиною на пів села і по воду до неї йшли з раннього ранку до пізнього вечора, інколи стояла ціла черга. Води у криниці було багато та й славилась вона кристальною чистотою та гарним смаком. Згодом батько Івана Васильовича разом із сусідами викопав ще три криниці, одна з них після Великої Вітчизняної війни давала ще живильну воду, біля неї були трьохметрові жолоби, де напували худобу. На жаль, сьогодні її вже нема. Друга криниця, яка була викопана, знаходилась ближче до річки Південний Буг, також служила селянам, але під час війни румуни розстріляли жінку і дитину, а їх тіла вкинули в криницю. Люди засипали її, а зверху поклали великий камінь.

У Івана Васильовича на подвір'ї також є копана криниця, яку він, як і його батько колись, викопав разом із дружиною власноруч.

Тепер у селі майже в кожному подвір'ї криниці - викопані, а частіше, вибиті за допомогою технічних засобів свердловина. Водопровід є лише у невеликій частини села в південній його частині. У цій стороні села раніше криниці не було, а люди брали воду з джерельця, на березі річки.

Зараз знайдено і очищено вздовж берега Південного Бугу на околицях нашого села 6 джерел. Школярі місцевого школи постійно очищають ці джерела під час операцій «Чисті джерела»

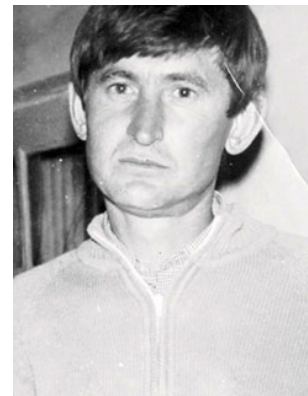
Народна медицина

Село Трихати славилось і зараз відоме своїми майстрами народної медицини.

З XIX століття в селі мешкала відома династія костоправів. Марія Ряба (1865-1961 рр.) допомагала людям, вправляла суглоби, міжхребетні диски. Відомо, що вона від першого шлюбу мала 28 дітей, від другого – двох синів. І тільки одному з них, Івану, вона передала свої знання.

Рябий Іван Григорович (1922-1996 рр.) закінчив Трихатську школу, приймав участь у бойових діях Великої Вітчизняної війни, все життя працював на залізничній колії монтером. У 50-ті роки почав лікувати людей. Його, як костоправ, добре знали в багатьох куточках України. Із Чернігова, Одеси, Сум приїжджали хворі. Були і бажаючі навчитися костоправній справі. За свідченнями доньки, Буян Тетяни Іванівни, її батько працював без перепочинку. Іван Григорович був обдарованим народним лікарем та людиною з золотим серцем. Бувало, прийшовши з роботи, він бачив цілу чергу тих, кому необхідна була допомога і поспішав допомогти кожному з них.

Бували випадки, коли хворого привозили на машині і заносили до хати цілителя на ношах, а вже після першого ж сеансу він виходив з хати своїми ногами. Передавав свої знання всім охочим. Його учнями були і знаменитий лікар-костоправ Микола Андрійович Касьян із м. Кобеляки Полтавської області, і Миколаївський мануальний терапевт Анатолій Степанович Будянський.

Буян В.І.

Дві доньки народного цілителя не перейняли навички лікування. Але свої уміння лікувати травми, защемлення нервів Іван Григорович передав зятю Буяну Василю Івановичу (1954 р.н.), який проживає в с. Трихати і продовжує справу Рябих, а також онуку Ковризі Ігорю Васильовичу, що проживає в смт. Ольшанському Миколаївського району і теж лікує людей.

Рибний промисел

З давніх-давен трихатчани займались рибним промислом. За розповідями старожилів у 50-70 роки ХХ століття в річці Південий Буг у великій кількості водились бички, лини, лящі, окуні, густир, карась, пузанок, судак, короп, сом, щука та навесні запливали на нерест осетрові. Колядіна Г.Г. (1930 р.н.)

згадує, що її брат прямо руками тягав бичків з-під каменів у воді на мілині.

Рибним ловом займалися майже в кожному дворі. Річка допомагала виживати у тяжкі голодні роки. Ловили рибу різними способами: на вудочку, з допомогою остів. Ставили пастки – верші, морди, ятери.

До війни для лову риби із комишу плели клітці. Це була циліндричної форми конструкція діаметром 5 метрів, яку ставили за течією річки. Коли в клітці заходила риба, закривали «ворота», ставили їх вертикально і вичерпували рибу підсакою. Ставили клітці і в протоках плавнів.

На відміну від рибалок приморських регіонів, рибаки в селі Трихати розрізняють декілька напрямів вітру. Північно-східний – називають «горішнім». Його вважають поганим вітром холодним, який гонить воду в море. «Низівка» або південно-західний вітер, навпаки, гонить воду з моря в річку, це означає і гарний вилов риби. Тому рибалки говорили: «Низівка – сторублівка», вважали, що цей вітер дме з Одеси.

Бригада рибалок, 1983 рік

Північно-західний називали «полячок» (із розповідей Волошина Григорія Васильовича, 1947 р.н.)

А ось Чечуй Петро Гнатович (1926 р.н.) розповідав про прикмети, за якими рибалки орієнтувалися про початок лову риби, кількості улову «Тільки зацвів терен – іди на коропа», «Підіймається аїр – лови линок», «Якщо дуже місячна ніч, то до сіток можна не ходити – пусті».

Бригада рибалок, 1985 рік

Велика кількість риби вносила різновиди рибного столу у селі. Традиційними блюдами була і є юшка, яка здавна стала фірмовим Трихатським частуванням, як і знамениті варені трихатські раки. Також з риби готують і інші різноманітні блюда: борщ з коропом, каша з сомом, печеня з риби, рибні котлети.

У 1982 році було створено рибколгосп «Південнобузький» і бригаду Трихатських рибалок, яку очолив бригадир Цибко Григорій Гаврилович. Спочатку до складу бригади ввійшли Чернов Олександр Петрович, Волошин Григорій Васильович, Мельник Микола Андрійович, Павлов Василь Петрович, пізніше Кондратьєв Микола Дмитрович, Бандурко Володимир Павлович, Чернов Віталій Олександрович, Ігін Сергій

Павлович. У розпорядженні бригади було декілька риболовецьких суден та снасті для вилову – неводи.

За один улов бригада виловлювала до 70 тонн товстолобика, до 12 тонн судака. Також був багатий улов на коропа, щуку, окуня, білого амура, угрів, ляща та іншої риби. Потрапляв сом довжиною понад два метри. Взимку, коли річка замерзала, рибалки били ополонки, вставляли очерет, щоб риба дихала. На початку літа риболовецька бригада виїжджала на декілька днів на лиман для вилову пузанка, який запливав туди з моря на нерест. Вдавалося виловити до 12 тонн цієї риби, яку всі полюбляли і в засоленому і в смаженому вигляді. А які чудові спогади у «ветеранів»-рибалок про приготування рибацької юшки у часи відпочинку. Її готували у величезному казані на вогнищі, щоб вистачило всім і рибалкам і прийдешнім гостям, які заходили «на вогник», щоб покуштувати рибацької смакоти.

Відкриття пам'ятної дошки рибалкам

Ось її рецепт, яким поділився колишній рибалка Волошин Г.В.: Для приготування юшки в холодну підсолену воду додають рибу, нарізану великими шматками, картоплю, цибулю, моркву і варять 20-25 хвилин. В кінці додають солоні бочкові помідори. Окремо готують льок: часник розтирають із сіллю, додають чорний перець і трішки рибного бульйону. При подачі на стіл, на тарілку викладають шматочки риби, підсолюють її, поливають льоком, а потім додають юшки.

У липні 2015 року неподалік від рибацьких човнів було встановлено пам'ятну плиту на честь всіх рибалок. Дякуючи Кондратьєву М.І., на День с. Трихати відбулося відкриття пам'ятного знаку, на якому були присутні рибалки, їх діти та онуки, жителі села

Майстрині

Ковальчук К.Г. та її робота

Килимарством займалась **Катерина Григорівна Ковальчук**, яка мешкала в селі з 1970 року. У 1986 році вона захопилась виготовленням килимів. За її життя ніхто в селі не знав про її захоплення і не бачив її чудових витворів. Всі вони виготовлені вручну. Її роботи прикрашали підлогу, стіни, ліжка, крісла. Все, що вона творила, - зберегла для своїх дітей та онуків. І лише після її смерті у 2004 році діти показали красу, яку творила майстриня. Коли заходиш до будівлі її сина

Олександра, який і зараз мешкає з сім'єю в с.Трихатах, то побачиш на підлозі, на стінах, диванах – різнобарв'я рослинних, тваринних мотивів, різнокольоровий орнамент. Пам'ять про майстриню килимів залишилась у її витворах. І тепер її онуки завжди пам'ятатимуть свою бабусю

Бурлакова Валентина Яківна (1931-2015 рр.). Займалась вишивкою хрестиком і плетінням крючком. Активно почала займатися у 60-х роках. А перші роботи, зроблені ще у першому класі, до якого вона пішла у 1942 році в часи румунської окупації.

Бурлакова В.А. та її робота

І перша вчителька Фросина Тимофіївна навчала їх вишивати спочатку стеблиною, а потім хрестиком. Так і почала займатись вишивкою у вільний від роботи час. У 1986 році, коли пішла на заслужений відпочинок, віддає себе улюбленій справі. Вишивала килимки, серветки, картини, ікони, рушники і ще займалась плетінням серветок крючком. Її роботи виставлялись на виставці з нагоди Дня незалежності України «Тепло своїх долонь я віддаю тобі, мій рідний краю» у 201 2 році і на День села Трихати у 201 3 році.

Карманова Любов Дмитрівна (1941 -2015 рр.). Займалась вишивкою хрестиком. Все життя працювала на виробництві, а для душі у вільний час любила вишивати. Відпочивала за цією роботою, улюбленою справою. У її вишивках – українські народні мотиви, традиційні орнаменти, символи України – верба і калина. Заходиш до будинку Любові Дмитрівни –

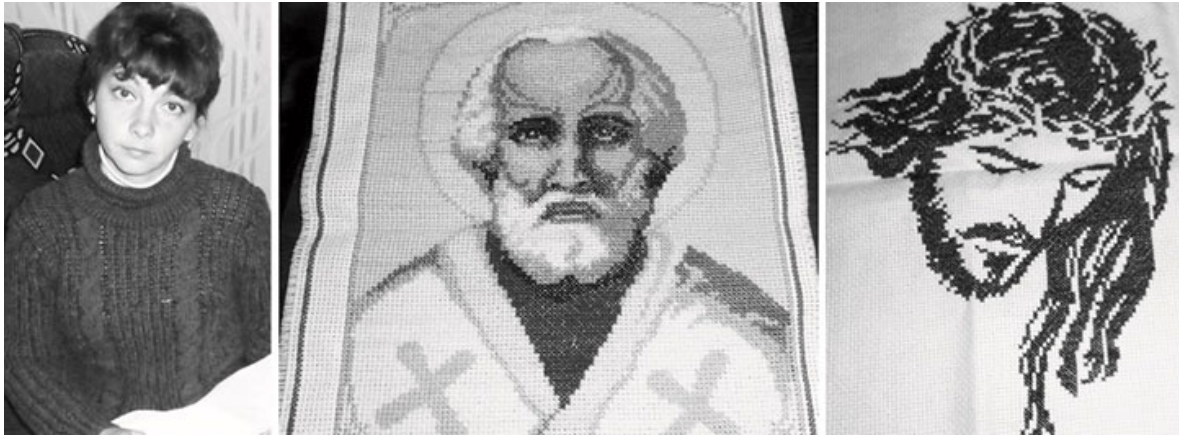
потрапляєш у справжню українську світлицю: килими, серветки, рушники, величезний портрет Т.Г. Шевченка – все це витвори цієї майстрині.

Карманова Л.Д. та її робота

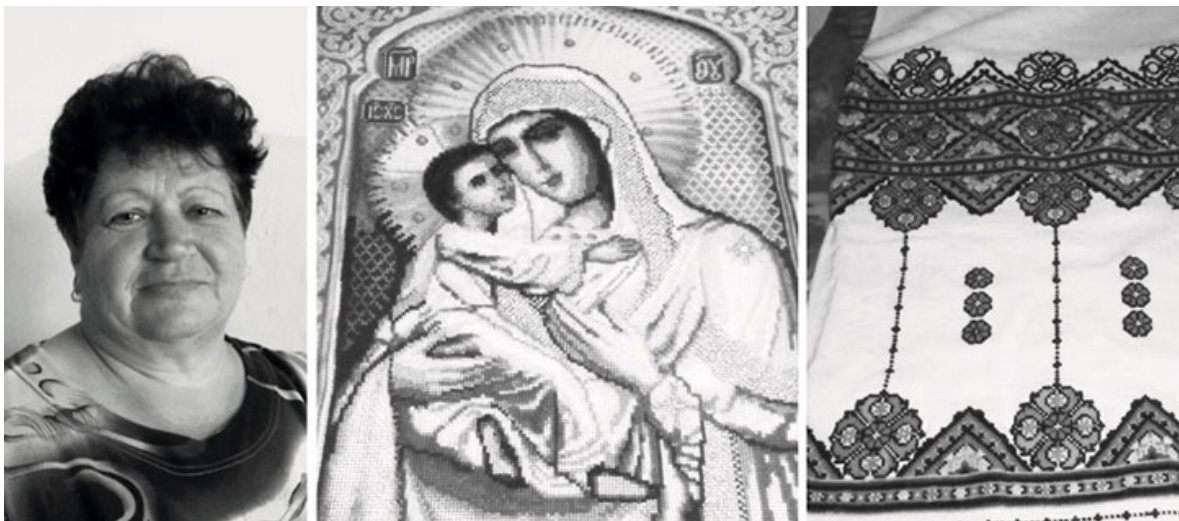
Була учасницею багатьох виставок робіт народних майстрів в районі та області. Її роботами милувалися жителі села на різних святах, де завжди виставляються її чудові витвори мистецтва.

Каліна Юлія Павлівна, 1981 року народження. Займається вишивкою хрестиком на канві з 2008 року. Перейнявся цим видом роботи спочатку її дев'ятирічний син Андрій, який побачив у лікарні жінку, що вишивала. Він спонукав до цього матусю. У спеціальному магазині придбали канву, малюнки, нитки і почала працювати. Спочатку це були невеличкі серветки, які зразу ж роздарювались. А потім захоплення перейшло у справжню роботу. Неперевершені картини «Святий Миколай», «Ісус Христос», «Дівчина з пантерою». Зараз працює над великою картиною «Біля озера». У 2012 році її роботи були представлені на виставці «Тепло своїх долонь я віддаю тобі, мій рідний краю», присвяченій Дню незалежності України

Каліна Ю.П. та її робота

Садовська Олена Олександрівна, 1962 року народження. Займається вишивкою рушників хрестиком і вишивкою ікон бісером. Навчала її цьому ще її мати, коли Олена була дівчинкою. Свій перший рушник вона вишила у 18 років на своє весілля. Потім довгий час не займалась цією справою: сім'я, робота, а у 2012 році знову почала вишивати рушники, і зараз вже не може уявити без цього своє життя. У будь-яку вільну хвилинку вона вишиває. У її доробку вже рушники, які вона здає у весільні салони. А нещодавно захопилася вишиванням бісером – вишиває ікони. У 2013 році на День незалежності України взяла участь у майстер-класі, присвяченому цій даті.

Садовська О.О. та її робота

Кондратьєва Галина Олександрівна, 1964 року народження. У 1978 році закінчила школу художнього декоративно-прикладного мистецтва при музеї ім. Верещагіна. Навчаючись у 7 класі, зайняла III місце за картину «Бригантина» (акварель) і роботу з пап'є-маше і серпантина «Болонка». А флористика стала її захопленням на все життя: складання ікебан, композицій із засушених квітів і овочів, різноманітні картини з ґудзиків.

Кондратьєва Г.О. та її робота

З народженням онуків захопилася м'якою іграшкою. У 1986 році вела гурток в'язання для молоді, а для молодших школярів – гурток «М'яка іграшка». Зараз Галина Олександрівна працює над створенням композицій, для яких використовує насіння, крупи, макаронні вироби, сухий мох, колоски, жолуді, мушлі та багато іншого підручного матеріалу, якого в неї зібрано дуже багато. Разом з онукою роблять об'ємні аплікації на коробках з-під цукерок. Свої композиції і картини вона дарує дитячому садочку, школі, рідним і друзям. На День незалежності України прийняла участь у майстер-класі.

Народні умільці

Микола Степанович Главчев. Є у с. Трихати будиночок, в якому проживав відомий художник України. Більше 80 робіт цього художника, члена спілки художників України Миколи Главчева представлено на виставці, яка відкрилася у

художньому музеї ім. Верещагіна. Автор дав своїй експозиції ім'я – “Україна в серці моєму”, і розглядаючи картини, мимоволі дивуєшся, яке велике і добре серце у художника.

Главчев М.Б. на зустрічі з учнями школи

Виставка присвячена 80-річчю Миколи Главчева та Дню Святого Миколая. Так що дати, цифри, назви тут не випадкові. Микола Степанович народився в селі Нестерівка Дунаєвецького району Хмельницької області. Закінчив Одеське художньо-професійне училище, навчався у С.П. Нещеретного, А.А. Бутми, І.І. Хакера. У 1948 році приїхав до Миколаєва, вже понад 60 років живе і працює тут. Пізніше придбав будиночок у нашому селі, а природа Трихат надихала художника на творчість

Главчев М.Б. на зустрічі з учнями школи

Микола Степанович – один з тієї плеяди митців, які в післявоєнний час крок за кроком надавали нашому місту естетичний вигляд. Ще в Миколаєві не було обласної організації Співки художників, ще городяни долали труднощі післявоєнної розрухи, а вони оформляли вітрини, малювали афіші, прикрашали вулиці, писали портрети працюючих міст і сіл, кораблі, що будувалися, і поля пшениці, які заколосилися. Саме завдяки цій групі художників-ентузіастів ми й тепер можемо прочитати сторінку історії повоєнного Миколаєва.

А далі мирне життя розвивалося швидко і бурхливо: підросло покоління молодих художників, які створювали обласну організацію творчої спілки, привнесли кожен своє бачення і манеру письма – буквально увірвалися в життя міста і заповнили його своїм молодим завзяттям. Ті ж перші післявоєнні а самі художники продовжували уступили дорогу свою повсякденну молоді, працю, зрідка і ненав'язливо виставляючи роботи напоказ.

У майстерні Миколи Степановича Главчева таких робіт було предостатньо. У них – все його життя, любов до своєї

рідної землі, близьких йому людей, друзів. І хоч художник все рідше виставляв свої роботи на суд глядачів, назавжди залишився чесним, щирим, відкритим і вірним правдивому живопису.

У виставці 2014 року, мабуть, його творчість розкрито в повній мірі. В експозиції представлені живопис і графіка. Тут – пейзаж, портрети, сюжетні картини. Коли проходиш залами музею від картини до картини, відчуваєш, як вони діють умиротворено і заспокійливо. Ось чернігівські білі хатки, а тут – широкі і безкраї поля півдня України, де несе свої сині води річка Південний Буг, лісова галявина, Кам'янець-Подільська фортеця, козацька сторожова вежа на Дикому полі. Україна очима художника Главчева – це мальовнича природа в різних куточках країни.

Це – що чекає сина мама, портрет сина, портрет онука, солдатська вдова. Всі ці роботи складають образ Батьківщини, який створив для себе художник Главчев. Але цей образ не відособлений, а легко знаходить, розуміє земляків і одразу озивається в кожному серці.

М.С. Главчев присвятив своїй улюбленій справі майже 60 років. Він – учасник обласних, всеукраїнських, міжнародних виставок. Його твори знаходяться в художніх і краєзнавчих музеях України, в приватних колекціях. Вся його творча колекція представляє велику цінність для України, Миколаєва та нашого села Трихати.

Чечуй Володимир Тимофійович за своє життя зробив і робить немало добрих справ. Довгий час займав посаду директора Трихатської школи, викладав українську та німецьку мови, виховав декілька поколінь трихатчан. Володимир Тимофійович – майстер на всі руки: змайструвати, побудувати, виготовити будь-яку домашню утварь. Сам вирощує сорго, а потім з нього майструє віники. У свої роки знаходить час і сили для розведення бджіл, із задоволенням пригощає запашним медом своїх рідних та знайомих. Та мало хто знає про його потяг до написання картин, це пейзажі,

Чечуй В.Т.

портрети. З малих років його захоплювало малювання. У студентські роки писав багато.

Розповідає, що студентське життя у голодні 40-ві було бідне. У гуртожитку писав недорогими фарбами, які міг тоді придбати, траплялося, що своїми роботами заробляв на хліб. Кращі з них дарував друзям та близьким на ювілейні дати. Для рідної школи, в якій працював понад 40 років, писав портрети Леніна, Шевченка, нашої місцевої героїні Валентини Степанової. На превеликий жаль, до цього часу залишилося дуже мало робіт, написаних ним, але вони заслуговують на

увагу.

Життєві долі

Колодєєва Віра Пилипівна

Колодєєва (Степанова) Віра Пилипівна народилась у 1936 році, у селі Трихати.

З військових років мені запам'яталося, що у нас на квартирі були два німці: один високий, худий і злий, а інший повненький і добрий. Нас виселили у флігель, а самі вони жили в будинку, де була пошта. Приходили посилки з Німеччини, вони їх розкривали, оглядали, якщо розірвалася пачка пряників, то кидали нам, бувало ще щось перепало. Були ми дуже раді, як одного разу прийшла посылка з іграшками на ялинку перед Новим роком, адже ми тоді іграшок не мали.

З одягом було дуже погано і мати пошила моєму братикові Миколі, 1939 року народження, маленьке пальто з клаптів. Усе пальто вийшло зелене, а рукава коричневі. Німцєві це так сподобалося, що він сфотографував брата і коли їздив до Німеччини, всім показував яке гарне пальто вийшло. Також запам'яталося, що мати закопала всі наші документи і фотографії в городі, так вони і збереглися.

Відступали німці через міст і розпливалися по селу. Мати якраз в цей час готувалася пекти хліб, тісто стояло, піч горіла. Ми, звичайно, втекли від гріха подалі, а коли повернулися, то ні німців, ні хліба не було, з'їли вони і нашу годувальницю корову. Німі наказали всім з'явитися в центр села, але староста, дядько Яків Кондратьєв, попередив нас, щоб бігли куди подалі і ми кілька днів ховалися в селі Чубівка. Якби не він, то німці винищили б усіх жителів села. Хороший був чоловік наш староста, не чула про нього жодного поганого слова, людям допомагав, підказував що потрібно робити, відводив від нас різні негоди, робив все що було в його силах.

Якось розбомбили склад з сірниками, сіллю, цукром, борошном, різними продуктами, люди розібрали все по домівках, але староста не видав нікого румунам, коли ті шукали зникле добро. Мій брат Федір притягнув багато музичних інструментів: гармошку, скрипку, мандоліну, гітару і вся родина потім стала маленьким оркестром.

Харчувалися ми у війну різним корінням, може тому особливо і не хворіли. Підемо у плавні, а там корінь аїру, брендухі, горішки. Їли суп з лободи, берізки. Чай або їжу готували у відрі, їли з мисок, в чай додавали гілочки вишні.

Після війни почала працювати школа. Всі пішли в перший клас, навіть хто народився в 1930 році. До 4 класу ні підручників, ні зошитів не було, з газет робили блокнотики, чорнило робили з червоного буряка, пір'я «Рондо» для ручок вимінювали на ганчір'я і кістки. Книг не було, все запам'ятовували з дошки. Коли я була у другому класі, нам у школу прислали два букваря: один на клас, другий вчителю.

У 1952 році я закінчила 7 класів, секретар сільради пішла в декретну відпустку і голова умовив мене піти попрацювати на її місце, потім я працювала у військово-обліковому столі. Через мої руки проходили всі чоловіки, які приїжджали працювати будувати новий залізничний міст, красиві і молоді. Так я познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком Олексієм Семеновичем. Весілля було комсомольсько-молодіжне. Це був 1954. Потім я перейшла працювати на будівництво мосту.

Про будівництво мосту хочу сказати окремо. У 1948 році з'явилися перші будівельники, але були вони недовго, їх перекинули на західну Україну. Повернулися вони в 1952 році, почалися підготовчі роботи. Збирали будиночки за фінськими проектам. Побудували багато будинків, на 4 сім'ї та більше. Побудували чудовий клуб, естраду, дитсадок, бібліотеку, доріжки, спортивні майданчики, декоративні чагарники і навіть фонтан і риночок. Селище будівельників було обладнане з максимальними зручностями. По вихідних – обов'язково танці, привозили цікаві фільми, ходили туди і жителі села.

Діти будівельників ходили в нашу школу. Мостозагін побудував ще і приміщення для школи. Приїжджали хлопці з профтехучилищ, багато було фахівців грузин, вони працювали інженерами, виконробами, головний інженер був німець, на ім'я Тауер. Начальником мостозагону №5 був знаменитий в майбутньому **Лев Карелі**. Це було потужне підприємство, фахівців посиляли працювати в Китай, Монголію, Казахстан, Росію.

Мене з чоловіком направили в Казахстан, Акмолинська область, ст. Атбасар (кінський базар), там у нас народилася дочка Алла в 1956 році. Потім послали на Алтай, будувати міст через Обь у м. Камінь, 200 км від Новосибірська. З 1959 року переїхали до Миколаєва, де працювали в СУ 136.

На базі сіл Трихати і Морозівка (його знесли через будівництво аміакопроводу) було два колгоспи: ім. Молотова і ім. Кагановича з величезними фермами, корівниками, пташниками, кошарами, свинарниками, полями, засіяними пшеницею, вівсом, кукурудзою, ячменем і навіть намагалися вирощувати бавовну, але потім відмовилися, так як вона не встигала визрівати. Запам'яталися мені найкрасивіші сади, особливо на тому місці, де була зруйнована церква, біля насипу. Мій батько був відомим механізатором-трактористом, його навіть на війну не взяли, мав бронь.

Хочу згадати про свою двоюрідну сестру Валю (Варвару) Степанову, знамениту партизанку, на честь якої названо вулиці в місті Суми та в нашому селі Трихати. Вона закінчила фінансовий технікум і направили її працювати в Суми, це було перед самою війною. У війну вона була зв'язковою в партизанському загоні, прізвисько жайворонок, напевно, за те, що дуже добре співала.

Коли фашисти захопили Суми, підпільники були в Нікольському лісі. На жаль, воювати довго не довелося. Так вийшло, що в загоні завівся зрадник, товариш по службі на суконній фабриці, і в одну із зустрічей на ринку, Валю та її подружок, Марію Бадаєву та М. Рахманову заарештували.

Дуже скоро вся група підпільників була вистежена і заарештована. Німці не відразу розправилися з ними в надії допитати їх. Щодня заарештованим доводилося терпіти тортури. Але жодного імені вони так і не назвали. А в середині грудня 1941 року в камері дівчатам був зачитаний смертний вирок. Напередодні страти їх перевели в окрему камеру. І всю ніч з неї чулися пісні.

На нинішній Покровській площі вже стояли шибениці. Відправившись у свій останній шлях, дівчата знову заспівали. І цю пісню не могли заглушити ніякі удари конвоїрів. У районі Писаревського моста (проходив на місці нинішнього скверу між вул. Горького і пр.Шевченка) дівчат, щоб вони не розбурхували своїми піснями народ, відокремили від засуджених на страту чоловіків і повели на територію 5-ї школи (нинішня Олександрівська гімназія), де під час окупації був концтабір. У дворі школи і були розстріляні мужні партизанки. Наказ про смертельний вирок був знайдений у архіві міста Суми.

Степанов Федір Пилипович

Степанов Федір Пилипович

Степанов Федір Пилипович, один з представників династії Степанових, народився 30 жовтня 1926 у Трихатах. Окрім нього в сім'ї було два брати і три сестри. Історію про походження роду передають з покоління в покоління. Брат батька Іван

Тимофійович, був грамотним і одного разу на сімейній раді вирішили його відправити на історичну батьківщину в Степанівку, що біля Москви, там йому і розповіли про те, як у далекі часи покинули рідні місця їх предки.

У ті часи (кінець XVIII століття) з різних місць Росії, Німеччини, Болгарії переселяли людей для освоєння південних земель, після перемог над турками. Давали земельні наділи, пільги, позички. По всьому півдню України стали з'являтися великі і маленькі поселення. Зібравши свої пожитки, на босу ногу пішли шукати кращу долю три сім'ї: Степанови, Кондратьєви і Карасьова, уподобавши місце на березі Південного Бугу, кожна сім'я почала будувати собі хату в районі, де зараз пам'ятник воїнам.

Федір Пилипович каже, що сім'ї були великими, займалися сільським господарством: землеробством і тваринництвом. Вирощували жито, овес, ячмінь, пшеницю. Тримали корів, коней, овець, свиней, птицю. Дівчаток з 12 років до заміжжя відправляли працювати в німецькі колонії: Гальбштадт, Ландау, Шульц, Шпалерово та ін., де вони виконували різні роботи: доглядали за худобою, допомагали по кухні, вишивали. Хлопчики потрібні були в своєму господарстві, вони займалися кіньми, волами.

Запам'яталось міцне господарство неподалік села у балці, в напрямку Чубівки (Новогригорівка) німця Іванушки (так його називали в народі). Було у Іванушки велике господарство: багато корів, овець, коней. У балці вирили колодязі, які давали для худоби воду. Іванушку особливо всі поважали і намагалися своїх дітей прибудувати до нього, адже близько, можна частіше відвідувати.

Після практики у німців дівчата були хорошими майстринями, кухарями. У батька господарство було невелике, жили не дуже заможні, наймитів не наймали, справлялися самі. У саду вирощували вишні, абрикоси, овочі.

Запам'ятався батько на весільному фото в шкіряних піджаку і брюках, що говорило про достаток. Батько мій народився в 1898 році, помер у 1978, мати Щербина Єфросинія Петрівна, народилася в 1900 році, померла в 1975 році. Поховані в Трихатах. У родині матері було 8 дітей.

У мене життя склалося так. Перед самою війною я закінчив 7-ми літню школу у Трихатах. Будівлі шкіл знаходилися: одне стара, в районі пам'ятника воїнам, а друге нагорі, де зараз і є школа.

Потім війна. Спочатку були біженці. Першими бігли євреї з Бессарабії з великими, навантаженими різним скарбом, підводами. Їм хтось сказав, що в Трихатах переправа і вони кинулися переправлятися по технологічному, незавершеному мосту. Вийшло скупчення возів, людей, розвернутися не можна і вперед дороги нема, так як цей міст не доходив до берега Гур'ївки на 150 метрів. Багато хто намагався продовжувати переправлятися по воді, вантаж тонував, а люди перепливали на інший берег.

Запам'яталося ще, як відступали солдати, що втратили свою зброю. Вони голодні налетіли на будинки на хуторі, за насипом, лазили по підвалах, ловили курей, шукали їжу в сараях. Це тривало кілька днів. По-російські чи по-українські вони не говорили і ми зробили висновок, що це калмики або якийсь іншої національності. Раптово з'явилися три німецьких солдата на мотоциклах і ці військові (близько 1000 чоловік) здалися їм. Притягли колючий дріт, самі зробили для себе загородку біля насипу і кілька днів там перебували під охороною. Їсти їм нічого не давали, полонені їли траву з під ніг, та так, що залишилася одна земля. Через кілька днів цих полонених відправили до Німеччини.

Захоплення села сталось спокійно, без бою. Тільки один воїн забрався на горище школи і звідти вбив кілька окупантів. Я не пам'ятаю, щоб були артобстріли або якісь канонади, з повітря бомбили і лише ті літаки, які не могли скинути бомби на Миколаїв, тому скидали в річку, іноді долітали і до Трихат. Один німецький літак підбили і льотчики катапультиувалися в Криничках, там їх спіймали і розстріляли місцеві жителі. Коли прийшли німці, то знайшли кривдників і розстріляли їх.

По правому березі П. Бугу від Первомайська, включаючи Одесу контролювали румуни. Трихати теж були »під

румунами». На іншому березі, в Гур'івці, Пісках і інших селах, і по всьому лівому узбережжю стояли німці. Порядки там були дуже суворі. Ледь що – шибениця або відправляли у Німеччину.

Румуни зовсім по-іншому ставилися до людей. Могли побити, зажадати відкуп (курку). Якщо зловлять за крадіжку, наприклад кукурудзи або проса, то поб'ють, але їжу не забирали і люди не жили в голоді. Працювали, у кожному дворі були запаси продовольства, птиця, яйця. Призначили старосту і зав. хоза. Старостою був дядько Яша, прізвисько Бздера.

Була в селі жандармерія з румунів (розташовувалася біля кладовища), їх завданням було стежити за дотриманням нових порядків і виловлювати тих, кому ці порядки не подобалися. Ловили, били, відправляли у в'язницю в Одесу. Була в селі і ще, так звана, «трудова армія», вона прокладала залізницю до Варварівки і перешивала рейки існуючої, так як німецький стандарт був вужчий. Носили на собі рейки, трудилися інтенсивно. На німецькій мапі 1944 року видно збудовану вузькоколейну залізницю, яка з'єднувала Трихати з Варварівкою. Також видно недобудовану залізницю через річку.

До кінця 1941 року міст побудували на дерев'яних опорах, а угорі металеві ферми. По ньому пішли поїзди зі зброєю. На поверхні мосту був настил з дерев'яних балок, щоб танки, гармати, машини могли йти своїм ходом. Передбачили й охорону моста. Були надувні гумові сигари і Ерлікон – спарені гармати, закопані у землю. Ці чотирьохствольні гармати, загальною кількістю близько 100, були розосереджені по всій довжині мосту і керувалися однією людиною! Міст охороняли німці. Їли квасолевий суп і мамалигу. Жили в школі. Будівельними роботами керували теж німці.

За всім порядком стежив німець, який їздив на гарному коні під сідлом. Одного разу німець їхав у Німеччину і наказав старості, щоб він стежив за конем. Повернувся німець, схопив

нашого Якова і потягнув топити в колодязь, той упирався, тоді окупант побив його до напівсмерті за погане ставлення до коня.

Говорили тоді, що Гітлер віддав таку велику частину України румунам за те, щоб вони завоювали Кавказ. Трихати були залізничною станцією, на яку прибували вантажі для наступу. Коні, дрова, тюки соломи, брили солі, продовольство все прибувало вагонами у Трихати, а потім переправлялася до Варварівку, звідти на пароплавах по Чорному морю до місця бойових дій. Коні були маленькі, для гірської місцевості, 15 коней вів один погонич. Солдати теж були одягнені відповідно. Це була гірська армія Антонеску. Бадьорі, веселі, одержимі. Через деякий час, зазнавши поразки, поверталися погоничі з кіньми назад, але вже кожен гнав до сотні конячок, а браві сідоки залишилися на полі битви. Міст підірвали німці при відступі. Заклали динаміт під опори і в 2:00 підірвали, попередивши про це мешканців села.

Нарешті прийшов 1944 рік, нас звільнили, всіх чоловіків з 1925 року забрали в армію. Мені дали відстрочку на два тижні, а потім призвали до винищувального батальйону, а ще через два тижні призвали до армії і направили в Гороховецьких табору, Івановської області для проходження підготовки. Там були поляки, латиші, литовці. Вони були військовими, на фронт їх не посилали, тримали в резерві, а коли ці країни звільнялися, то туди і посилали резервістів.

Іванівці до українців ставилися з презирством, звинувачували, що ми здали Україну. Вважали, що всі українці зрадники. Харчувалися капустою і водою. Там ми були два місяці, а потім фронт: Польща, Латвія, Білорусія (Гродно), Східна Пруссія. Під Кеннігсбергом мене поранило, розривна куля потрапила в ногу. Відправили до госпіталю спочатку в Білосток, а потім в Іваново, там був госпіталь тільки для поранених в руку або ногу. Пробув я на лікуванні шість місяців. Одного разу приїхала комісія з п'яти чоловік під керівництвом генерала і нагородили мене орденом Червоної Зірки, а раніше я вже був нагороджений орденом Слави 3-го ступеня за бої

під г.Лансберг. Представили мене і до 2-го ступеня, але загубилося прапор дивізії і всім нагороди скасували. Одягнені ми були дуже погано, все в латках. Моя сестра вислала гроші, на них я купив собі новий одяг і з'явився в Трихати, як годиться переможцям, хоч з милицею і паличкою і інвалідом другої групи.

У 1946 році поступив, а в 1950 році закінчив Миколаївський будівельний технікум, отримав спеціальність гідротехніка морських споруд. Направили мене на Волго-Донський канал будувати 14 шлюзів, працював у групі робочого проектування. Після смерті Сталіна, роботи згорнули, всіх відпустили по домівках, в тому числі і ув'язнених. Досі не зрозумію, навіщо було будувати стільки шлюзів? Щоправда, останній шлюз використовувався для системи зрошення Ростовських степів. Це був Сталінський план перетворення природи. На площі 600 тис га раніше ріс ковила, а потім вирощували все, що потрібно.

Потім мене перекинули в Уфу будувати гідроелектростанцію з висотою греблі 40 метрів, води вистачало і для поливу. За цей час закінчив у Куйбишеві інститут ім. Мікояна. Тут я працював представником від Москви, від інституту Гідроенергопроект.

У 1962 році повернувся в Трихати, будував Ольшанський цемзавод, працював виконробом, потім на заводі «Океан» у Миколаєві будував сухий док, на якому будували суховантажі типу «Зоя Космодем'янська», водотоннажністю 70 тис тонн. Далі працював в річковому порту начальником ОКСА 12 років.

Тепер я хочу повернутися в довоєнний час. Справа в тому, що в Трихатах була залізниця, але це був глухий кут. З іншого боку річки в Гур'івці теж була залізниця, але моста не було. Міст намагалися побудувати три рази. У 1914 році будували на дерев'яних палях. Потім громадянська війна не дозволила довести справу до кінця. Повернулися до цього в 1939 році. Почали робити довший насип. Для цього прислали так званих «грабарів». Близько 50 підвід навантажували піском в

місцевому кар'єрі і нескінченний потік возів насипав метрів сто насипу.

Жили грабарі на квартирах, коні стояли в сараях, їхні діти ходили з нами в школу. Потім побудували тимчасову ж.д. гілку від кар'єру до моста і майданчиками-вагонами возили пісок на будівництво, а грабарі поїхали на інший об'єкт. Засипали плавні для того, щоб скоротити довжину моста. Побудували технологічний міст над водою в півтора метра, з якого заливали бетон під ферми (на цей міст і кинулися біженці, але він не доходив до берега 150 метрів).

По руслу річки ходили пароплави з лопатями, возили людей з Миколаєва до Вознесенська із заходом в великі села, баржі возили щебінь, граніт. У 1940 році недалеко від майбутнього моста побудували пірс з рейками, туди заходили паровози для заправки водою, а також побудували гілку для складів. Одного разу сталося зіткнення паровоза зі складом, вантаженим тракторами для відправки в Румунію, удар був настільки сильним, що приїжджали газорізальники з Румунії та порізали трактора на металобрухт.

Нас, Степанових в Трихатах жило багато, і зараз є продовжувачі нашого роду. У мене сімейне життя склалося добре. У 1948 році одружився на Мандрі Марії Андріївні, 1924 року народження, уродженці нашого села (хата була біля глибокої криниці), розписалися у сільраді. У нас є син Віктор, 1970 року народження, працює в Миколаєві механіком по електроніці, невістка Тетяна написала докторську дисертацію з дошкільного виховання дітей, внучки Віка і Даша закінчили університети з відзнакою. Зараз я живу в Миколаєві на вул.Радянській, приходьте земляки в гості.

Подсака Ольга Пантелеївна

Ця людина належить до покоління людей, яке вистраждало під чорним крилом голодоморів, яке вистояло криваве пекло війни, яке відбудовувало зруйноване.

Подсака Ольга Пантелеївна

16 листопада 2015 року відзначила свій 90-літній ювілей жителька села Трихати Подсака Ольга Пантелеївна. В цей день прийшли привітати її рідні, близькі, і просто жителі села. Адже, майже ціле століття мешкає вона в нашому селі, в якому народилася в далекому

1925 році.

Згадує Ольга Пантелеївна страшні роки голодомору, коли померли братик і сестричка, коли ледь не померла мати, тому що все віддавала дітям, а їх залишалось ще троє: Григорій, Ольга і найменша Дар'я. Старші діти рятували сім'ю від голоду (батько залишив їх у 1933 році), йшли на річку, збирали річкові горіхи, розбивали їх у ступці, потім варили. А ще варили з рогози «бовтанку» і так рятувалися від голоду.

Пізніше мати пішла працювати, а всі домашні справи лягали на плечі дітей: Ользі доводилося доглядати молодшу сестру, ходити до школи. Вона дуже любила навчатися, мала гарні оцінки, але після закінчення 4 класу мати забрала її на роботу, в той час у колгоспі вирощували бавовну і на її збір залучали всіх, навіть дітей. Більше до школи Ольга не ходила.

Річкові горіхи

Потім війна, страшні роки окупації. Жандармерія знаходилась поруч з будинком, де жила сім'я Ольги Пантелеївни, і хлопцям часто перепадало від румунських окупантів, в тому числі і брату. А Ольга була гарна, мала довгі коси, тому виходити з дому було небезпечно і мати не

дозволяла потрапляти на очі ворогам, а коли виходила до криниці по воду, то закривала обличчя хусткою. Пережили окупацію, брат Ольги пішов на фронт і не повернувся.

У 1948 році Ольга вийшла заміж, через 2 роки розлучилася з чоловіком і більше заміж не виходила. У 60-х роках померла молодша сестра – Дар'я, залишивши 9-ти річну доньку Любу і півторарічного сина Сашка. Ольга стала їх опікуном, а вони – звати її мамою. Розпочалися тяжкі трудові роки. До 1950 року Ольга Пантелеївна працювала в колгоспі на різних роботах, потім, майже 3 роки – на Тернуватському комбінаті будматеріалів – на шахтах пиляли камінь. «Це були одні з найважчих років, пиляли по 200 штук каміння в день, а потім пішки повертались додому за 7 км» – згадує старійшина села. Потім 10 років працювала кухарем у мехколоні № 25 «Одестрасбуд». Теж нелегко було, тому що доводилось переїздити з мехколоною з одного місця в інше. Діти залишалися з бабусею, мамою Ольги. В 70-х роках працювала на різних тяжких роботах – відкатницею, бетонницею залізничних колій. А потім, до виходу на заслужений відпочинок, працювала варщиком на гідролізно-дріжджовому заводі.

Дуже тяжко працювала все своє життя Ольга Пантелеївна, але в свої 90 років вона завжди життєрадісна, привітна і доброзичлива, не пропускає жодного свята, які проводяться у селі.

Наша ювілярка має трьох онуків: Юрко закінчив сільськогосподарський інститут, Славко – будівельник, працює за кордоном, Аня навчається у 9 класі. Правнуки: Сашко – студент Чорноморського державного університету імені Петра Могили, Владислав учень 9 класу. Всі вони – її гордість!

Кравченко Ніна Юріївна

Вона заслуговує поваги і шани – ця скромна працююча жінка, про талант якої мало хто знає в нашому селі, хоча колись жодне свято не обходилося без віршів, складених нею:

Кравченко Ніна Юріївна

чи то народження дитини, чи шкільні свята, чи дні народження членів колективу, в якому працювала, чи то про добрих, працюючих людей, або просто для душі – неначе самі складалися рядочки її віршів.

Народилася Ніна Юріївна на хуторі «Красный Октябрь» Луганської області у 1932 році. Батько працював учителем, а матір зустрів, коли навчався у лікбезі.

У 1936 році молода сім'я з малою Ніною на руках переїхала у сусіднє село Рафаїловку. Тут народилася ще одна дитина – брат Ніни.

У 1941 році дівчинка пішла до 1 класу. Під час окупації вчителі розбирали дітей по своїх домівках і навчали їх там, а після визволення всі знову повернулись до школи.

У 1949 році закінчила семирічку, а ось восьмирічку не закінчила, хоча спочатку з подругою вдвох ходили пішки 5 км до сусіднього села. Дуже важко було, особливо в негоду, і страшно...

Ще, навчаючись у школі, Ніна знала, що таке тяжка праця. Влітку працювала у сусідньому колгоспі, де за 45 виходів заробила свою землю, на якій їхня сім'я могла засівати соняшник, кукурудзу. Згадує карточки, які видавали на продукти, як стояла в черзі за хлібом: по 300 грамів. Татові-вчителю видавали 400 грамів, а мама отримувала найбільше – 1 кілограм 300 г, тому що на той час вона працювала на шахті «саночником». Це була дуже тяжка і виснажлива праця.

Жінки, майже лежачи, викидали вугілля із забою, потім на так званих «санчатах» на ліктях і колінах тягли його і перекидали у вагонетки. Ніна Юріївна добре пам'ятає здерті до кості мамині лікті і коліна і на свої очі бачила її працю, коли приносила мамі обід.

З дитинства Ніна хотіла стати лікарем. Це була її найзаповітніша мрія. Але, коли вона працювала у сусідньому селі на збиранні врожаю у саду – тоді зрозуміла, що буде агрономом. І в 1950 році вступила до Верхньодніпровського сільськогосподарського технікуму на агронома-плодоовочівника. У 1954 році закінчила і отримала направлення у Миколаївську область. Приїхала в Криничанську МТС, а звідти у село Трихати – агрономом. Тут зустріла свого майбутнього чоловіка – молодого будівельника Володимира. Це було кохання з першого погляду, і вже за чотири місяці вони одружились. У 1955 році народилась донечка Люда, у 1957 році – друга донька Тамара, а ще через 11 років в сім'ї з'явився довгоочікуваний син Юрій.

За цей час Ніна Юріївна завжди працювала в радгоспі, не хestуючи ніякою роботою, там, де були необхідні її працьовиті руки. Була і пташницею, і телятницею, і у дитячому садочку – нянею, була стригалем овець, обліковцем на фермі і на полі. А у школі, для десятикласників проводила сільськогосподарську практику. І весь цей час вона писала вірші : дитячі, про тварин, про природу – для своїх донечок, на шкільні свята. Присвячувала їх телятницям, дояркам, механізаторам, рідному селу. Ось вірш, який вона написала після народження сина:

*Спи, моя рибонько,
Спи, мій синочку.
Ти ж моє сонечко,
Спатоньки хочеш.
Спи, засинай, моє любе дитятко
Хай сни тобі сняться
Хороші й солодкі.
Хай тобі сняться квітучі поля,*

*Нехай, сину, буде щаслива земля.
Щаслива родина, в якій ми живем.
Щасливе майбутнє, до якого ми йдем.
Як станеш дорослим, захищай правду, сину,
Щоб бачила мати в тобі справжню людину.*

У 1985 році, коли село Трихати було відділено від радгоспу «Криничанський» і створено садово-виноградарський радгосп «Лазурний», Ніна Юріївна стала бригадиром садово-виноградної бригади, яка збирала високі врожаї, за що неодноразово відзначалась дипломами, грамотами, цінними подарунками.

У 1992 році Ніна Юріївна пішла на заслужений відпочинок, але не полишає писати вірші. Ось деякі з них:

*Слава тобі, Україно, – Батьківщина рідна
Ще Тарасом оспівана, земля наша вільна.
Уже вільна Україна та захисту просить
Станем, браття, вже на захист,
Спостерігатъ досить.*

*Слався, слався, Україно, слався на віки ти.
Заслужила уже щастя за тяжкі роки ці.
Вірю, правда запанує, а брехня загине,
І тоді на міцні ноги стане Україна.*

*Жовтий колір на прапорі – поле із хлібами,
А блакитний його колір – зв'язок з небесами.
Щоб людський труд у пошані був у нас навечно
Слався, моя Україно, незламна і вічна.*

Не можна не звернути уваги ще на одне захоплення цієї дивовижної жінки. Це її квітник. Ділянка землі на прибудинковій території відділена для квітів, що вирощує Ніна Юріївна. Починаючи з ранньої весни і до перших заморозків вони радують перехожих своїм різнобарв'ям. Тут можна побачити і звичайні мальви, ромашки та чорнобривці, можна вдихнути аромати троянд, півоній та конвалій. Та Ніна Юріївна

полюбляє ще й щось незвичайне, екзотичне – клематис, юку, традесканцію вергільську та безліч інших різноманітних квітів. Але й це ще не все. Будь-які цілющі трави, лікарські рослини можна знайти в її саду. Ніна Юріївна – щедра душа, завжди поділиться насінням чи розсадою, дасть слушну пораду щодо лікування травами, як висаджувати, доглядати, хай люди теж вирощують у себе і згадують її теплим словом.

Хочеться розповісти і про зошит – записник Ніни Юріївни. Це справжній скарб, з якого можна черпати цікавий і повчальний матеріал. Тут можна побачити таблиці норм висіву, потреба в кормах для худоби, вага 1 кубічного метра різноманітної продукції в кілограмах... Гарним, рівеньким і розбірливим почерком записані улюблені вірші різних поетів, народна мудрість, вислови давніх філософів, на цілій сторінці розписано родовід сім'ї, записані дати народження за місцями всіх родичів (я нарахувала їх рівно 100 чоловік). Гадаю, багатьом закортіло б зазирнути у цей записник. І, звичайно, у ньому ж – вірші Ніни Юріївни. Останні твори її – це чотирьохрядкові вірші-Молитви. Їх більше п'ятдесяти і почала вона писати їх, коли втратила чоловіка, а потім старшу доньку.

У минулому році Ніна Юріївна відзначила ювілей – 80 років. Вона має шість онуків і вісім правнуків.

Ось ще один з її віршів:

Діду й бабі пощастило, щастя «привалило»

Бо вже шосте онуча на цей світ з'явилося.

То ж радіють дід і баба,

Що росте їхня сім'я,

Що працюють не дарма

Що живуть не без сліда,

Що країні нашій милій

Росте зміна в майбуття

А у спадщину лишаять

Любов до праці і життя.

Любіть, діти, нашу землю,

Від землі вся сила йде

*Хто працює справедливо,
Той ніде не пропаде.*

Вся любов до життя, до людей цієї чудової жінки, її знання та життєва мудрість викладені в її поезії, яку може й не назвеш професійною, але є в ній найголовніше – щирість та любов. Її творчий дар перейняла найменша онука, Марина, яка закінчує Національний університет «Львівська політехніка». Вона також пише вірші. Деякі з них вже друкуються і ввійшли до збірки молодих поетів Львівщини. Спілкуючись з Ніною Юрївною, дивлячись в її очі, що світяться добротою, не зважаючи на смуток і тугу, можливо, розтривоженими спогадами про минуле, бачиш в них любов, надію і віру.

Кондратьєва Ніна Костянтинівна

Кондратьєва Ніна Костянтинівна

(Розповідь записана у 2009 році Нійзамовою О.О.).

Минають літа... Старіють люди... змінюються режими, а іноді й людські ідеали. Та завжди людина прагне зробити щось оригінальне, незвичайне, відкрити щось нове, щоб пам'ять про неї лишалася у величезних палацах або маленьких хатках, збудованих її руками, у зелених лісах або поодинокій яблуньці, у прекрасній мелодії, що була написана колись для

коханої, або у простій народній пісні, збереженій і переданій у спадок. І все це завдяки тому, що людина працює. Працює, щоб жити, працює, щоб приносити користь іншим людям,

працює, щоб зробити свій край щасливим і багатим. Золоті поля пшениці, прекрасні пам'ятники архітектури та мистецтва, відкриття в галузі науки – все це спадщина, яку залишає людина-творець, людина-трудівник. Людина трудівник – найкоштовніший скарб.

Це були роки колективізації. В селі Трихати жила велика, але бідна родина Щербини Костянтина і Євдокії.

Працювали в колгоспі, піднімали країну, село з руїн після громадянської війни.

Тяжко було, але в цій родині народжуються діти. Старший Микола, 1925 р.н., Ніна, 1928 р.н., Євдокія, 1930 р.н. і Петро, 1933 р.н. В кожного із цих дітей по-різному склалася доля.

Микола – найстарший син в родині був дуже старанною дитиною. Навчався в школі, був дуже сумлінним і працьовитим – опорою батька.

Після закінчення 7 класу вступив до Миколаївського суднобудівного технікуму, в якому навчався на "відмінно" і отримував Сталінську стипендію для кращих учнів. Але, на жаль, так і не судилося йому будувати кораблі. Відразу після закінчення навчального закладу розпочалася Велика Вітчизняна війна, і Микола добровольцем пішов на фронт. В перший рік війни в 1941 році він і загинув в Молдавії, і похований в братській могилі, яка знаходиться за 200 метрів від Дністра.

Сестра Ніна, згадуючи його все своє життя, написала братові цей вірш:

*Ішли твої юнацькі роки
Над річкою, що в комишах вилась.
Та ти не встиг закінчить мрії –
Страшна війна розпочалась.
Ти пішов на бій кривавий,
Щоб захистити рідний край.*

*Прощайте, рідні, рідна хата,
Ніколи нас не забувай.
Ти з ворогом боровся вперто,
Не відступаючи назад,
Та вража куля підскочила,
І ти пішов від нас, наш брат!
І ти лежав на полі битви,
І кров юнацька річкою лилась.
Тихенько вітер теребив твоє волосся,
Трава зелена з жалю похилилась.
І скільки їх таких лежало
Понад Дністром, за горбом високим,
І кров червона дзюркотіла
Із ран нестриманим потоком.
Та спить спокійно, вічним сном
Над річкою Дністром.
Прощайте, рідні, дорогі, прощайте!
Війна – безмірне горе, сльози, кров,
Це сироти і вдови і каліки.*

Ніна Костянтинівна – друга дитина в родині. Після закінчення школи вступила до Миколаївського сільськогосподарського технікуму та отримала спеціальність бухгалтера і все життя віддала цій роботі. Згадує своє дитинство зі сльозами на очах, бо воно припало на дуже нелегкий час. В пам'яті спливають і роки голоду, і війни, і тяжкі післявоєнні роки, й смерть матері, загибель брата і батька

Тяжко згадувати роки голодомору, до сьогоднішнього дня перед очима постає та страшна картина.

В 1930 році народилася третя дитина в родині – Євдокія – вона була глухонімою. Навчалася в спеціалізованій школі в Миколаєві. Навчалася також дуже добре. Коли її відвідували, то за успішне навчання у Дусі завжди були нові речі: то новеньке зимове пальто, то черевики чи кофтинка. Після закінчення профільної школи Дуся працювала спочатку на швейній фабриці, а згодом перейшла на меблеву, де

працювала в бригаді глухонімих бригадиром. Померла у віці 60 років.

В страшні роки голодомору народилася наймолодша дитина в родині Кондратьєвих – Петро (15.07.1933 р.).

Мама не могла сидіти вдома і доглядати сина – вона працювала, беручи немовля з собою на роботу. В середині 1933 року, працюючи на городі, який знаходився за межами села на березі річки, вона спустилася до річки, щоб попрайти дитячі пелюшки. Розігріта від роботи, зайшла в холодну воду, після чого захворіла. Спочатку хвороба не вдавалася визнаки, але через 4 роки вона почала прогресувати, і останні 2 роки свого життя мати чотирьох дітей була прикута до ліжка і померла в 1942 році.

В 1941 році село Трихати було окуповане румунами, які відкрили школу для дітей села, і наймолодший, Петро, пішов до 1 класу цієї школи.

Після визволення в селі почала працювати семирічка, де продовжив навчання і закінчив у 1949 році на "відмінно".

Після закінчення школи разом із сестрою вони пішки йдуть до Варварівського воєнкомату (баба Ніна пригадує свій одяг – полатане старе плаття і рвані черевики), їх дуже привітно зустрічає воєнком і пропонує вступити до військового училища – (воно найближче), їдуть до Одеси, і Петро з успіхом здає іспити.

Після закінчення Петро І йде працювати на теплохід «Павлівськ» на Чорноморському флоті.

Він поєднує роботу на морі з навчанням в аспірантурі (пише наукові статті з медицини, які друкуються як в радянських журналах, так і за кордоном - в Польщі і Румунії). Згодом змінює лабораторією по дослідженню тварин в космосі, які в Радянському Союзі очолював космонавт Леонов. В лютому

1980 року захищає докторську дисертацію, а в березні раптово помирає.

Була велика сім'я, яка витримала роки голодоморів, війни, повоєнні роки. І залишились її нащадки.

Приклад життя цієї родини став уроком для майбутніх поколінь. Вони завжди пам'ятатимуть, з якого роду в світі почались. Любов до Батьківщини – це поклик предків, поклик роду. Якщо немає зв'язку з минулим – немає зв'язку часів і поколінь. Якщо ми відриваємось від кореня свого роду, заколисуємо свою пам'ять і лінуємося озирнутися бодай на десятки літ назад, щоб побачити і відчути, як жили батьки наші, і якщо нам не болітимуть їхні болі і ми не радітимемо їхніми радощами, тоді ми нічого не варті. Корінь роду висохне, як вирване бурею дерево, і нічого людяного, справжнього не залишиться дітям нашим.

Цыбко Петр Андреевич (автобіографічний нарис, 2009 р.)

Цыбко П.А.

Родился я 9 июля 1949 года в селе Трихаты, на хуторе, который раньше называли Булгаковкой. В нашем селе много фамилий : Кондратьевы, Цыбко, Степановы, Мандры, Чечуй и другие, связанные родственными узами, близкими и далекими, но есть и просто однофамильцы. Наша фамилия распространена не только в Трихатах, а в Криничках, Ольшанском, Новоселовке, Сопетне, Терноватой, в городе Николаеве, есть наша фамилия и в Норильске, где я проработал лучшие свои годы. А пошла моя фамилия от моего прадеда Якова Цыбко, у него было 13 детей, мой дед Федот был самым старшим, он в 1916 году женился на Матрене, а в 1918 году у них родился Андрей, мой отец. У отца было еще три брата и одна сестра,

родная только по матери. Дед мой умер от тифа, когда моему отцу было всего год. Отец в 1947 году женился на Кондратьевой Екатерине Андреевне и у них родилось два сына: Николай в 1948 году и через год появился я. Нас родители с детства приучили называть всех на Вы, так мы и сейчас с Николаем, называем друг друга так. Он переехал в Варваровку, построил хороший дом, занимается бизнесом, строительством. Моя мать родилась в 1912 году, в семье было девять детей, мать самая младшая. В 1964 году я пошел в нашу, Трихатскую семилетнюю школу, а потом доучивался в Криничках, жили на квартире и, наверное, поэтому выросли быстрее и еще больше ценили своих родителей и вообще людей. Даже сейчас, мы всегда подчеркнуто уважительно относимся к старшим, а они так же относятся к нам. В 1967 году женился на Машковой Лидии Федоровне, она родом из Новопетровки и работала в Сопетне, в больнице санитаркой (перевозили тогда всех лодочники бесплатно, а зимой по льду). У нас родилось четверо детей. Самая старшая Анжела, 1968 года живет в Норильске, в 1994 году подарила нам внука Гарика. Андрей родился в 1974, живет в Ольшанском, имеет трех детей: Петра, Федора и Лидию. Наташа родилась в 1970 году, живет в Николаеве и у нее две дочери Аня и Кристина, а в 1985 году у нас в Норильске родился сын Александр, сейчас живет в Николаеве.

Трудовая деятельность моя начиналась в Ольшанском. Работал водителем в рабкоопе, сварщиком строил цемзавод, потом строил гидролизно-дрожжевой завод. В то время наши трихатские ребята поехали на работу в Норильск. Вот и я поехал искать лучшей доли, а через год забрал с собой семью. Сначала строили Надежденский завод, там я 6 лет проработал сварщиком, затем перешел на рудник «Известняков». Затем работал электромехаником, начальником участка, главным механиком рудника. В 1994 году мне назначили "северную" пенсию, я еще два года проработал, а потом уволился и уехал в родное село Трихаты.

Поселился в родительском доме на хуторе Булгаковка и занялся частной сельскохозяйственной деятельностью. Затем

открыл частный магазин, куда доставлял все необходимые продукты для жителей хутора. Я рад, что моя семья занялась полезной деятельностью. Кроме продуктов, я старался помогать всем, кому необходима помощь: привезти баллоны с газом, лекарства, отвезти в больницу... В 2009 году мне предложили выдвинуть свою кандидатуру на должность председателя сельского совета. Люди меня поддержали, и я в течение года делал все, что было в моих возможностях для развития села. А в 2010 году был избран депутатом Николаевского районного совета. Много планов, надеюсь, и возможности будут, чтобы сделать наше село лучшим и процветающим как в социально-экономическом, так и в культурном развитии.

Багато встиг зробити Цибко П.А. і на посаді сільського голови, і на посаді депутата районної ради. На жаль, всім планам нашого благодійника і просто чудової людини здійснитись не судилося.

На початку 2013 року він несподівано пішов із життя. Але залишив після себе добру згадку. Добрий, щирий, відкритий, чуйний, любив людей і рідне село - такі риси були притаманні цій Людині - Людині з великої літери.

Кондратьєв Михайло Іванович (автобіографічний нарис, 2010 р.)

Народився в місті Іловайськ, Донецької області, 11 листопада 1952 року в сім'ї залізничників. Вчився і закінчив в 1969 році середню школу № 13, потім працював у вагонному депо теслею, електриком. З 1970 по 1972 рік служив в армії, а з 1972 року по 1977 рік навчався і закінчив Донецький інститут радянської торгівлі.

Все життя побудовано на випадковості. Так сталося в 1941 році, коли мої батьки приїхали з Москви в село Трихати будувати новий, сучасний залізничний міст через р. Південний Буг, приїхали всім сімейством: батько Іван Степанович, мати

Кондратьев Михайло Іванович

Софія Степанівна, брат батька Олексій, мати батька, моя бабуса Наталка Фокановна. Всі працювали у всесоюзному Мостозагоні, який їздив по всьому Радянському Союзу, будували мости, переправи від Бреста до Магадана.

Мати - кранівник величезного баштового крана (у 23 роки!), батько - виконроб (в 27 років!). Не встигли розвернутися і підготуватися до робіт, як

почалася війна. Так як залізничники та мостобудівники мали захист від призову в армію, а наступ німців було несподівано стрімким, то жодних вказівок щодо подальшої роботи мостобудівників не встигли надійти. Довелося пристосовуватися відповідно до обставин. Чоловіки ховалися в льохах і підвалах (щоб не потрапляти на очі окупантам), лише вночі обережно виходили на поверхню, а жінки працювали в полі і вдома по господарству. Потім німців на правому березі Південного Бугу замінили румуни.

У серпні сталася трагічна випадковість, німець випадково вистрілив з автомата і потрапив в мою бабусю Наталію Фокановну. Розповідають, що у німців були дуже суворі вказівки щодо пострілів у мирне населення і за це покладалося мінімум покарання батогами. Німець дуже злякався, кудись втік, дуже переживав, його шукали два дні, знайшли, і подивившись на його переляк, вирішили батогами не карати. Бої були такі сильні, що бабусю побоялися ховати на кладовищі і спочатку поховали у дворі, а жили на "квартирі" у Петрових. Потім, коли фронт пішов далі, сини перепоховали її на сільське кладовище, встановили хрест, в нижній частині, оббитий покрівельним залізом (це залізо потім зіграє свою історичну роль).

У Трихатах народилися мої сестри Тетяна (15.02.1942) і Євдокія (15.02.1944). В паспорті у них записано: Варварівська сільрада, Миколаївської області. Хрестили у Варварівській церкві. Під час окупації, мати розповідала, що по хліб ходили в Варварівку. Одного разу вона їздила до Одеси викуповувати батька і його брата із в'язниці у румунів. Продала все, що можна було продати. Їх зловили, коли вони, втративши обережність, вийшли вдень на поверхню і потрапили на патруль. "Порушували дисципліну" наші чоловіки часто, робили брагу в підвалах.

Олексій, брат батька, познайомився з молодою дівчиною з Трихатського хутора (він і зараз є, в 10 км від с. Трихати) Любою Бойцун. 1 жовтня 1943 у них народився богатир, назвали теж Олексієм. Коли він виріс, одружився і переїхав у сусіднє село Новоселівку, до своєї дружини Олександри, де у них народилася дочка Лариса. Працював на цементному заводі у Ольшанському, в радгоспі трактористом, ковалем, механізатором, зав.током, будував гідролізно-дріжджовий завод.

Моя мати мені розповідала, що під час наступу загинуло багато людей як військових, так і мирних. Річ в тому, що в Трихатах була потужна переправа і всі відступаючі і біженці кинулися до неї, це і використовували німці, проводячи безперервні атаки з повітря і артилерією. Мати казала, що було це всього кілька днів, але жах запам'ятався на все життя. Вона запам'ятала його настільки, що навіть у 90-х роках, згадуючи, ділилася, що згодна працювати цілодобово за хліб і воду, аби не було війни.

У 1943 році, коли вже наступали радянські війська, мій батько з братом приєдналися до них. Батько був сапером, а Олексій потрапив у інтендантські війська. Батько не любив згадувати про війну і не міг дивитися фільми про війну. На фронті він отримав кілька поранень. Сапери в основному наводили переправи через річки, як правило, під бомбами німецьких літаків. У домашньому архіві є подяки від Сталіна, в тому числі і за Яссо-Кишинівську операцію і взяття Будапешта.

Після війни чоловіки повернулися в Трихати, а потім батько з родиною виїхав відновлювати мости в Донбасі. А Олексій, попрощавшись зі своєю красунею Любов'ю, поїхав ненадовго провідати (як виявилось потім) свою дружину Марію і сина Івана на батьківщину в с. Засосенку, на Дон, обіцяючи скоро повернутися. Але повернення затяглося, і на Дону у нього народилися ще два сини Володимир і Микола, і дочка Ніна. Люба, не дочекавшись повернення чоловіка, вирішила послати сина Олексія з онукою Ларисою в 1975 році на Дон, знайти свого батька і дідуся. Зустріч була для Марії несподіваною. Поплакали, але примирилися, зав'язалося листування. Одного разу Ніна (випадково) поїхала в гості до брата в Новоселівку, але так і залишилася там. Потім влаштувалася на роботу на трикотажну фабрику в Миколаєві. Марія і Люба вперше зустрілися на весіллі у Ніни, примирення пройшло на диво швидко. Потім Олексій кілька разів приїжджав до сина, але Люба його не пробачила за обман, за те, що вінчалася в церкві з одруженим чоловіком.

Наступна випадковість сталася в 1977 році, коли після закінчення інституту приїхав “покупець” з Миколаєва і запросив мене на роботу. До цього я не знав ні Миколаєва, ні Трихат, ні історії, яка тут сталася, дізнався тільки, що живе тут моя двоюрідна сестра Ніна, потім через неї я дізнався про двоюрідного брата, який народився під час війни, Олексія, поїхали в гості, відразу подружилися. Шура, дружина Олексія, накрила стіл, добре посиділи.

Минуло півроку, ми (дружина Наталя і син Михайло) влаштувалися в Миколаєві і до нас приїхав провідати мій батько. Поїхали на кладовище в Трихати без надії знайти могилку моєї бабусі. Довго ходили і за допомогою однієї бабусі, що жила поруч, знайшли хрест, оббитий залізом!, Він настільки прогнів, що тримався тільки на цьому металі, навіть цвяхи згнили і розсипалися, але був підфарбований срібрином і могила була доглянута. Спасибі трихатчанам за турботу! Я і зараз, приїжджаючи на кладовище, дивуюся його доглянутість і порядку. А в день проводів тут збираються дуже

багато людей з різних міст і ми вже подружилися з усіма і раді, як родичам.

Кондратьєв М.І. та Кравченко С.Т. на закладці парку в Трихатській школі

Хрест ми зробили новий дерев'яний, потім ще один з дуба, а потім зробили пам'ятник з граніту, де написали історію і намалювали міст. Такі випадковості відбулися в моєму житті, які привели мене на Миколаївську землю, дали роботу, житло. Тут у нас народилася донька Наталя. Батько і мати, коли ще були живі, говорили, що це мене покликала бабуса Наталка. Якщо це так, то я їй дуже вдячний. Вдячний за те, що живу тут, що приїжджаю в село Трихати, що можу докласти свої знання і досвід, щоб люди краще знали свою історію.

У квітні 2009 року ми разом із селянами виготовили і встановили великий поклінний хрест на місці зруйнованого храму Катерини, обгородили територію, посадили деревця. У квітні 2010 року встановили поклінний хрест і почали будівництво нового храму на новому місці, встановивши там теж поклінний хрест. У травні 2010 року встановили хрест на

воді, освятили його і провели молебен за загиблими на переправі 11-13 серпня 1941 року.

Зустріч-вогник з людьми поважного віку "Роки людині до лиця", 2011 рік

Святкування дня людей поважного віку, 2015 рік

Вдячний, що знайшов в селі підтримку, розуміння і допомогу жителів. Вдячний я сільському голові Цибко П.А., секретарю сільради Бесклубой Т.І., начальнику охорони моста Антонову В.М., директору школи Кравченко С.Т. і ще багатьом, багатьом людям. Сам нічого не зробиш, а разом можна зробити багато чого. Ми жартуємо, називаючи наше село “Місто-Герой”. А чому не Герої, справжнісінькі Герої жили і живуть в нашому прекрасному селі Трихати. Ось такі люди жили і живуть і приїжджають до нашого села. Вони заслужили шани, поваги і вдячності.

Пишається трихатський рід старійшинами села, тими, хто найстарший за віком, чиї скроні вкрила сивина, чиї руки в мозолях, чия мудрість життєва є повчальною книгою для молодого покоління. Це Кондратьєва Н.М., Подсака О.П., Кондратьєва А.К., Каліна О.П., Чечуй В.Т., Радутна Є.О., Цибко Н.К. Дякуючи їм, ми можемо згадати минуле, щоб щасливим було майбутнє.

Молодь і спорт

Спорт завжди привертав увагу молоді села. Основним видом спорту був футбол, яким займалися хлопчачи та молоді хлопці на стихійних майданчиках біля річки, на пустирях, на шкільному стадіоні.

Баскетбольна команда села

Бандурко В.В.

Потім почали встановлювати волейбольні майданчики (першим ініціатором був Нійзамов С.С.), а за селом зробили велике футбольне поле, яке ініціював великий шанувальник футболу Заболотній С.В. Він зібрав футбольну команду хлопців, які у вільний час збиралися, щоб пограти в улюблену гру. Потім стали проводити зустрічі з командами сусідніх сіл, неодноразово здобували перемоги та призові місця. Так, у 2004 році команда виборола II місце в районі в змаганнях з міні-футболу, присвяченому Дню захисника Вітчизни.

З'явилися і свої чемпіони з інших видів спорту. Брати Олександр та Ігор Яковлєви не один рік займалися бойовим мистецтвом – кікбоксингом. Вони – переможці і призери фіналів чемпіонату України, кубків Європи, чемпіонатів

Брати Яковлеви, Олександр та Ігор

Європи, кандидати в майстри спорту, нагороджені багатьма медалями та кубками.

Продовжувачем цього виду бойового мистецтва став Бандурко Валерій, який у чемпіонатах з кікбоксингу та фіналах кубків України виборює призові місця. За спортивні

досягнення Національним комітетом фізкультури і спорту йому присвоєно звання кандидата в майстри спорту України. Прославив наше село не лише в Україні, а й в усьому світі Максим Яровий – срібний та бронзовий призер Паралімпійських ігор у Сочі 2014 р. з лижних перегонів та біатлону. Дворазовий чемпіон світу 2015 року, багаторазовий переможець етапів Кубка світу, чемпіон України, майстер спорту України міжнародного класу. У 2014 році Максиму присвоєно звання «Почесний громадянин села Трихати» та «Почесний громадянин Миколаївського району».

Яровий Максим, олімпійське срібло

Яровий Максим

Молодше покоління підтримує наших чемпіонів і наслідує їх прикладу. Баскетбольна команда дівчат Трихатської школи (тренер - Головка С.Д.) постійно стає переможцями на змаганнях серед шкіл району та призерами обласних змагань.

Яровий Максим
Нам є ким пишатися.

Дівоча баскетбольна команда

Здорові діти – здорове суспільство

Діти – наше майбутнє. Тому до Дня села, який трихатці вперше святкували 27 липня 2013 року, для дітей і було споруджено перший ігровий майданчик у нашому селі. Це те місце, де діти можуть проводити свій вільний час.

У спорудженні майданчика брали участь небайдужі. Організатором став Гаман Сергій, а його першими помічниками були його дружина Катерина, Мостовий Олександр Степанович, Цибко Андрій Артемович, сім'ї Сітайла Євгена, Бєлих Сергія, Цибка Миколи, Макарова Олександра, Макарова Сергія, Карася Володимира, Бирсана Сергія, Мащенко Олександра.

Перерізання символічної стрічки, 2013 рік

Велика подяка Яковлеву Віталію, Цибку Павлу, Швецю Віталію, Прозапасу Володимиру, Лапинському Віктору, Буяну Володимиру, Наумовій Юлії, Полевому Анатолію, Ожаровському Анатолію. А також нашій молоді: сестрам Кондратьєвим, Васильчук Олені, Карасю Олександрю, Биндус Софії, Кисельовій Олександрі, братам Корнійчукам, братам Лихошам, Намашку Вадиму, Бирсану Кості, Бирсан Насті та Ганні, Берсан Альоні та Тетяні.

Ми вдячні всім небайдужим за підтримку і допомогу (на спорудження ігрового майданчика мешканцями села було зібрано більше 800 грн.).

Маємо надію, що такі майданчики будуть створені і в інших мікрорайонах села. На відкритті дитячого майданчика зі словами привітання і вдячності учасникам його створення виступили сільський голова Макаров О.В., голова райдержадміністрації Григор'єв С.М., його перший заступник Бродецький О.О. Слова подяки від батьків висловила Макарова Ю. Перерізати символічну стрічку запросили наших юних жителів села Гаман Анну та Короченка Олександра. А допомагали їм організатор спорудження майданчика Гаман С.С.

На відкритті майданчика, 2013 рік

Потім запросили дівчаток та хлопчиків випробувати знаряддя майданчика на міцність і поласувати солодощами. В небо символічно злетіли різнокольорові китайські ліхтарики. А настоятель храму Святого Георгія Побєдоносця отець Іоанн освятив майданчик. Нехай завжди на цьому майданчику лунає дитячий радісний сміх і сяють радісні обличчя наших діток.

Другий дитячий майданчик на Набережній

14 квітня 2016 року відкрився ще один дитячий майданчик. Його ініціатором і спонсором став Кондратьєв М.І. Дітвора вже оцінила подарунок – на вечір тут збираються батьки з дітьми, і не тільки з ближніх будинків.

Велика подяка Скрипак Л.П., яка своєю працею і авторитетом сприяла прискоренню побудови майданчика. Небайдужі мешканці навколишніх будинків розчистили територію, посадили дерева, кущі, а головні елементи майданчика зроблені і подаровані співробітниками ТБ

“Миколаїв” Іваном Лещенком, Ігорем Перуном та Віктором Доевняком.

Майданчик на Набережній

Майданчик на Набережній

Майданчик на Набережній

Також безпосередньо приймав участь сільський голова Макаров О.В. Але робота ще не закінчена, планується доставити дві вантажівки піску, та встановити додаткові ігрові елементи, щоб розширити майданчик на вільну територію. Гадаємо, що це не межа, і на території села з'являться такі ж дитячі ігрові майданчики на радість дітворі та задоволення мешканців села.

Їм вдячні трихатчани

Почесні громадяни села

Наш край прославили видатні особи, які зробили вагомий внесок у історичний та культурний розвиток краю. Цим людям рішенням сільської ради шостого скликання від 27 травня 2013 року було присвоєно звання «Почесний громадянин села Трихати».

*Кондратьєв
М.І.*

Лапшов Афанасій Васильович. Загинув 14 липня 1943 року. Командир полку Таманської дивізії, Герой Радянського Союзу - удостоєний цього звання за подвиг у бою на переправі Піски-Трихати у серпні 1941 р.

Явкін Юхим Іович. Помер у 1947 році. Організатор і керівник підпільної групи, яка діяла в с.Трихати в роки окупації 1941-1943 рр.

Яровий М.

Мандра Тихін Семенович. Загинув у 1943 році. Член підпільної групи в роки окупації 1941-1943 рр., закатований румунськими жандармами.

Степанова Валентина Іванівна. Загинула у 1941 році. Жителька с.Трихати. Партизанка-розвідниця Краснопільського партизанського загону, що діяв на Сумщині, розстріляна фашистами.

Голуб Олександр Пилипович. Помер у 2006 році. Ветеран Великої Вітчизняної війни, ветеран праці, який 30 років очолював Трихатський відділок радгоспу «Криничанський», кавалер ордена Трудового Червоного Прапора.

Макарова Євгенія Онуфріївна. Померла у 2009 році. Ветеран праці, бригадир молочнотоварної ферми Трихатського відділку радгоспу «Криничанський», кавалер орденів Леніна та Трудового Червоного Прапора.

Чечуй Н.В.

Лапшов А.В.

Мандра Т.С.

Степанова В.І.

Голуб О.П.

Цибко Петро Андрійович. Помер у 2013 році. Сільський голова Трихатської сільської ради у 2009-2010 роках, депутат Миколаївської районної ради, благодійник, шанований громадянин села.

Главчев Микола Степанович. 1927 року народження. Заслужений художник, член Спілки художників України, шанований громадянин села.

Чечуй Володимир Тимофійович. 1927 року народження. Ветеран педагогічної праці, директор Трихатської школи, шанований 1931 року громадянин села.

Чечуй Надія Василівна. народження. Ветеран педагогічної праці, вчитель початкових класів Трихатської школи, шанований громадянин села.

Яровий Максим Володимирович. 1989 року народження. Майстер спорту міжнародного класу з біатлону та лижних перегонів, призер Параолімпійських ігор 2014 року в Сочі, чемпіон світу 2015 року, чемпіон громадянин с. України.

Звання "Почесний громадянин села Трихати" було присвоєно у 2014 році.

Кондратьєв Михайло Іванович. 1952 року народження. Краєзнавець, громадський діяч, благодійник, який вносить вагомий внесок в соціально-економічний, культурний і духовний розвиток села. Звання отримав у 2015 році.

Макарова О.Е.

Цибко П.А.

Главчев М.С.

Чечуй В.Т.

Воїни-інтернаціоналісти

Мостовий Сергій Степанович. Призався 28 вересня 1982 року. В Афганістані з січня 1983 року по січень 1985 року. Рід військ: автомобільні війська, охорона. Місто служби: Пулі-Хумрі. Нагороди (медалі): «Захиснику Вітчизни»; «От благодарного афганского народа»; «70 лет Вооруженных Сил СССР»; «Воину-интернационалисту СССР».

Не злічити тих доріг, якими проїздив по афганській землі рядовий автомобільного батальйону Сергій Степанович Мостовий, боєць бойового супроводу. І якому Богу поклонитися - нашому чи мусульманському, за те, що місто Пулі-Хумрі не стало його "Долиною смерті".

Садовський Сергій Олександрович. Призався в 1982 році. Роки служби в Афганістані: 1982 – 1984. Рід військ-зв'язківець. Нагороди: «70 лет Вооруженных Сил СССР», «Воину-интернационалисту СССР». Два роки пекло Сергія Олександровича Садовського нещадно афганське сонце. І два

роки жив він мрією про зустріч з дружиною Оленою та маленьким синочком.

Цибко Олександр Павлович. Народився в с. Трихати, закінчив Трихатську школу, працював трактористом в своєму ж селі. В 1982 році призваний до лав Радянської Армії. Проходив службу в Афганістані. Демобілізований в 1984 році у званні старшого сержанта. Нагороджений медаллю «За бойові заслуги».

Мостовий С.С.

Садовський С.О.

Цибко О.П.

Бандурко В.П.

Бандурко Володимир Павлович. Закінчив Трихатську середню загальноосвітню школу. До лав Радянської Армії призваний у 1984 році. Проходив службу в Афганістані. Рід

Волошин Г.В.

військ: військово-повітряні сили. Демобілізований у 1986 році.

Волошин Григорій Васильович народився в с.Трихати. Ріс звичайним хлопчиком: навчався у школі, захоплювався рибалкою. З 1966 по 1969 роки проходив службу в Угорщині у

складі автомобільних військ Московського окремого батальону.

З 1968 року Григорій Васильович був направлений у складі миротворців до Чехословаччини для примирення контрреволюції з владою. Страшні роки війни назавжди залишилися викарбуваними в пам'яті вже посивілого сьогодні чоловіка. Григорій Васильович згадує про минулі події зі сльозами на очах та тривожністю в голосі

Воїни АТО

Джердж Станіслав Олегович (рядовий), 1990 р.н. Після закінчення Трихатської загальноосвітньої школи I-III ступенів проходив службу в Збройних Силах України. 25 березня 2014 року був мобілізований, проходив службу в 79-й аеромобільній бригаді. За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі нагороджений орденом “За мужність” III ступеню (Указ Президента України No 838/201 4). В даний час перебуває на реабілітації.

Багнюк Володимир Миколайович (сержант), 1973 р. н. Після закінчення Трихатської школи в 1998 році вступив до Надбужького ПТУ-31 за професією тракторист-машиніст, яке закінчив у 1991 році. А потім був призваний до армії. У 1993 році був демобілізований зі Збройних Сил України.

У 2015 році мобілізований до Національної гвардії України. В зоні АТО перебував з 11 травня 2015 року у військовій частині 3039. Після короткочасної відпустки переведений до Кривого Рогу. З вересня 2015 по травень 2016 рр. перебував в зоні АТО в Донецькій області.

Про події в зоні АТО не розповідає, але багато згадує про волонтерів. Без їх допомоги українським військовим в зоні конфлікту було б нелегко.

Дзюба Павло Григорович (рядовий), 1977 р. н. Після закінчення Трихатської школи навчався у Надбузькому ПТУ-31 за професією тракторист. У 1995-1996 роках проходив службу в Збройних Силах України у ППО (м. Мукачеве). У квітні 2014 року був мобілізований до Національної гвардії (№ А3039) у Миколаєві, потім – Харкові. У зоні АТО був стрілко-зенітником під Дебальцевим та Світличним. «Я зрозумів, - розповідає рядовий, - що таке дружба, що таке підтримка один одного. Тільки разом ми переможемо ворога, а якщо ми почнемо його боятися, він переможе нас».

Джерж С.О.

Багнюк В.М.

Дзюба П.Г.

Дзюба Павло Миколайович (рядовий), 1978 р. н. Закінчив Трихатську восьмирічну, потім Ольшанську загальноосвітню школу. Після закінчення Надбузького ПТУ-31 за професією тракторист проходив військову службу у м. Шепетівка Хмельницької області. Був мобілізований під час першої хвилі мобілізації. Після підготовки в м. Миколаєві проходив службу в Харкові, потім приймав участь в АТО у м. Дебальцеве, де перебував два місяці. Після двох тижнів відпустки знову проходив службу у м. Харкові. У квітні 2015 р. - демобілізований.

Розповідає про відношення місцевих жителів до військових та їх дружню підтримку. Українські військові допомагали жителям продуктами та одягом, за що ті їм були дуже вдячні.

Швець Олександр Юрійович (рядовий), 1995 р. н. Після закінчення Трихатської ЗОШ навчався у Миколаївському ліцеї № 5. Потім проходив строкову службу в внутрішніх військах МВС України. З 15 травня 2015 року служив у м. Рубіжне Луганської області, а потім протягом 2 місяців приймав участь в антитерористичній операції. Говорить про те, щоб конфлікти, які відбуваються на сході країни, вирішувалися мирним шляхом, адже війна – це дуже страшно.

Гаман Микола Сергійович (рядовий), 1979 р. н. Після закінчення Трихатської школи навчався у Надбужькому СПТУ – 31 за професією тракторист. За станом здоров'я до служби в армії не призивався. У травні 2015 року був мобілізований і проходив службу в м. Харкові, потім перебував у зоні АТО у м. Слов'янську, потім під селищем Попасне. Після двотижневої відпустки з початку листопада 2015 року продовжує службу у м. Харкові, а з квітня 2016 р. – знову на передовій. Під час перебування в зоні АТО найбільше його вразила розруха, яку на схід України принесла війна: спустошені села, зруйнована інфраструктура, розбиті автошляхи та залізничні колії.

Дзюба П.М.

Швець О.У.

Гаман М.С.

Буян Володимир Васильович (мол. сержант), 1980 р. н. Після закінчення Трихатської школи навчався у Надбужькому СПТУ-31 за професією водій, потім у Миколаївському залізничному технікумі (не закінчив). Проходив строкову службу у МНС (сапер-рятівник) в Одеській області. Був

мобілізований 24 березня 2014 року. Проходив службу у 79-й аеромобільній бригаді.

Під Мар'інкою 26 днів перебував в оточенні. Після виходу з оточення був демобілізований. В даний час проходить реабілітацію. З боєм розповідає про страшні події, які довелося пережити в зоні АТО, особливо тяжко переживав смерть товаришів. Але він боровся проти агресії за єдність України. Старостін Олександр В'ячеславович (рядовий), 1 972 р. н. Після закінчення школи навчався у Миколаївському педагогічному інституті, проходив службу у МВС України, за вислугою років був звільнений. 28 січня 2015 року був мобілізований до Збройних Сил України в 1 4-ту мобільну бригаду. Після перепідготовки потрапив у зону АТО в селище Мар'інка. Після короткочасної відпустки повернувся до зони конфлікту.

Не любить розповідати про зону АТО, як патріот своєї держави став на її захист.

Маслій Олег Олегович (рядовий), 1985 р. н.

Після закінчення Трихатської загальноосвітньої школи I-III ступенів працював, потім проходив строкову службу у десантних військах в м. Миколаєві. 10 березня 2015 року був мобілізований. Проходив службу в Національній гвардії України в м. Харкові. Протягом чотирьох місяців перебував в зоні АТО під Луганськом. Після короткочасної відпустки направлений до Авдіївки Донецької області. У квітні 2016 року був демобілізований. Гадає, що незабаром прийде той час, коли закінчатся

Буян В.В.

Старостін О.В.

Маслій О.О.

Трихати сьогодні

Вид на Трихати з річки

Село живе завдяки людям, які роблять його незвичайним. Саме люди є його окрасою. Ми бачимо їх щодня, вони живуть поруч, скромні, працьовиті, не звиклі до слави, але їх щоденна праця, їх життя – то джерело людської мудрості і самовідданості.

Сьогодні село Трихати – це сучасний сільський населений пункт, повністю газифікований, більшість вулиць з твердим покриттям. У селі працює сучасна школа, дитячий садок, фельдшерсько-акушерський пункт, Будинок культури, бібліотека, відділення зв'язку, 7 торгових точок.

Жнива

Люди села працюють на підприємствах та в організаціях, які розташовані на території села та поряд із селом: Трихатська підстанція Миколаївських магістральних електричних мереж, воєнізована охорона залізничного мосту Одеської залізниці та нафтоперекачувальна станція «Миколаївська», станція «Укрхімтрасаміак», залізнична станція «Трихати», колійна частина Херсонської дистанції шляху Одеської залізниці, приватне підприємство «Рубен», «ЮГцемент» - філія ПАТ «Дікергофф Цемент Україна», ТОВ АТФ «Трихатське Агро».

Крім того, є багато трихатчан, які займаються своєю улюбленою справою - це любителі рибалки, мисливці, це люди, які утримують різні види голубів, займаються бджільництвом.

Свято останнього дзвоника у школі, 2016 р.

Відзначення Дня пам'яті на переправі Піски-Трихати, 2016 р.

Пісенні Барви вітають з днем медпрацівника

Село Трихати живе своїм життям, а його люди - своєю добросовісною працею, духовною красою, творчою душею - і невгамовні, непосидючі дітлахи, і цілеспрямована талановита молодь, і наші славні сивочолі ветерани та пенсіонери - усі є патріотами своєї маленької батьківщини, всі вони створюють нові

Джерела

1. Записки Одесского общества истории и древностей, т. 2, 1848 г.
2. Список населених міст Херсонської губернії і статистичні дані про кожне поселення, 1896 р.
3. Довідкова книга Херсонської єпархії. Одеса, 1906 р.
4. Список населених міст Херсонської губернії за даними Всеросійського сільськогосподарського перепису 1916 р., 1917 р.
5. Книга спогадів «Жива пам'ять», м. Миколаїв, 2003 р.
6. Сторінки історії. Миколаївський район, 2005 р.
7. В.А. Кузьєв. Героїзм і трагедія на Півдні Прибужжя, 2011 р.
8. Статті з газет:
 - «Бугская заря», 1947 р.
 - «Ленінське плем'я», 1947, 1988 рр.
 - «Вечерний Николаев», 2009 р.
 - «Маяк», починаючи з 1969 року.
 - «Миколаївський бізнес + спорт», №19, 2013 р.
9. Матеріали, спогади, газетні статті, зібрані ініціатором створення книги про село Трихати, мецената, громадського діяча